

Jalostuksen tavoiteohjelma 2007 - 2011

Suomen Afgaanit - Finlands Afghaner ry

Afgaaninvinttikoiran rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma

Voimassa 1.1.2007 – 31.12.2011

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 24.9.2006

Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt pp.kk.vvvv

Sisällysluettelo

1 Yhteenveto	4
2 Afgaaninvinttikoiran tausta	6
2.1 Alkuperä ja käyttötarkoitus.....	6
2.2 Historia ja kehitys Suomessa.....	7
2.2.1 Rodun geneettinen pohja ja ”pullonkaulat”.....	7
2.2.2 Rodun leviäminen länsimaissa.....	9
2.2.3 Rotumääritelmien vahvistaminen	9
2.2.4 Afgaanin kehitys Suomessa.....	10
3 Rotujärjestö Suomen Afgaanit – Finlands Afghaner ry.....	11
4 Nykytilanne.....	12
4.1 Populaation koko ja rakenne	12
4.1.1 Perustiedot	12
4.1.2 Rekisteröintimäärien kehitys	12
4.1.3 Eniten jalostukseen käytetyt urokset ja nartut.....	14
4.1.4 Kotimaisten ja tuontikoirien jalostuskäyttö	16
4.1.5 Keskimääräinen sukusiitosaste.....	17
4.1.6 Tehollinen populaatiokoko	19
4.1.7 Isoisien jalostuspanostarkastelut	20
4.1.8 Jalostuskoirien ikä ja pentuekoko	22
4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet	24
4.2.1 Luonne	24
Luonnetestatut afgaanit	24
Vinttikoirien persoonallisuusprofiili.....	25
Luonnetta koskevat vastaukset terveystieteessä 2004.....	25
Näyttelyistä ja kokeista saatavat luonnetiedot.....	26
4.2.2 Käyttöominaisuudet.....	27
Ratajuoksukilpailut.....	28
Maastajuoksukilpailut.....	29
4.3 Terveys	30
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet.....	30
4.3.2 Muut Suomessa afgaaninvinttikoirilla todetut merkittävät sairaudet	30
4.3.2.1 Tietolähteet.....	30
4.3.2.2 Merkittävimmät sairaudet ja viat	31
4.3.2.3 Afgaanien silmätarkastukset.....	33

4.3.3 Yhteenveto afgaaninvinttikoirilla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista ...	37
4.3.3.1 Ruotsin terveystieteiden tutkimus	37
4.3.3.2 Afganien lonkkakuvaukset	37
4.3.3.3 Terveystietoja Kanadasta	38
4.3.3.4 Terveystietoja Yhdysvalloista	38
4.3.3.5 Terveystietoja Australiasta	39
4.3.3.6 Muut kirjallisuudessa esitetyt tiedot	39
4.4 Ulkomuoto	40
Ulkomuodon ongelmat ja poikkeamat rotumääritelmästä	40
5 Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta	43
6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat	43
6.1 Visio ja arvot	43
6.2 Rotujärjestön tavoitteet	43
6.3 Rotujärjestön strategia	44
6.4 Vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat	44
6.5 Varautuminen ongelmiin	46
6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi	48
Jalostussuositukset	48
7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	50
8 Lähteet	51
9 Liitteet	53
9.1 Yhteenveto vuosina 1921 – 1945 tuoduista kantakoirista	53
9.2 Myöhemmin jalostukseen käytettyjä alkuperämaantuonteja	54
9.3 Afganin rekisteröintimääriä eri maissa	55
9.4 Eniten afgaaninvinttikoiria kasvattaneet suomalaiset kennelit 1961 - 2005	55
9.5 Luonnetestatut afgaanit	56
9.6 Alustava afgaanin ihanteellinen persoonallisuusprofiili	57
9.7 Maastajuoksun arvosteluohje afgaaninvinttikoiralle	58
9.8 Afganien silmätutkimukset syntymävuosittain 1961 – 2005	59
9.9 Afganien silmätutkimukset kasvattajittain	60
9.10 Pentuvälityksen toimintaohjeet	62
9.11 Yhteenveto vuonna 2004 toteutetun terveystieteiden tutkimuksen tuloksista	63
9.12 Yhteenveto Ruotsissa vuonna 2004 toteutetun terveystieteiden tutkimuksen tuloksista	67
9.13 Afganinvinttikoiran rotumääritelmä	71
9.14 Afganinvinttikoirien näyttelykäynnit, laatuarvostelut ja muotovaliot	73

1 Yhteenveto

Tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan on koottu tietoa afgaaninvinttikoiran nykytilanteesta ja siitä, mihin suuntaan rodun toivotaan kehittyvän tavoiteohjelman voimassaoloaikana.

Afgaaninvinttikoiraa on alun perin Keski-Aasiassa käytetty metsästyskoira, joka on esiintynyt nykyisen kaltaisena hyvin pitkään, todennäköisesti yli tuhannen vuoden ajan. Länsimaissa afgaani on seurakoira ja suosittu näyttelykoira. Metsästys- ja juoksijanominaisuuksia pidetään yllä rata- ja maastojuoksukilpailuilla. Suomessa afgaanikanta on noin 900 yksilöä ja rotujärjestön (Suomen Afgaanit ry., SA-FA) jäsenenä on noin 500 henkilöä.

Luonne

Afgaani on luonteeltaan itsenäinen ja oman arvonsa tunteva, mutta samalla sosiaalinen. Aikuisen afgaani voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan, mutta se ei saa olla arka eikä aggressiivinen ihmisiä eikä muita koiria kohtaan. Vuonna 2004 toteutetussa terveystutkimuksessa tuli esiin huolestuttavassa määrin erilaisia aggressio-ongelmia (noin 10 %:lla kyselyn otoksesta). Eniten ilmoitettiin aggressiivisuudesta muita koiria kohtaan, mutta myös ihmiseen kohdistunutta aggressiivisuutta oli esiintynyt. Terveystutkimuksen vastaukset kattoivat noin 20 % kyselyn aikaan elossa olleista ikäluokista (1991–2004 syntyneet), minkä vuoksi kyselyn tulosten perusteella ei voida tehdä yksityiskohtaisia päätelmiä luonneongelmien yleisyydestä. Tilannetta seurataan keräämällä tulevissa terveystutkimuksissa tarkemmin ja kattavammin tietoa luonneongelmien esiintymisestä ja ilmenemistavoista. Tuomarikoulutuksessa kiinnitetään huomiota luonteeseen ja näyttelyarvosteluista tallennetaan muistiin luonnetta koskevat huomautukset. Rotujärjestön jalostussuosituksissa todetaan, että arkaa tai aggressiivista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Virallisissa luonnetesteissä afgaaneja on käynyt hyvin vähän. Rotujärjestö selvittää tavoiteohjelmakaudella testaustapoja, joilla saataisiin vertailukelpoista tietoa afgaanien luonteesta.

Terveys

Afgaaneilla ei ole raportoitu rodussa laajasti esiintyviä vakavia sairauksia. Keskimääräinen elinikä on noin 10 vuotta ja veteraani-ikäisiksi ehtineiden elinajanodote on lähes 12 vuotta. Afgaaneilla esiintyy monia koirilla yleensäkin todettuja sairauksia, niiden joukossa myös sellaisia sairauksia ja vikoja, joita pidetään ainakin osittain perinnöllisinä (mm. allergiat, immuunivälitteiset sairaudet ja sydänsairaudet). Erityisesti immuunivälitteisiin sairauksiin tulee kiinnittää huomiota, sillä ne ovat vakavia ja jalostuksen kannalta haitallisia sairauksia. Kasvattajien tietoisuutta sairauksista lisätään jäsenlehdessä julkaistavalla kirjoitussarjalla.

Perinnöllistä nuoruusiän harmaakaihia esiintyy jonkin verran (n. 0,7 %) ja sen torjumiseksi pyritään mahdollisimman kattaviin silmätarkastuksiin. Tavoitteena on, että silmätarkastettujen koirien määrä pysyisi vähintään 50 %:ssa afgaanikannasta. Ulkomailla afgaaneilla on todettu jonkin verran lonkkavikaa (vajaa 6 % Yhdysvalloissa tutkituista afgaaneista), minkä vuoksi lonkkavian esiintymistä Suomessa kartoitetaan tavoiteohjelmakaudella vapaaehtoisuuteen perustuvan projektin muodossa.

SA-FA toteutti afgaanien omistajille suunnatun terveystutkimuksen vuonna 2004 ja kerää jatkossa tietoa rodun terveydestä aikaisempaa säännöllisemmin ja systemaattisemmin. Kerättyjen tietojen kattavuutta pyritään parantamaan mm. ylläpitämällä elinikärekisteriä, johon vastaanotetaan jatkuvasti tietoa afgaanien eliniästä ja kuolinsyistä sekä niillä todetuista sairauksista.

Afgaaninarttujen keskimääräinen synnytysikä on varsin korkea (5,2 v ja ensisynnyttäjillä 4,7 v). Urosten osalta jalostusvalinnat ovat kohdistuneet huomattavassa määrin nuoriin uroksiin (alle 2-vuotiaita 22 %). Astutuksiin, synnytyksiin ja pentujen terveyteen liittyneitä ongelmia kartoitetaan kasvattajille suunnatulla kyselyllä. Jalostuskoirien vähimmäisikää koskevaa jalostussuosituksista väljennetään, ottaen kuitenkin huomioon nartun fyysinen ja henkinen kypsyys ja se, että jalostuskoirien terveydestä on ehditty saada riittävästi tietoa.

Populaatio

SA-FA on tuottanut säännöllisesti tilastotietoa suomalaisten afgaanien jalostuskäytöstä. Varsinaista matadorijalostusta (yksittäisten urosten huomattavaa liikakäyttöä) rodussa ei ole tarkastelukaudella esiintynyt, mutta jalostusvalinnat ovat kohdistuneet huomattavassa määrin tiettyjen urosten jälkeläisiin, jolloin ne ovat yliedustettuja isoisinä. Jatkossa julkaistaan tiedot myös yhdistelmien sukusiitosasteista. Ongelmien ennalta ehkäisemiseksi pyritään hidastamaan sukusiitosasteen kasvua lähisukulaisten käyttöä koskevilla jalostussuosituksilla.

Ulkomuoto ja käyttöominaisuudet

Ulkomuodon jalostuksessa rotumääritelmän päähuomio on terveessä, liioittelemattomassa rakenteessa ja rodulle tyypillisissä liikkeissä sekä rodulle tyypillisissä yksityiskohdissa. Myös juoksukilpailut tukevat afgaanin rakenteen ja luonteen säilymistä toiminnallisena kokonaisuutena. Ongelmana on, että tuomarit palkitsevat näyttelyissä myös sellaisia afgaaneja, joilla on rotumääritelmän vastaisia rakennevirheitä (ns. show-koiria). Pahimpia rakennevirheitä ovat mm. etuasentoiset etuosat, pystyt lavat ja suorat olkavarret sekä lantion ja takaraajojen mittasuhteiden muuttuminen. Ongelmiin kiinnitetään huomiota tuomarikoulutuksessa sekä jäseniin kohdistuvassa tiedotuksessa ja koulutuksessa. Yhteismitallisen tiedon saamiseksi koirien ulkomuodosta tavoiteohjelmakaudella ryhdytään järjestämään jalostustarkastuksia.

2 Afgaaninvinttikoiran tausta

2.1 Alkuperä ja käyttötarkoitus

Afgaaninvinttikoiria kuuluu itämaisiin vinttikoiriin, ns. keskiaasialaisten vinttikoirien ryhmään. Rotu on kotoisin Keski-Aasiasta, erityisesti Afganistanista ja sen lähialueilta (Pakistan, Intia ja Iran). Rotu on hyvin vanha: sen oletetaan esiintyneen nykyisen kaltaisena todennäköisesti yli tuhannen vuoden ajan. Rodun muinaisuutta todistaa yhdysvaltalainen geenitutkimus, jossa tutkittiin koirarotujen välistä sukulaisuutta. Siinä ilmeni, että lähinnä sutta oli neljä koirarotujen ”sukuhaaraa”, joiden katsottiin edustavan kaikkein vanhimpia alkuperäisiä koiratyyppejä. Keski-aasialaiset vinttikoirarodut, joita edustivat afgaani ja saluki, todettiin neljänneksi vanhimmaksi yhteisestä sukupuusta eronneeksi ”sukuhaaraksi”. Niitä vanhempia olivat vain aasialaisten pystykorvarodut, basenji ja arktiset pystykorvat.

Afganistanissa vinttikoiria (paikallinen nimitys *tazi*) käytetään metsästyskoirina ja jossakin määrin myös vahti- ja paimenkoirina. Afgaaninvinttikoiraa käytetään pienten ja keskikokoisten riista-eläinten metsästykseen, ja niiden tehtävänä on juosta saalis kiinni ja tappaa se. Koirat voidaan myös opettaa pidättelemään saalista, kunnes omistaja ehtii paikalle ja lopettaa saaliin seudun perinteiden mukaisesti. Metsästyksessä on käytetty paikoittain apuna myös haukkoja. Karu ja vaikeakulkuinen maasto asettaa erityisiä vaatimuksia koiran nopeudelle, ketteryydelle ja kestävyydelle. Koira on metsästäessään täysin itsenäinen ja vain oman taitonsa varassa – piirre, joka näkyy sen luonteessa vielä nykyäänkin.

Maasto- ja ilmasto-olosuhteiden vaikutuksesta metsästävät vinttikoirat kehittyivät hieman erityyppisiksi Keski-Aasian eri alueilla. Tyyppien erikoistumiseen vaikutti myös käyttötarkoitus, lähinnä metsästettävän riistan laatu. Eri lähteissä kerrotaan, että metsästäviä vinttikoiria (*tazeja*) esiintyy Afganistanissa kolmea tyyppiä. Tyyppien erot eivät kuitenkaan olleet selkeärajaisia eikä ole tietoja siitä, että niitä olisi jalostuksessa pidetty tarkoituksellisesti erillään. *Khalag* (tasankotyypin afgaani) on kevytturkinen tasankojen metsästyskoira, jonka kevyt rakenne ja avoimet kulmaukset viittaavat nopeaan ja suoraviivaiseen juoksuun. *Bakhmull* (vuoristotyypin afgaani) on vuoristojen vankka ja ketterä metsästäjä, jonka rungon alle sijoittuneet takajalat antavat sille kyvyn hypätä ja kääntyä nopeasti. Se on runsasturkkisempi kuin *khalag*, mutta silläkin on selkeät lyhytkarvaiset alueet naamassa, selässä ja ranteissa. *Luchak* on tyypeistä harvinaisin, kokonaan sileäkarvainen koira ja se yleensä jää kirjallisuudessa pelkän maininnan varaan. Afganistanista ei ole tuotu länsimaihin yhtään rekisteröityä sileäkarvaista yksilöä eikä rotumäärittelmä tunne sileäkarvaista afgaania. Länsimaissa on kuitenkin satunnaisesti syntyneet pitkäkarvaisia vanhemmista täysin sileäkarvaisia afgaaneja.

Esimerkkejä tasankotyypin afgaanista: kaksi Afganistanissa 1990-luvulla kuvattua koiraa (kuvat: Wahab Kamal)

Länsimainin tuotuna afgaaninvinttikoiraa ei juuri voitu käyttää metsästykseseen, koska aseistetun metsästykseseen ei sovi itsenäisesti riistaa tappavien koirien käyttö. Tosin mainitaan, että eräitä Yhdysvaltoihin 1930-luvulla vietyjä afgaaneja käytettiin maataloilla koojottien metsästykseseen hyvin tuloksin. Englannissa oli kehitetty ratajuoksukilpailuja ensisijaisesti englanninvinttikoirille, ja lajia kokeiltiin myös ensimmäisten afgaanituontien kanssa. Jo 1910-luvulla Englannissa Baz-niminen afgaaniuros osallistui ratajuoksuihin ja sitä jopa käytettiin risteytykseen englanninvinttikoiranartun kanssa, koska sen jälkeläisiin haluttiin saada afgaanilta lisää voimaa. 1930-luvulta alkaen useat afgaanikasvattajat kilpailivat koirineen radoilla. Myöhemmin afgaanin metsästys- ja juoksijantaipumuksia on käytetty hyväksi maastajuoksukilpailuissa, jotka jäljittelevät paremmin alkuperäistä metsästystilannetta.

Nykyisin afgaania pidetään ensisijaisesti seurakoirana. Se on myös erittäin runsaslukuisesti näyttelyissä esillä oleva rotu. Käyttötarkoitus onkin länsimaissa muuttunut metsästyksestä seurakoiraksi, jonka kanssa harrastetaan aktiivisesti etenkin näyttelyitä ja juoksukilpailuja. Vähäisessä määrin afgaanin kanssa on harrastettu myös agilityä ja tottelevaisuuskokeita, mutta afgaanin itsenäinen luonne tekee siitä varsin haasteellisen koulutettavan.

Esimerkki vuoristotyypin afgaanista: Ch Sirdar of Ghazni (synt. 1923)

2.2 Historia ja kehitys Suomessa

2.2.1 Rodun geneettinen pohja ja ”pullonkaulat”

Koko länsimainen afgaaninvinttikoirakanta polveutuu pääosin vain 24 koirasta, jotka tuotiin Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin Afganistanista ja sen lähialueilta (Intia ja Baluchistan, nykyinen Pakistan). Kasvatustyö alkoi englantilaisten upseerien ja heidän perheidensä voimin 1910- ja 1920-luvulla Intiassa, joka silloin oli Englannin siirtomaa, ja ensimmäisen polven kasvatit merkittiin Intian kennelklubin rotukirjaan. Merkittävimmät kasvattajat olivat majuri G Bell-Murray (ilman kennelnameä) sekä majuri ja rouva Amps (Ghazni-kennel), jotka molemmat siirtyivät 1920-luvulla Englantiin ja toivat kumpikin mukanaan kymmenkunta koiraa kenneleistään (sekä kantakoiria että niiden Intiassa rekisteröityjä jälkeläisiä eri yhdistelmistä). Bell-Murrayn koirat edustivat pääasiassa tasankotyyppiä, jota alettiin kutsua myös Bell-Murray-tyyppiä. Ampsien koirat taas olivat etupäässä vuoristotyyppisiä, ja tätä tyyppiä alettiin nimittää Ghazni-tyyppiä. 1930-luvulla Englantiin tuotiin vielä kuusi koiraa ja Yhdysvaltoihin neljä koiraa Afganistanista ja Intias-

ta. Tämän jälkeenkin on tuotu useita yksittäisiä koiria, mutta niitä ei yleensä enää rekisteröity virallisiin koirarekistereihin.

Englantiin ja Yhdysvaltoihin tuodut 23 kantakoira, jotka löytyvät kaikkien nykyisten afgaanien sukutauluista, on lueteltu *liitteessä 9.1*. Lisäksi kantakoira on laskettu Hollannissa asunut uros Chota, joka tuotiin vuonna 1945 Belgiaan, mutta jonka alkuperästä ei ole täyttä varmuutta. Jalostukseen on käytetty myös joitakin myöhempiä Afganistanin tai lähialueiden tuonteja, mutta niiden vaikutus ei ole levinnyt muutamaa pentuetta laajemmalle (*liite 9.2*).

Suppeasta alusta huolimatta rodun suosio kasvoi nopeasti ja kaikkien kantakoirien jälkeläisiä käytettiin jatkojalostuksessa. Kantaa kuitenkin dominoi yhden suosituksen jalostusuroksen, Ch Sirdar of Ghaznin, vaikutus. Nykyafgaanien sukutaulut menevät takaisin Sirdariin jopa satoja kertoja.

Seuraava ”pullonkaula” tuli vastaan jo 1940-luvulla, kun Euroopassa käydyn toisen maailmansodan vuoksi menetettiin lukuisia jalostuskoiria ja pentujen teettäminen oli ankarissa oloissa lähes mahdotonta. Monet kasvattajat lähettivät jalostuskoiriaan turvaan Yhdysvaltoihin ja Kanadaan, ja niiden geenit säilyivät amerikkalaisissa verilinjoissa. Näin esim. brindle-väri säilyi rodussa. Afgaanirotu jatkui kapean säikeen varassa, sillä rodun isäntämaassa Englannissa rekisteröitiin sodan jälkeisinä vuosina vain 260–280 pentua vuodessa eikä afgaani ollut ehtinyt saavuttaa muuallakaan maailmassa laajempaa suosiota. Vasta 1960-luvulla kanta alkoi voimakkaasti kasvaa.

Hollannissa afgaaninjalostus jatkui toisen maailmansodan yli erittäin tiukan sukusiitoksen turvin. Kun hollantilaiset kasvattajat pitäytyivät jalostusvalinnoissaan vuoristotyyppin afgaaneissa, voidaan tästä jatkunutta linjojen eriytymistä pitää jalostuksellisesti kolmantena ”pullonkaulana”, joka johti geenipoolin kapenemiseen mannereurooppalaisessa ns. vdOM-linjassa. Toisaalta tämä linja merkitsee myös erisukuista geenivarantoa muihin länsimaisiin sukulinjoihin verrattuna.

Laajimmillaan maailman afgaanikanta oli 1970-luvun alkupuolella, jolloin Yhdysvalloissa rekisteröitiin vuosittain yli 10 000 afgaania, Englannissa yli 4 000 ja Suomessakin yli 200.

Neljännän jalostuksellisen ”pullonkaulan” voidaan nähdä olevan syntymässä 1990-luvulla alkaneesta rodun rekisteröintimäärien maailmanlaajuisesta laskemisesta. Etenkin rekisteröintimääriltään suurissa maissa (Englanti, Yhdysvallat) afgaanien määrä on pudonnut merkittävästi ja sama suuntaus on nähtävissä myös Pohjoismaissa (*liite 9.3*).

Uutta geeniaainesta on jonkin verran saatavissa alkuperämaatuontien kautta. Afganistanissa rotu on käynyt erittäin harvinaiseksi maan poliittisen tilanteen ja elinkeinorakenteen muutosten vuoksi. Vinttikoirien maastavienti oli pitkään kokonaan kielletty. Länsimaissa on kuitenkin joitakin verilinjoja, jotka perustuvat Afganistanista 1960- ja 1970-luvuilla lahjoitettuihin koiriin sekä silloisen Neuvostoliiton Afganistanin-miehityksen aikana 1980-luvulla tuotuihin koiriin. Näitä linjoja kasvatetaan omina muunnoksinaan eikä niitä ole rekisteröity afgaaneina FCI:hin kuuluviin rekistereihin. Sveitsin koirarekisterin liitteeseen on merkitty ns. khalag tazi –muunnos ja Venäjällä alkuperämaatuonteihin perustuvaa linjaa kasvatetaan aboriginaaliafgaani-nimisenä. Näiden kantojen suuruudesta ei ole varmaa tietoa, mutta koiramäärä lienee joitakin kymmeniä yksilöitä. Lisäksi mannereurooppalaisten ns. juoksijatyypin afgaanien sukutauluissa on linjoja Turkista 1970-luvulla tuotuun urokseen.

2.2.2 Rodun leviäminen länsimaissa

Englannista afgaaninkasvatus levisi 1930-luvun alussa Manner-Eurooppaan, mm. Sveitsiin, Hollantiin ja Saksaan. Yhdysvalloissa kasvatustyö käynnistyi 1930-luvulla ja perustui sekä Englannista tuotuihin koiriin, joita käytettiin keskenään hyvin tiiviissä yhdistelmissä, että suoraan Afganistanista ja Intiasta tuotuihin koiriin. Australiaan alettiin 1950-luvulta lähtien tuoda koiria sekä Englannista että Yhdysvalloista ja sinne muodostui yhdistetty kanta. Pohjoismaihin rotu tuli 1930-luvun loppupuolella, ensin Tanskaan, Norjaan ja Ruotsiin ja 1940-luvun lopussa Suomeen.

Merkittävimpiä pohjoismaisia kasvattajia oli 1940-luvulla aloittanut ruotsalainen El Khandahar -kennel, jonka kasvatustyö perustui englantilaissukuisiin tuontikoiriin ja jatkui vielä 1970-luvulle asti. 1950-luvulla aloittaneita merkittäviä ruotsalaiskenneleitä olivat Tanjores, joka toi maahan mannereurooppalaista vdOM-sukua, ja Tajmahal, joka yhdisti ruotsalaisiin sukuihin amerikkalaisista Crown Crest -linjaa. Tanskassa El Kama -kennel aloitti kasvatustyönsä vuonna 1962 yhdistäen englantilaista sukua mm. El Khandahar-, suomalaiseen El Miharaja- ja hollantilaiseen vdOM-linjaan. Vuonna 1960 aloittaneen ruotsalaisen El Khyrias -kennelin kantanuttu tuli El Khandahar -kennelistä, mutta sukulinjan muodostumiseen vaikuttivat merkittävästi myös suomalaisten El Miharaja- ja Tuohi-Tikan kenneliä sekä El Kaman kasvatit. El Khyrian kasvatustyö jatkui 1990-luvun puoliväliin ja sillä on ollut keskeinen merkitys pohjoismaisen afgaanikannan muodostumiselle.

Vuosituuhannen vaihteeseen tultaessa voidaan sanoa yleisenä kehityssuuntana olleen amerikkalaisten ja australialaisten tuontikoirien vaikutuksen lisääntyminen maailmanlaajuisesti. Toisaalta myös pohjoismaisia afgaaneja on käytetty yhä enemmän etenkin Englannissa ja Manner-Euroopassa (mm. Ranskassa) ja näissä maissa on erityisesti pohjoismaisiin linjoihin suuntautuvia kasvattajia.

2.2.3 Rotumääritelmien vahvistaminen

Rodun ihannekuvaksi muodostui Zardin-niminen uros, joka tuotiin Intian kautta Englantiin vuonna 1907. Se herätti suurta huomiota, mutta siltä ei jäänyt jälkeläisiä jatkojalostukseen. Ensimmäinen Englannissa laadittu rotumääritelmä (Bell-Murray-harrastajien laatima ns. Denyer Standard 1925) perustui vuonna 1906 intialaisessa kenneljulkaisussa julkaistuun kuvaukseen Zardinista. Vuonna 1927 Ghazni-harrastajat perustivat uuden rotuyhdistyksen (Afghan Hound Association) ja laativat oman, yksityiskohtaisemman rotumääritelmän. Tyyppikiistojen vuoksi molemmat rotumääritelmät olivat useita vuosia voimassa rinnakkain. Toisen maailmansodan jälkeen kasvatustyö elvytettiin ja voimien yhdistämiseksi rotumääritelmää tarkistettiin ja muotoiltiin uudelleen vuonna 1946, pitäen edelleen Zardinia ihanteena. Englannin kennelliitto vahvisti sen viralliseksi rotumääritelmäksi vuonna 1950. Koska FCI:ssä rodun vastuun on Englanti, tämä rotumääritelmä on voimassa kaikissa FCI-maissa. Viimeisin rotumääritelmän täydennys tehtiin vuonna 2004 ja sen suomennos vahvistettiin 2005 (*liite 9.12*).

Yhdysvalloissa laadittiin jo 1920-luvulla oma rotumääritelmä, joka perustui vuoden 1925 Denyer Standardiin, ja sitä on sen jälkeen täydennetty itsenäisesti englantilaisesta rotumääritelmästä riippumatta. Siksi nykyinen American Kennel Clubin rotumääritelmä poikkeaa englantilaisesta useissa kohdin, mm. pään, purennan, hännän ja koon osalta.

Myöhempään alkuperämaatuonteihin perustuvilla koirakannoilla on laadittu omat rotumääritelmät kahdessa maassa. Sveitsin kennelliitto on vahvistanut rotumääritelmän rotukirjan liitteeseen otetulle Khalag tazi –muunnokselle ja Venäjällä on oma rotumääritelmä aboriginaali-afgaanille. Kumpikaan ei kuitenkaan ole FCI:n tunnustama rotu.

Rotumääritelmän laadinnassa ihanteena pidetty Zardin, tuotu Englantiin 1907

2.2.4 Afgaanin kehitys Suomessa

Afgaanien kasvatustyö alkoi Suomessa jo 1950-luvun alussa ja vuosikymmenen aikana syntyi 15 afgaanipentuetta. Ensimmäinen afgaaneita kasvattanut kennel, turkulainen of Castle Moore, lopetti kuitenkin kasvatustyön jo vuonna 1953. Sen jälkeen pentueita syntyi vain yksittäisille kasvattajille, jotka eivät jatkaneet jalostustyötä.

Rodun uusi tuleminen, ns. uusi aalto, perustui kuuteen tuontikoiraan, jotka tuotiin Suomeen seuraavan vuosikymmenen vaihteessa Ruotsista ja Englannista. Kasvatustyönsä aloittivat kennelit Tuohi-Tikan (kantanarttuna Ch Tajmahal Anya), El Miharaja (kantakoirina Int Ch Cleopatra of Scheherezade ja Int Ch Safari el Khandahar) ja Immerwach (kantakoirina Tajmahal Indra ja Int Ch Tajmahal Abd-UI-Djari), jotka kukin vaikuttivat rodussa vuosikymmenten ajan. Kuudennesta tuonnista Zomahli Arusta tuli kantanarttu Mazar-I-Sharif-kennelissä, jonka kasvatustyö kesti lyhyemmän ajan, mutta Arun sukulinjat vaikuttivat mukana muiden kennelien kasvatustyössä. Rotuun eniten vaikuttanut siitosuros oli Int Ch Tajmahal Abd-UI-Djari, jolla oli 10 pentuetta Suomessa ja 7 Ruotsissa ja lukuisia menestyksekkäitä jälkeläisiä. Myöhempi jalostustyö perustui pitkälti Djarin jälkeläisten yhdistämiselle, joten sen nimi toistuu pohjoismaisissa sukutauluissa kymmeniä kertoja.

Uuden aallon myötä suomalaisten afgaanien laatu oli erittäin korkea ja niiden maine kasvoi nopeasti. Heti ensimmäisissä pentueissa valmistui useita kansainvälisiä muotovalioita ja pentuja kysyttiin jalostuskoiriksi myös ulkomaille. Kotimaassa rodun suosio kasvoi nopeasti ja rekisteröintimäärät ylittivät sadan yksilön rajan jo 1960-luvun lopulla.

Kantaa täydennettiin vuonna 1966 Yhdysvalloista Tuohi-Tikan kenneliin tuodulla uroksella Int Ch Panameric of Stormhill, jonka sukutaulu oli yhdistelmä Grandeur- ja Crown Crest -sukuja. Djarin tavoin Panameric vaikutti merkittävästi pohjoismaisen afgaanikannan muotoutumiseen: sillä oli yhteensä 20 pentuetta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa ja sen jälkeläisissä oli useita merkittäviä jalostuskoiria. 1970-luvulla eniten käytettyihin siitosuroksiin kuuluivat useat Panamericin pojat ja pojanpojat. Suomalaisen afgaanikannan muodostumiseen vaikutti mer-

kittävästi myös kennel Del Flamante, joka kasvatti vain neljä pentuetta yhdistäen Tuohi-Tikan, El Kama ja Horningsea-sukuja, mutta tuotti niissä useita jalostuskoiria muille kasvattajille. Jatkjalostuksen kannalta merkittävä vaikuttaja oli Ruotsista tuotu, saksalais-suomalaisukuinen uros Nord Ch Machir, jolla oli vain kuusi pentuetta Suomessa ja yksi Ruotsissa, mutta se jätti niissä useita merkittäviä jalostuskoiria ja oli ylivoimaisesti useimmin isoisänä esiintyvä uros kaudella 1977–1991.

1980-luvulta alkaen jalostuksessa käytettiin yhä enemmän ruotsalaisia ja tanskalaisia El Khyria-sukuisia uroksia. Merkittävimpänä siitosuroksena voidaan pitää ruotsalaista Int Ch El Khyrias Hazztaferia. Sille itselleen syntyi Suomessa vain yksi pentu, mutta jalostukseen käytettiin useita sen poikia ja kaksi sen pojantytärtä tuotiin Suomeen jalostusnartuiksi. Hazztaferiin linjattu uros Ch El Khyrias Public Relation tuotiin Punapaulan kenneliin 1986 ja siitä tuli merkittävä siitosuroksekä kotikennelissä että muille kasvattajille. Vuosikymmenen lopulla Hazztaferin nimi löytyi lähes jokaisen Suomessa syntyneen afgaanipentueen sukutaulusta.

1990-luvulla amerikkalaisten ja australialaisten koirien tuonti lisääntyi ja pentueita syntyi myös amerikkalaisella tuontispermalla. Kantaan on vaikuttanut erityisesti Qamari- ja Genesis-sukuisten koirien käyttö. Pohjoismaista sukulinjaa pitivät yllä mm. Tanskasta tuodut urokset Ch Achilles, Boxadan As You Like, Int Ch Dur-i-Durrans Exciting Review ja Int Ch Exxos Crusader sekä astutusmatkat tanskalaisten El Khyria-sukuisten siitosurosten luo (mm. Int Ch Boxadan Xercise Makes Master). Vuosikymmenen alkupuolella tuotiin myös runsaasti koiria Viirosta ja Venäjältä, mutta ne menivät enimmäkseen kotikoiriksi eikä niillä ollut vaikutusta jalostukseen.

Eniten afgaanipentueita kasvattaneet suomalaiset kennelit on lueteltu *liitteessä 9.4*.

3 Rotujärjestö Suomen Afgaanit – Finlands Afghaner ry.

Suomen Afgaanit – Finlands Afghaner ry. (SA-FA) perustettiin vuonna 1966 ja se sai rotujärjestöoikeudet 1973. Rotujärjestön tehtävänä on edistää, ohjata ja valvoa afgaanien jalostusta. Yhdistyksellä on noin 500 jäsentä useasta eri maasta.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on seurata afgaanien jalostusta ja terveydentilaa, tuottaa jalostustietoa kasvattajille ja järjestää tuomarikoulutusta. Vuosina 1994–1998 jalostusasiat käsiteltiin yhdistyksen hallituksessa. Vuonna 1999 nimitettiin jälleen jalostustoimikunta ja vuonna 2005 jalostustoimikuntaa laajennettiin ja sen tehtäviä jaettiin edelleen osaprojekteiksi. Projektiryhminä ovat toimineet tuomarikoulutusryhmä, terveystarkoitusryhmä, JTO:n valmisteluryhmä sekä erillisiin tehtäviin nimitetyt vastuuhenkilöt (jalostusasioiden yhteyshenkilö ja pentuvälittäjä).

Yhdistyksen hallituksen apuna toimii useita toimikuntia, jotka huolehtivat asioiden valmistelusta ja toteutuksesta. Kaikkiaan yhdistyksen luottamus- ja toimikuntatehtävissä tai alueellisina yhdyshenkilöinä toimii lähes 40 henkeä. Yhdistyksen tapahtumia järjestävät näyttelytoimikunta, juoksutoimikunta ja aktiviteettitoimikunta. Tiedotuksesta huolehtivat lehtitoimikunta ja internettoimikunta sekä ajoittain nimitettävä juhlakirjatoimikunta.

Yhdistys järjestää koulutustilaisuuksia ja jakaa tietoa rodun jalostuksesta ja afgaanin hoidosta. Yhdistyksen tiedotuslehti Afgaani-Afghanen ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Tietoa julkaistaan myös yhdistyksen kotisivuilla internetissä. Yhdistys järjestää vuosittain rata- ja maastojuoksupilvauja sekä afgaanien erikoisnäyttelyn, jossa on tuomarina rodun asiantuntija ulkomailta, lähes aina kasvattajatuomari. Näyttelyarvostelut julkaistaan suomeksi käännettynä erillisenä niiteenä vuosittain. Viiden vuoden välein yhdistys on julkaissut juhlakirjan, jossa on artikkeleita ja tilastoja rodusta, koirien kuvia ja kennelmainoksia. Juhlakirjoja on tähän mennessä julkaistu kuusi (1981, 1986, 1991, 1996, 2001 ja 2006).

4 Nykytilanne

4.1 Populaation koko ja rakenne

4.1.1 Perustiedot

Koska afgaanien vuotuinen rekisteröintimäärä on suhteellisen pieni ja yksittäisten jalostuskoirien ”jalostusura” varsin pitkä, viideltä vuodelta tehtävä tarkastelu ei anna riittävää kuvaa afgaanien populaation koosta ja rakenteesta. Tämän vuoksi tässä luvussa esitetyt tarkastelut on tehty pääsääntöisesti 15 vuoden kaudelta (1990–2004), mikä afgaaneilla merkitsee noin kolmea sukupolvea.

Silloin, kun on tarkoituksenmukaista rajoittaa tarkastelu koskemaan aikuisia koiria, joiden tulokset eivät enää olennaisesti muutu (esim. silmätutkimukset tai jalostuskäyttö), aineistona on käytetty 10 vuoden eli kahden sukupolven mittaista kautta (1990–1999 syntyneet afgaanit).

Kaikkien tarkastelujen pohjana on käytetty seuraavia perustietoja:

Kausi	Suomessa syntynyt	Pentueita	Eri uroksia isinä	Eri narttuja emoina	Tuonteja	Rekisteröinnit yht. *)
1990-1999	955	158	86	117	120	1 075
1990-2004	1 299	214	123	163	170	1 443

*) Huom. Rekisteröintien määrä ei ole Suomessa syntyneiden ja tuontikoirien summa, koska osa tuonneista ei ole rekisteröity Suomessa ja osa pentueista on rekisteröity eri vuonna kuin ne ovat syntyneet.

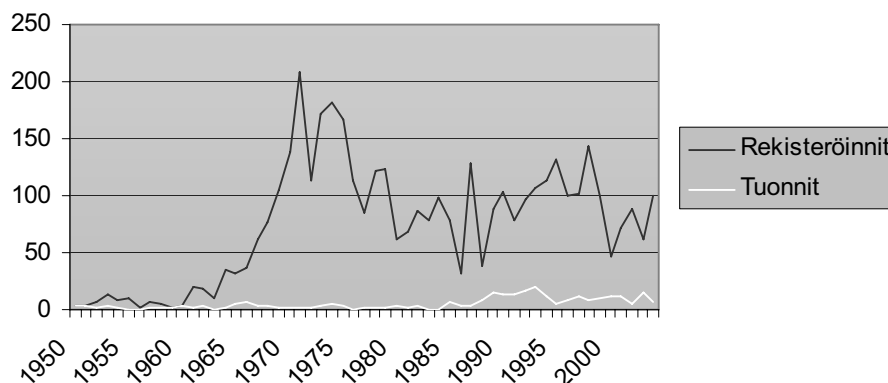
4.1.2 Rekisteröintimäärien kehitys

Afgaaneja rekisteröidään Suomessa noin 80–90 vuosittain ja afgaanikannan koko on tällä hetkellä noin 900 koiraa.

Afgaanien rekisteröintimäärät lähtivät 1960-luvun lopulla voimakkaaseen nousuun ja korkeimmillaan rodun rekisteröinnit olivat jo 1970-luvun alkupuolella, jolloin Suomessa rekisteröitiin 170–200 koiraa vuodessa. Vuonna 1971 rekisteröinnit nousivat yli kahdensadan (208). Rekisteröintimäärien kasvuun liittyi myös ongelmia, koska afgaanipentuja myytiin myös rodulle sopimattomiin olosuhteisiin tai puutteellisiin hoito-ohjein, mikä näkyi pitovaikeuskoirien määrän kasvuna.

Vuonna 1980 rekisteröintimäärä putosi noin puoleen (62) ja vuotuiset rekisteröintimäärät pysyivät koko 1980-luvun keskimäärin 80:ssä. 1990-luvulla rekisteröintimäärät vakiintuivat hieman yli sataan vuodessa, mutta 2000-luvun alussa oli jälleen havaittavissa selvää laskua.

Afgaaninvinttikoirien rekisteröinnit 1950-2004

Afgaanien rekisteröinnit 1950-2005

Vuosi	Kpl	Vuosi	Kpl	Vuosi	Kpl	Vuosi	Kpl
1950	4	1964	35	1978	122	1992	97
1951	3	1965	32	1979	124	1993	106
1952	7	1966	36	1980	62	1994	114
1953	13	1967	61	1981	69	1995	131
1954	8	1968	76	1982	86	1996	100
1955	10	1969	105	1983	78	1997	101
1956	1	1970	138	1984	98	1998	144
1957	7	1971	208	1985	78	1999	100
1958	5	1972	114	1986	31	2000	46
1959	1	1973	171	1987	129	2001	72
1960	4	1974	182	1988	38	2002	88
1961	20	1975	167	1989	89	2003	62
1962	18	1976	113	1990	104	2004	100
1963	10	1977	85	1991	78	2005	88
Yhteensä							4 169

Huom. 1960-luvun alkupuolelle saakka rekisteriin merkittiin myös ulkomailla asuvia koiria, jotka olivat käyneet Suomessa näyttelyssä.

Tuonnit 1990-2004 (lukumäärä ja suhde rekisteröintimäärään)

Vuosi	Kpl	%	Vuosi	Kpl	%	Vuosi	Kpl	%
1990	14	13 %	1995	5	4 %	2000	11	24 %
1991	14	18 %	1996	9	9 %	2001	12	17 %
1992	17	18 %	1997	11	11 %	2002	5	6 %
1993	20	19 %	1998	8	6 %	2003	15	24 %
1994	12	11 %	1999	10	10 %	2004	7	7 %

Huom. Vuodesta 1997 lähtien tuontikoiria ei ole tarvinnut rekisteröidä uudelleen Suomessa. Tuontien määrään on tässä laskettu sekä Suomessa rekisteröidyt että muuten rotujärjestön tietoon tulleet tuontikoirat. Tuonnit on tilastoitu tuontivuoden mukaan, mikä ei aina ole sama kuin syntymävuosi.

Aktiivisina afgaaninkasvattajina on 1990-2000-luvuilla toiminut noin 13 henkilöä (kullakin vähintään 5 pentuetta). Pienemmässä määrin rotua on tarkastelukaudella 1990-2004 kasvattanut 42 henkilöä, joista neljällä on ollut 4 pentuetta ja muilla 1-3 pentuetta. Yhden pentueen tällä kaudella kasvattaneita oli 25 (joista kolmella on ollut kasvatusyötä myös ennen vuotta 1990).

Aktiivisimmat kasvattajat 1990-2004

	Pentueita	Pentuja
Punapaulan	18	92
Sonate's	16	102
of Zlazano	16	85
Neliapilan	14	77
A'Rosafan	13	83
Byblos	12	80
Sagoslottets	11	67
Moonpearl's	8	59
Nabila's	8	49
Scaramis	7	42

4.1.3 Eniten jalostukseen käytetyt urokset ja nartut

Seuraavassa on tarkasteltu eniten jalostukseen käytettyjä koiria 15 vuoden ajanjaksolta, mikä afgaaneilla merkitsee noin kolmea sukupolvea.

Jalostuskoirien jälkeläisten määrää on verrattu yhden sukupolven aikana Suomessa syntyneiden afgaanien määrään (kaudella 1990-2004 Suomessa on syntynyt 1 299 afgaania, josta yhden sukupolven osuus on keskimäärin 433 koiraa). Jos mittapuuna pidetään sitä, ylittääkö yksittäisten jalostuskoirien osuus 5 % sukupolvesta (ks. luku 4.1.7), tähän osuuteen ylittää afgaaneissa jo 3-4 pentueella.

Siitosuroksen vaikutusta koko afgaanikantaan on taulukossa kuvattu sen lastenlasten määrällä. Vaikka siitosurosta olisi käytetty paljonkin, sen vaikutus kantaan voi kuitenkin jäädä vähäiseksi, jos sen jälkeläisiä ei käytetä edelleen jalostukseen. Näin on ollut esimerkiksi tarkastelukaudella eniten käytetyn siitosuroksen Complement Indeedin kohdalla. On myös huomattava, että osalla uroksista on vielä runsaasti nuoria jälkeläisiä, joiden jalostuskäytön osalta luvut eivät ole lopullisia. Tällaisia uroksia, joiden jälkeläisiä on vielä jalostusiässä, ovat mm. Boanne's Dragonheart, Punapaulan Lyly, Scaramis Privatdetective ja Scaramis Solid Gold.

Narttujen osalta voidaan todeta, että useimmilla jalostusnartuilla teetetään vain yksi tai kaksi pentuetta (ks. luku 4.1.8). Kuitenkin myös nartuissa on ollut yksilöitä, joiden vaikutus kantaan on lähellä 5 % sukupolvesta ja isoäitinä vieläkin merkittävämpi.

Eniten jalostukseen käytetyt urokset vuosina 1990-2004

	Pentuja Suomessa	% sukupolvesta	Pentueita Suomessa	Lapsenlapsia Suomessa	% sukupolvesta
Complement Indeed (Puola)	49	11,3 %	8	11	2,5 %
Scaramis Da Capo	44	10,2 %	7	96	22,2 %
Exxos Crusader (Tanska)	37	8,5 %	5	12	2,8 %
Sonate's All-Round Man	30	6,9 %	5	51	11,8 %
Sonate's Flibbertigibbet	27	6,2 %	4	30	6,9 %
Karez Kelid vh Martinihaim (Hollanti)	26	6,0 %	6	52	12,0 %
of Zlazano Valentino	26	6,0 %	4	33	7,6 %
A'Rosafan Bluetime Print	25	5,8 %	3	13	3,0 %
Scaramis Solid Gold	24	5,5 %	5	33	7,6 %
Taikatassun Tai-Pan	24	5,5 %	4	19	4,4 %
Scaramis Privatdetective	22	5,1 %	3	21	4,8 %
Achilleus (Tanska)	21	4,8 %	4	81	18,7 %
El Khyrias Public Relation (Ruotsi)	21	4,8 %	5	83	19,2 %
Dur-i-Durrans Exciting Review (Tanska)	19	4,4 %	4	22	5,1 %
Punapaulan Lyly	19	4,4 %	3	28	6,5 %
Exxos Esteban (Tanska)	17	3,9 %	3	6	1,4 %
Unique du Jegdalek (Belgia)	16	3,7 %	2	7	1,6 %
Boanne's Dragonheart (USA)	16	3,7 %	2	19	4,4 %
Sonate's Freeze Rider	16	3,7 %	2	16	3,7 %

Huom. Jälkeläisten määrässä on otettu huomioon vain Suomessa 1990-2004 syntyneet pentueet. Urosten Suomessa syntyneiden lastenlasten määrää on seurattu 31.12.2005 asti.

Tuontikoirien tai ulkomailla asuvien urosten nimen perään on merkitty niiden syntymämaa. Eniten käytettyjen uroksien keskinäisiä sukulaissuhteita on vaikea kuvata kattavasti, mutta lähim-

mät sukulaiset niiden joukossa ovat pentueveljekset (Sonate's Flibbertigibbet ja Freeze Rider), kaksi isä-poika-paria (Achilleus ja Sonate's All-Round-Man, Karez Kelid vh Martinihaim ja of Zlazano Valentino), isoisä ja tyttärenpoika (El Khyrias Public Relation ja Punapaulan Lyly) sekä kaksi eno-sisarenpoika-paria (Scaramis Da Capo ja Privatdetective, Exxos Crusader ja Esteban).

Eniten jalostukseen käytetyt nartut vuosina 1990-2004

	Pentuja Suomessa	% suku-polvesta	Pentueita Suomessa	Lapsen-lapsia Suomessa	% suku-polvesta
Punapaulan Runo	23	5,3 %	4	34	7,9 %
Choice Ivory	22	5,1 %	3	0	0 %
Sagoslottets Harmony of Zlazano Jarnalagha	21	4,8 %	2	7	1,6 %
Moonpearl's Theme Song	18	4,2 %	2	0	0 %
A'Rosafan Appassionata	17	3,9 %	3	45	10,4 %
Moonpearl's Savannah	17	3,9 %	2	19	4,4 %
A'Rosafan I'm Irmelie	16	3,7 %	3	26	6,0 %
Xciting Stop Stop Stay (Ruotsi)	16	3,7 %	2	43	9,9 %
A'Rosafan Dark Temptation	15	3,5 %	2	0	0 %
Byblos Bint Baluschi	15	3,5 %	2	4	0,9 %
Choice Ain't A Loser	15	3,5 %	2	29	6,7 %
Choice Cloudless Sky	15	3,5 %	2	0	0 %
Choice Sun Chaser	15	3,5 %	2	40	9,2 %
Moonpearl's Merrymiranda of Zlazano Valentine	15	3,5 %	2	63	14,5 %
Choice New Fashion	15	3,5 %	2	1	0,2 %
Choice New Fashion	14	3,2 %	2	7	1,6 %
Neliapilan Onnenapila	14	3,2 %	2	17	3,9 %
Shadan's Black Belle (Norja)	14	3,2 %	2	0	0 %

Huom. Jälkeläisten määrässä on otettu huomioon vain Suomessa 1990-2004 syntyneet pentueet. Narttujen Suomessa syntyneiden lastenlasten määrää on seurattu 31.12.2005 asti.

Tuontikoirien nimen perään on merkitty niiden syntymämaa. Myös eniten käytettyjen jalostusnarttujen joukossa on lähisukulaisia, kuten emo-tytär-parit A'Rosafan Appassionata ja A'Rosafan I'm Irmelie, Choice Ain't A Loser ja Choice Cloudless Sky, Choice Sun Chaser ja Byblos Bint Baluschi, sekä Moonpearl's Merrymiranda ja sen tyttäret Moonpearl's Savannah ja Moonpearl's Theme Song. Koska useimmilla näistä nartuista on ollut vain kaksi pentuetta, emo-tytär-suhteiden runsas määrä näyttäisi kertovan siitä, että taipumus synnyttää suuria pentueita kulkee suvuittain.

Eniten käytettyjen urosten ja narttujen väliltä löytyy niin ikään useita sukulaisuussuhteita, mutta ne jakautuvat varsin tasaisesti niin, ettei yhdelläkään uroksella tai nartulla ole selvästi muita enemmän jälkeläisiä tai muita lähisukulaisia toisen sukupuolen eniten käytetyissä jalostuskoirissa. Isä-tytär-pareja ovat Scaramis Da Capo ja Choice Ain't A Loser, Sonate's All-Round Man ja Moonpearl's Theme Song, Sonate's Flibbertigibbet ja A'Rosafan Dark Temptation, Karez Kelid vh Martinihaim ja of Zlazano Valentine, Achilleus ja A'Rosafan Appassionata, El Khyrias Public Relation ja Punapaulan Runo. Emo ja poika ovat A'Rosafan I'm Irmelie ja A'Rosafan Bluetime Print. Lisäksi of Zlazano Valentino ja Valentine ovat pentuesisarukset, Karez Kelid vh Martinihaim on of Zlazano Jarnalaghan emonisä ja Dur-i-Durrans Exciting Review on Sagoslottets Harmony'n emonisä.

4.1.4 Kotimaisten ja tuontikoirien jalostuskäyttö

Afgaanikanta on ollut suhteellisen laajasti jalostuskäytössä, kun otetaan huomioon jalostuksessa jatkavien pentueiden osuus ja moneltako eri kasvattajalta jalostuskoirat tulevat. Suomalaisia uroksia on käytetty suhteellisen vähän, mihin on yhtenä selityksenä se, että rotuun on haettu uutta verta erityisesti ulkomaisten siitosurosten käytöllä.

Vuosina 1990-2004 syntyneiden pentueiden isinä oli 123 eri urosta, joista 58 oli ulkomaisia tai tuontiuroksia (47 %). Jalostusnarttuja oli 163, ja niistä 23 oli tuontinarttuja (14 %).

Suomessa 1990-1999 syntyneistä afgaaneista 151 koiraa (16 %) on käytetty jalostukseen kotimaassa (31.12.2005 mennessä). Jalostukseen käytetyt koirat tulivat 91 eri pentueesta ja 27 eri kasvattajalta. Yhteensä pentueita syntyi kaudella 158, joten yli puolella (58 %) pentueista jatkettiin jalostusta seuraavassa sukupolvessa, kun taas 42 %:lla pentueista ei ollut vaikutusta tulevaan afgaanikantaan. Jalostukseen käytettyjen osuus voi kuitenkin vielä nousta, koska 1990-luvun lopulla syntyneet koirat ovat edelleen jalostusiässä.

Enimmillään jalostukseen käytettyjen koirien määrä voisi periaatteessa olla 33 % afgaanikannasta, jos kannan kokoa ei haluta kasvattaa. Tähän lukuun päästään, jos kaikkia koiria käytettäisiin tasaisesti jalostukseen siten, että kukin jalostuskoira saisi vain yhden pentueen. Afgaanipentueessa on keskimäärin kuusi pentua, jolloin käyttämällä keskimäärin kahta koiraa kustakin pentueesta (2:6 = 33 %) kannan koko pysyisi ennallaan. Jalostukseen käyttämättä jääneiden koirien osuus olisi tällöin 67 % sekä uroksista että nartuista. Kun jalostukseen todellisuudessa on käytetty 16 % koirista, se merkitsee, että *noin puolet optimaalisesta geenivaihtelusta jätetään käyttämättä*.

1990-99 syntyi 483 afgaaniurosta, joista 45 käytettiin jalostukseen Suomessa. Ulkomaille vietiin 15 urosta (joista osaa käytettiin jalostukseen ulkomailla), ja 423 urosta ei käytetty jalostukseen. Jalostukseen käyttämättömistä uroksista 69 oli muotovalioita ja 4 käyttövalioita. Jalostukseen käyttämättä jääneiden kotimaisten urosten osuus oli siten 88 % kaikista uroksista ja 90 % Suomeen jääneistä uroksista. Luku on samaa suuruusluokkaa kuin esim. suomenajokoirilla ja rottweilereilla ja pienempi kuin kultaisilla tai labradorinnoutajilla (95 %) siitä huolimatta, että näillä roduilla kannan koko oli tarkasteluajana voimakkaasti kasvanut, afgaaneilla taas pysynyt jokseenkin ennallaan. Nartuista käytettiin jalostukseen 106 koiraa, ja jalostukseen käyttämättä jäi 366 narttua eli 78 % (em. roduilla 75-80 %).

4.1.5 Keskimääräinen sukusiitosaste

Sukusiitosastetta mitataan sukusiitosprosentilla (esim. 6,25 %) tai sukusiitoskertomella (esim. 0,0625). Sukusiitosprosentti ja –kerroin kuvaavat todennäköisyyttä sille, että yksilöllä on samalta esivanhemmalta tuleva geeni kahdentuneena.

Afgaaneille on tyypillistä ns. vanhan sukusiitoksen suuri osuus, mikä johtuu rodun suhteellisen pienestä kantakoirien määrästä ja rodun historian eri vaiheissa käytetystä tiiviistä sukusiitoksesta. Tämä näkyy siinä, että ns. pitkistä sukutauluista laskettu sukusiitosaste on huomattavasti korkeampi kuin lyhyemmistä sukutauluista laskettu ns. uusi sukusiitos.

Koko afgaanikannan keskimääräisen sukusiitosasteen laskemiseksi on käytetty vuosittain syntyneiden afgaanipentujen sukusiitosasteiden keskiarvoa. Pentueiden sukusiitosaste on laskettu ns. pitkistä sukutauluista saksalaisen www.afghan-hound.net -sukutaulutietokannan käyttämällä ohjelmalla. Tämän tietokannan sukutaulut ulottuvat useimmiten rodun kantakoiriin saakka. Afghan-hound.net-tietokantaan on syötetty viimeisimmän sukupolven eli vuosina 2000-2004 syntyneiden suomalaisten afgaanipentueiden tiedot. Valitettavasti ylläpitäjä on palvelun ruuhkautumisen vuoksi keskeyttänyt sukutaulutietojen päivittämisen tietokantaan, minkä vuoksi pitkistä sukutauluista laskettuja sukusiitosasteita ei ole tässä vaiheessa saatavissa kattavasti aikaisemmilta ajanjaksoilta.

Sukusiitosprosentti pentueittain 2000-2004

12,5 % – 25 %	7 pentuetta
6,25 % – 12,4 %	27 pentuetta
3,1 % – 6,24 %	11 pentuetta
Alle 3,1 %	9 pentuetta
Ei tietoa saatavissa	2 pentuetta
Yhteensä	56 pentuetta
Keskimääräinen sukusiitos-%	6,9 %
Korkein sukusiitos-%	19,0 %
Matalin sukusiitos-%	0,2 %

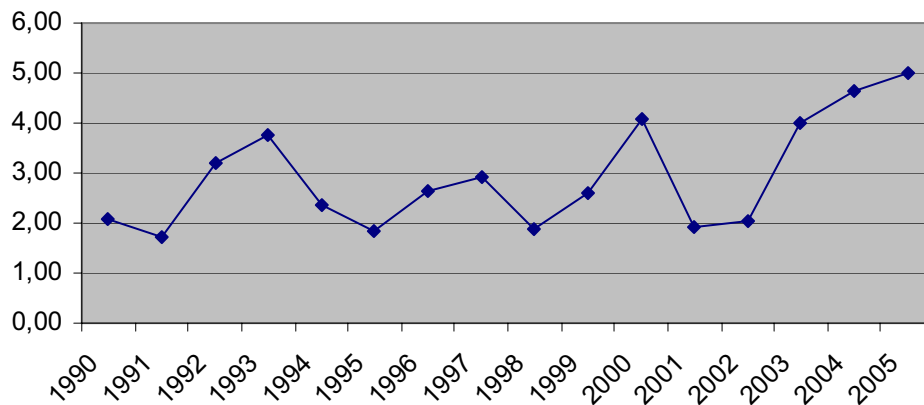
Laskettu ns. pitkistä sukutauluista, lähde tietokanta www.afghan-hound.net (elokuu 2005). Tietokannan linkitysvirheen vuoksi kahdelle pentueelle ei saatu laskettua sukusiitosprosenttia.

Ns. uuden sukusiitoksen muutos

Koska suomalaisten afgaanien jalostuksessa on käytetty paljon ulkomaisia ja tuontikoiria, Suomen Kennelliiton koirarekisterissä ei ole tallennettuna riittävän pitkiä sukutauluja. Siksi KoiraNet-tietojärjestelmä pystyy laskemaan sukusiitosprosentit keskimäärin vain 5-7 sukupolven sukutauluista, mikä antaa huomattavasti matalammat sukusiitosprosentit kuin pidemmistä sukutauluista laskettuna. KoiraNet-tietojärjestelmän luvut kuvaavatkin lähinnä ns. uutta sukusiitosta, eli pääasiassa nykyisten kasvattajien jalostusvalinnoilla aikaan saatua sukusiitosta.

Uuden sukusiitoksen määrä on vuosina 1990-2005 ollut keskimäärin 2,5 – 3,5 % tasoa. Pentueiden pienen määrän vuoksi vuosittaiset heilahtelut ovat olleet suuria, sillä sukusiitosaste on vaihdellut suuresti eri yhdistelmissä (vaihteluväli 0 % - 28,4 %).

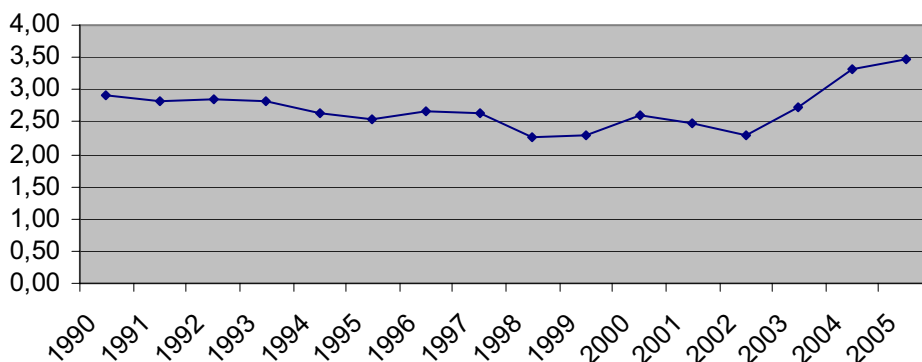
Vuotuinen sukusiitosprosentti 1990-2005

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet-tietokanta, vuosiyhteenveto 1990-2005, helmikuu 2006.

Sukusiitosprosenttien suuren vaihtelun vuoksi on vaikea saada kokonaiskuvaa sukusiitosasteen kehityksen suunnasta. Vuosittaisen heilahtelun vaikutusta voidaan tasata laskemalla keskimääräinen sukusiitosprosentti sukupolvittain, eli viimeisimpien viiden vuoden keskiarvona. Seuraavassa kaaviossa on esitetty kunkin vuoden kohdalla edellisten viiden vuoden pentueiden sukusiitosprosenttien keskiarvo (esim. vuoden 2005 luku on vuosien 2001-05 sukusiitosprosenttien keskiarvo). Tällä tavoin yhden sukupolven ajanjaksoilla tarkastellen nähdään, että keskimääräisen sukusiitosasteen kehitys on ollut lievästi aleneva, kunnes se on 2000-luvulla kääntynyt taas selvästi nousuun.

Sukusiitosprosentti 1990-2005 (viiden edellisen vuoden keskiarvo)

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet-tietokanta, vuosiyhteenveto 1990-2005, helmikuu 2006.

4.1.6 Tehollinen populaatiokoko

Rodun tehollinen populaatiokoko (N_e) voidaan laskea keskimääräisen sukusiitosasteen muutoksen avulla siten, että

$$N_e = 1/(2 \Delta F).$$

Tehollinen populaatio vastaa sitä määrää jalostuskoiria, joka tasaisella sukupuolijaolla ja satumanvaraisilla parituksilla tarvittaisiin, jotta saataisiin aikaan sama sukusiitosasteen nousu (geenikato) sukupolvea kohti kuin tarkasteltavassa todellisessa koirapopulaatiossa.

Kaavan käyttö edellyttää, että tiedossa olisi mahdollisimman kattavasti ns. pitkistä sukutauluista laskettu sukusiitosaste. Tällöin sukusiitosasteen muutos voi olla etumerkintään ainoastaan positiivinen (sukusiitosaste kasvaa) silloin, kun rotuun ei tule uutta geeniaainesta esim. rotuun ottojen tai alkuperämaatuontien kautta. Tarkasteltaessa lyhyemmistä sukutauluista laskettuja sukusiitosasteita muutosta voi tapahtua molempiin suuntiin, koska tarkastelu tavoittaa vain ns. uuden sukusiitoksen, jota voidaan jalostuskäytäntöjä muuttamalla vähentää.

Jos käytetään afgaanien vuotuisena keskimääräisenä sukusiitosasteena KoiraNet-tietokannan ilmoittamia arvoja, sukusiitosasteen muutos esim. sukupolven aikana vuodesta 2000 vuoteen 2004 on ollut 4,07 %:sta 4,66 %:iin, eli $0,0466 - 0,0407 = 0,0059$. Tällöin $N_e = 1/(2 \times 0,0059) = 1/0,0118 = 85$ yksilöä. Kyseisenä ajanjaksona jalostukseen on todellisuudessa käytetty 100 eri yksilöä (48 urosta ja 52 narttua), mutta ne ovat olleet keskenään sukua niin paljon, että niiden vaikutus on vastannut vähempää koiramäärää.

Jos koirien keskinäinen sukulaisuus jätetään huomioon ottamatta, tehollisen kannan koko (N_e) voidaan laskea myös kaavalla, joka perustuu jalostukseen käytettyjen eri urosten ja narttujen lukumääriin:

$$\frac{1}{N_e} = \frac{1}{4 \times U} + \frac{1}{4 \times N}$$

N_e = tehollisen kannan koko

U = todellisten siitosurosten lukumäärä

N = todellisten siitسنarttujen lukumäärä

Tällä kaavalla laskettuna afgaanien tehollinen kannan koko on vaihdellut kolmen viime sukupolven aikana seuraavasti:

Kausi	Pentueita	Siitos-uroksia	Siitos-narttuja	Tehollinen Kannan koko	Optimaalinen Kannan koko	% optimista
1990-1994	75	46	59	103	150	69 %
1995-1999	83	52	70	119	166	62 %
2000-2004	56	48	52	100	112	89 %

Optimilla tarkoitetaan tilannetta, jossa jokaisen syntyneen pentueen vanhempina olisivat olleet eri urokset ja nartut. Tällöin tehollisen kannan koko olisi suurin mahdollinen: esimerkiksi kaudella 1990-1994 optimaalinen kannan koko olisi ollut 2 vanhempaa x 75 pentuetta = 150. Toteutunut tehollinen kannan koko 103 on tästä 69 %.

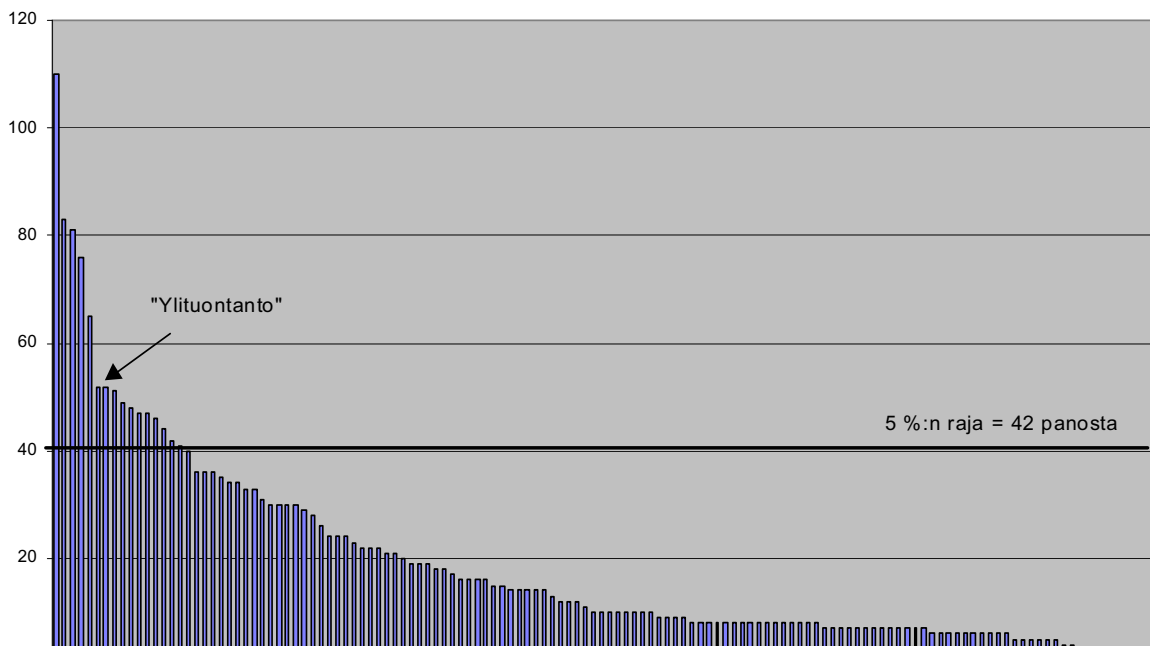
4.1.7 Isoisien jalostuspanostarkastelut

SA-FA on vuodesta 1991 lähtien tehnyt noin neljän vuoden välein kartoituksen afgaaniurosten isoisinä antamien jalostuspanosten määrästä. Menetelmä perustuu ruotsalaisen Lennart Swensonin julkaisuissaan kuvaamaan menetelmään, jossa lasketaan jokaisesta tarkastelukaudesta syntyneestä pennusta yksi jalostuspanos sen kummallekin isoisälle, sekä isäisälle että emonisälle. Tarkastelukautena on 15 vuotta, mikä afgaaneilla merkitsee kolmea sukupolvea (narttujen keskimääräinen synnytyksikä hieman yli 5 v).

Laskennan tulokset voidaan esittää kuvaajana, jossa vaakakselilla ovat jalostuspanoksia antaneet urokset (isoisät) ja pystyakselilla niiden jalostuspanosten määrä. Rodun jalostuspohjan kannalta ihanteellinen olisi tasaisen loiva kaari, jossa yksikään yksittäinen uros ei nousisi selvästi ylitse muiden, vaan parhaimmistoa ja hyvää keskitasoa olisi käytetty mahdollisimman tasapuolisesti. Mitä lyhyempi ja jyrkempi käyrä on, sitä kapeammalla jalostuspohjalla rodussa toimitaan.

Yleisesti toistettu ja hyväksytty tavoite on, että yhden siitosuroksen osuus ei saisi ylittää 5 % sukupolven aikana syntyneistä pennuista. Tämä perustuu ajatukseen, että elinvoimaisessa kannassa olisi vähintään 40 jalostusyksilöä, 20 urosta ja 20 narttua. Jalostuskoirien tasaisella käytöllä myöskään uroksen isoisänä antamien jalostuspanosten määrä ei tällöin nouse yli 5 % rajan. Jos rodussa toteutunutta tilannetta verrataan tähän ihanteeseen, voidaan laskea, kuinka paljon isoisinä useimmin esiintyvillä uroksilla on "ylituotanto". Tällä tunnusluvulla voidaan verrata sekä jalostuspohjan laajuutta eri rotujen välillä että muutoksia yhden rodun sisällä.

Afgaaniurosten jalostuspanokset isoisinä 1988-2002

Kaavioon on vaakaviivalla merkitty 5 %:n raja (42 jalostuspanosta,) jonka yläpuolelle jäävä osa on "ylituotantoa"

Toinen tapa tarkastella jalostuspohjan laajuutta on laskea tunnuslukuja sille, miten jyrkkä ja kapea kuvaajan kärki on. Tällöin lasketaan, kuinka suuri osuus uroksista yltää puoleen (50 %) tai neljäsosaan (25 %) eniten jalostuspanoksia keränneen uroksen panoksista. Afgaaneilla eniten käytettyjen urosten kärki on laajentunut, kunnes se viimeisessä tarkastelussa (1988-2002) on selvästi supistunut lähes ensimmäisen tarkastelukauden 1977-1991 tasolle (laskua 18 %) ja 50 %:n rajan ylittävien urosten osalta jopa allittanut sen.

Tarkastelukaudella 1988-2002 siitoskoirien käyttö painottui voimakkaasti seuraavien viiden uroksen jälkeläisiin: Boxadan Xercise Makes Master, El Khyrias Public Relation, Achilles, El Khyrias Never Say Never Again ja Rahzmundah Psidium. Kaikki viisi olivat ulkomaisia tai tuontikoiria. Neljä ensiksi mainittua ovat läheistä sukua keskenään ja viides on neljäntenä olevan uroksen isä ja kolmantena olevan isänisä.

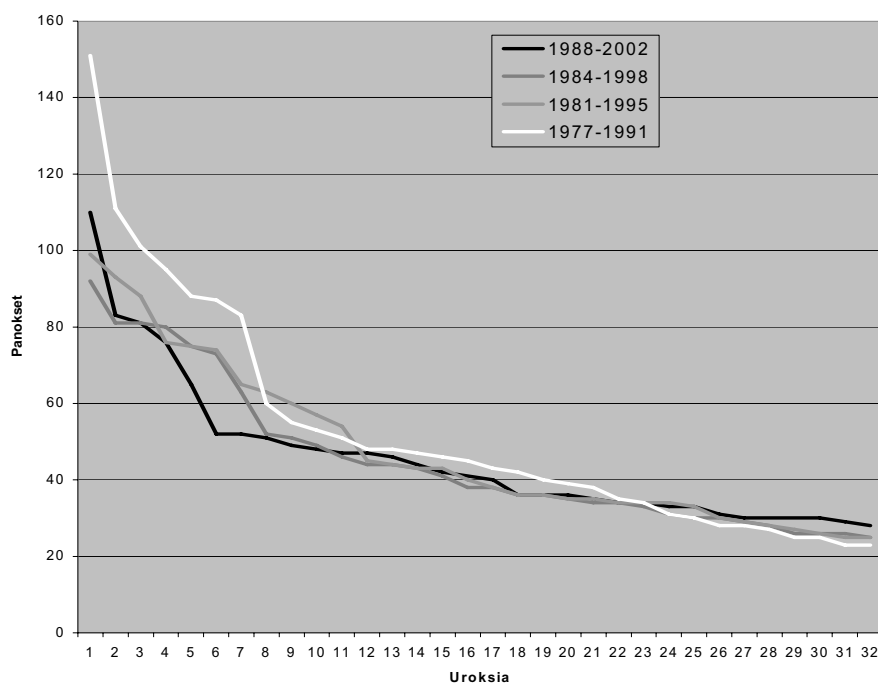
Vertailutaulukko tähän mennessä tehtyjen jalostuspanostarkastelujen tunnusluvuista

	1977-1991	1981-1995	1984-1998	1988-2002
Pentuja	1 195	1 184	1 289	1 248
Jalostuspanoksia	2 390	2 368	2 578	2 496
Jal.panoksia / 5 v	797	789	859	832
5 % panoksista / 5 v	40	39	43	42
Eri uroksia isoisinä	107	117	131	133
5 % rajan ylittää	18	16	13	15
Näiden panokset yht.	1 254	1 019	831	893
Ihannemäärä (5 %)	720	624	559	624
Ylituotanto	534	395	272	269
Ylituotanto %	22 %	17 %	11 %	11 %

50 % rajan ylittää 7 urosta (7 %) 11 urosta (9 %) 11 urosta (8 %) 5 urosta (4 %)
 25 % rajan ylittää 21 urosta (20 %) 31 urosta (26 %) 37 urosta (28 %) 31 urosta (23 %)

Vertailukaavio tähän mennessä tehdyistä jalostuspanostarkastelujen kuvaajista (vain käyrien alkupäät mukana kaaviossa)

Jalostuspanostarkastelujen tulokset

4.1.8 Jalostuskoirien ikä ja pentuekoko

Narttujen synnytyksikä 1990-2004

Narttujen keskimääräinen synnytyksikä 1990-2004 oli 5,2 v ja ensisynnyttäjien 4,7 v. Narttujen synnytyksikä on kolmen viimeisimmän sukupolven aikana selvästi noussut:

	Kaikki synnyttäjät	Ensisynnyttäjät
1990-1994	4,8 v	4,2 v
1995-1999	5,2 v	4,6 v
2000-2004	5,6 v	5,3 v

Nuorin synnyttäjä oli hieman alle 1 v 6 kk ja vanhin hieman yli 9 v 3 kk. Eniten synnyttäjiä oli ikäluokissa 4-5 v ja 5-6 v (kummassakin 22 % nartuista). Synnytykset jakautuivat nartun iän mukaan seuraavasti:

Ikä	Lukum.	%	Pentuja ka.
Alle 2 v	4	2 %	4,3
2-3 v	9	4 %	6,1
3-4 v	40	19 %	6,6
4-5 v	48	22 %	6,8
5-6 v	46	22 %	6,0
6-7 v	32	15 %	5,5
7-8 v	20	9 %	5,2
8-9 v	14	6,5 %	5,4
Yli 9 v	1	0,5 %	5,0
Yhteensä	214	100 %	6,1

Synnytykskerrat jakautuivat seuraavasti:

		län vaihteluväli	Osuus synnyttäjistä	Keskimääräinen pentuekoko
4. pentue	2 nartulla	5,4 v ja 7,5 v	1 %	5,5 pentua
3. pentue	8 nartulla	4,5 v – 8,9 v	4 %	5,8 pentua
2. pentue	48 nartulla	3,5 v – 8,9 v	22 %	5,7 pentua
1. pentue	156 nartulla	1,5 v – 9,3 v	73 %	6,1 pentua

Korkeaa synnytyksikää pidetään yleisesti riskinä synnyttäjien ja pentujen terveydelle. Edellä olevasta taulukosta näkyy, että keskimääräinen pentuekoko laskee alle keskiarvon emon täytettyä kuusi vuotta. Synnytykseen liittyviä ongelmia kartoitettiin vuonna 2004 toteutetussa terveystarkastuksessa. Vastaukset saatiin 30 synnyttäneestä nartusta, joista 21:llä synnytys oli sujunut ongelmitta, yksi narttu oli saanut lääkitysapua, viidellä pennut olivat syntyneet keisarileikkauksessa ja kolmella osa pennuista oli syntynyt normaalisti, osa keisarileikkauksessa. Narttujen synnytyksiä eivät käyneet ilmi vastauksista ja vastaukset edustivat hyvin pientä osaa synnyttäneistä nartuista. Tämän vuoksi asiaa selvitetään tarkemmin syksyllä 2006 kasvattajille lähetettävällä kyselyllä, jonka tuloksista tiedotetaan mm. jäsenlehdessä.

Yhdeksi syyksi korkeaan synnytyksikään syyksi on esitetty narttujen näyttelyuran pitkittämistä, koska useimmat jalostusnartut ovat samalla omistajiensa harrastuskoiria. Oletus ei kuitenkaan saa tukea, kun tarkastellaan iäkkäiden ensisynnyttäjien näyttelyikänteitä. Kuusi vuotta täyttäneitä ensisynnyttäjiä oli vuosina 1990-2004 30 narttua, joista 13 (43 %) ei ollut käynyt näyttelyssä lainkaan synnytyksestä edeltäneiden kahden vuoden aikana, viisi (17 %) oli käynyt kerran tai kaksi kertaa, viisi (17 %) 3-5 kertaa ja kaksi (7 %) 6-10 kertaa. Viisi narttua (17 %) oli esitetty näyttelyssä yli 10 kertaa synnytyksestä edeltäneiden kahden vuoden aikana. Näyttelytauko ennen pentueen syntymää oli näillä 30 iäkkäimmällä synnyttäjällä keskimäärin 2,0 v. Pisin näyttelytauko ennen synnytyksestä oli yli 5 v ja vain 10 narttua (33 %) oli esitetty näyttelyssä viimeisen

vuoden aikana ennen pentuja. Synnytysikä ei siten näyttäisi olevan välitöntä yhteyttä näyttelyaktiivisuuteen.

Toinen todennäköinen selitys ovat kasvattajien kokemat myyntivaikeudet, joiden vuoksi he pyrkivät sopeuttamaan pentutuotannon kysyntään pidentämällä sukupolvenväliä. Esimerkiksi synnytysikänsä puolittuminen merkitsee populaation kaksinkertaistumista, jos jalostukseen käytettävien koirien osuus pysyy samana. Kuusi vuotta täyttäneistä ensisynnyttäjäistä huomattava osa (19 kpl, 63 %) ei ollut pentueen kasvattajan omistuksessa vaan sijoitus- tai jalostuslainanarttuja, mikä voisi viitata pentukysyntään liittyvään harkintaan.

Rotujärjestön suositus kasvattajille on ollut, että nartun tulisi synnyttäessään olla täyttänyt kolme vuotta. SA-FA luopuu tästä ikärajusta ja siirtyy väljempään suositukseen. Kasvattajien tulisi kuitenkin ottaa huomioon nartun fyysinen ja henkinen kypsyys sekä se, että sen terveydestä on ehditty saada riittävästi tietoa. Siksi nartun tulisi synnyttäessään olla kaksi vuotta täyttänyt ja lähempänä kolmea kuin kahta vuotta.

Jalostusurosten ikä 1990-2004

Nuorin siitosuro on ollut pentujen syntyessä viikkoa vaille 1-vuotias ja vanhin 10 v 2 kk. Jalostukseen käytettyjen, Suomessa tai Ruotsissa asuvien urosten keskimääräinen ikä oli astutus-hetkellä 3,9 v. Aineistosta on luettu pois kauempana ulkomailla asuvat urokset, koska kaikkien ikä ei ollut tiedossa ja osa astutuksista on tehty pakastespermalla. Lisäksi aineistosta on luettu pois yksi Suomessa asuneen uroksen kuoleman jälkeen syntynyt pakastespermapentue. Näillä rajoituksilla urosten ikätarkastelun aineistona on 1990-2004 syntyneistä 214 pentueesta 189 pentuetta. Alle 1,5-vuotiaina astutukseen käytettyjä uroksia oli 15 (8 %) ja alle 2-vuotiaina 22 %, joten nuorten urosten osuus jalostusvalinnoista oli huomattavan suuri.

Urosten ikä astumishetkellä 1990-2004 (suomalaiset ja ruotsalaiset siitosurokset)

Ikä astutus- hetkellä	Lukum.	%	Pentuja ka.
Alle 2 v	41	22 %	6,1
2-3 v	44	23 %	6,4
3-4 v	32	17 %	5,8
4-5 v	23	12 %	6,3
5-6 v	9	5 %	4,0
6-7 v	13	7 %	6,6
7-8 v	16	8 %	6,6
8-9 v	5	3 %	5,2
Yli 9 v	6	3 %	3,8
Yhteensä	189	100 %	6,0

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Luonne

Rotumääritelmä kuvaa afgaanin luonnetta seuraavasti: ”Afgaaninvinttikoiraa katsoo suoraan ihmiseen ja ikään kuin hänen lävitseen. Koira on arvonsa tunteva ja pidättyväinen, luonteessa on myös tietynlaista kiihkeyttä.”

Aikuinen afgaani on itsenäinen ja omanarvontuntoinen, mutta samalla sosiaalinen. Se ei saa olla arka eikä aggressiivinen ihmisiä tai muita koiria kohtaan. Vieraita ihmisiä kohtaan se voi olla pidättyväinen, mutta tavatessaan tuttuja se tervehtii heitä lämpimästi. Pentuikäinen afgaani on iloinen ja riehakaskin, ja sen arvokkuus tulee esiin iän myötä. Afgaani on koko perheen koira, jolle omat ihmiset ovat hyvin tärkeitä. Kotona se viihtyy omissa oloissaan, ei pyöri jaloissa eikä koko ajan seuraa ihmistä huoneesta toiseen.

Rauhallisen ja hillityn olemuksen vastapainona afgaanin luonteesta löytyy myös temperamenttinen puoli, joka rakastaa vauhtia, kiihkeää takaa-ajoa ja silkkää riehumista. Afgaani tarvitsee paljon liikuntaa, ja mielellään sen tulisi saada juosta vapaana päivittäin. Itsenäisen metsästäjän luonne asettaa kuitenkin vapaana juoksemiselle rajoituksia, sillä impulsiivisena koirana afgaani intoutuu helposti sellaiseen vauhtiin, että omistajan kutsut kaikuivat kuuroille korville ja koira saattaa kadota useiksi tunneiksi omille retkilleen. Niinpä afgaania kannattaa pitää irti vain turvallisella, mieluiten aidatulla alueella.

Afgaanin koulutuksen tavoitteena on ensisijaisesti tapakasvatus ja koiran hallinta. Varsinaista TOKO- tai agility-harrastusta varten on olemassa huomattavasti sopivampia rotuja, mutta kyllä niitä afgaaninkin kanssa voi harrastaa, jos tiedostaa rodun erityispiirteet. Näitä lajeja harrastavien afgaaninomistajien kokemusten mukaan afgaani vaatii ohjaajaltaan enemmän koiranlukutaitoa kuin esimerkiksi palveluskoirat tai noutajat. Afgaania tulee käsitellä määrätietoisesti, mutta hellällä ja ymmärtävällä otteella. Kovalla kurilla ja alistamisella afgaanin olemuksesta katoaa elämänilo ja ylväys.

Luonnetestatut afgaanit

Afgaaneilta, kuten muiltakaan vinttikoirilta, ei vaadita luonnetestiä valionarvon saamiseksi. Luonnetestattuja koiria on niin vähän, että niiden tuloksista ei saada kattavaa tietoa rodun luonnetiden tilasta. Testituloksista kuitenkin näkyy, että eri-ikäiset ja eri aikoina testatut afgaanit ovat tietyissä osioissa saaneet hyvin samankaltaisia tuloksia: erityisesti terveys on afgaaneilla pieni, jäljelle jäävää hyökkäyshalua ei ole ja luoksepäästävyys on hyvä (joko avoin tai hieman pidättyvä). Hermorakenne eli kyky hallita sisäisiä jännitystiloja on arvioitu lähes kaikilla arvostamalla +1 (hieman rauhaton mutta ei hermostunut).

Luonnetestissä (ns. palveluskoirien luonnetesti) käyneitä afgaaneja on vuoden 2005 loppuun mennessä ollut noin 20 kpl. Ennen vuotta 1993 testattujen afgaanien tulokset olivat epävirallisia. Testatut koirat olivat keskimäärin 4-vuotiaita. Testattujen koirien nimet ja testitulokset sekä arviointien selitykset on lueteltu *liitteessä 9.5*.

Suomessa on monilla roduilla käytetty myös MH-luonnekuvausta (mentalbeskrivning för hund), jonka virallistamista Suomen Kennelliitto parhaillaan valmistelee. SA-FA:n tiedossa ei ole afgaaneja, joita olisi testattu MH-luonnekuvauksella Suomessa tai Ruotsissa.

Luonnetestattujen afgaanien useimmin saamat arvioinnit (16 koiran testituloksista)

Osio	Arvio	Selitys	Kpl	%
Toimintakyky	+1	Kohtuullinen	9	56 %
Terävyys	+1	Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	14	88 %
Puolustushalu	+1	Pieni	9	56 %
Taistelutahto	-1	Pieni	9	56 %
Hermorakenne	+1	Hieman rauhaton	15	94 %
Temperamentti	+3	Vilkas	7	44 %
Kovuus	-2	Pehmeä	7	44 %
Luoksepäästävyys	+3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	11	69 %
Laukauspelottomuus	+	Laukausvarma	4 *	80 % *

* Huom. Vuoteen 1992 asti laukaustesti sisältyi kohtaan Hermorakenne. Erikseen arvioitu 5 koiralla.

Vinttikoirien persoonallisuusprofiili

Suomen Irlanninsusikoirat ry on suunnitellut luonnetiedon keräämiseksi vinttikoirille oman testin, ns. persoonallisuusprofiilin. Asiantuntijana suunnittelutyössä on toiminut Markku Santamäki. Persoonallisuusprofiili on ollut jo muutamia vuosia käytössä irlanninsusikoirilla, joilla siitä on saatu hyviä kokemuksia. Persoonallisuusprofiilin ideana on, että siinä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä ja reagoitintapoja jatkuvasti ja ”pehmeämmin” keinoin kuin virallisessa luonnetestissä. Profiilin tulokset esitetään 8-tahoisena kuviona, joka kuvaa koiran luonteen eri puolia.

SA-FA järjesti 28.5.2006 yhdessä Suomen Salukikerho ry:n kanssa koulutustilaisuuden, jossa esiteltiin persoonallisuusprofiilia salukien ja afgaanien omistajille, testattiin joitakin koiria ja keskusteltiin profiiliin käyttökelpoisuudesta näiden rotujen luonteen kuvaajana. Tilaisuudessa luonosteltiin alustava afgaanin ihanteellinen persoonallisuusprofiili, joka on *liitteenä 9.6*.

Luonnetta koskevat vastaukset terveystieteessä 2004

Vuonna 2004 toteutetun terveystieteellisen tutkimuksen tuloksissa tuli esiin, että suuri enemmistö vastanneista (80 %) on täysin tyytyväisiä afgaaninsa luonteeseen. Vastajista 20 % ilmoitti, ettei ole täysin tyytyväinen eriaisteisten luonneongelmien vuoksi. Terveystieteellisen tutkimuksen vastaukset kattoivat noin 20 % vuosina 1991-2004 syntyneistä afgaaneista, minkä vuoksi kyselyn tulosten perusteella ei voida tehdä yksityiskohtaisia päätelmiä luonneongelmien yleisyydestä, mutta sitä voidaan pitää suuntaa antavana.

Ilmoitettuja luonneongelmia olivat aggressiivisuus muita koiria kohtaan (20 kpl, 9 %), arkuus (10 kpl, 5 %), eroahdistusongelmat (9 kpl, 4 %), aggressiivisuus ihmisiä kohtaan (7 kpl, 3 %) ja ylivilkkaus (3 kpl, 1 %). Lisäksi neljän afgaanin kuolinsyyksi ilmoitettiin lopetus aggressiivisuuden vuoksi ja kolmen afgaanin lopetuksen synnä olivat käytösongelmat. Kun lasketaan yhteen aggressiivisuuden tai käytöshäiriöiden takia lopetetut afgaanit ja ne elossa olevat afgaanit, joiden kohdalla ilmoitettiin ongelmia aggressiivisuudessa ihmisiä tai muita koiria kohtaan, erilaiset aggressio-ongelmat koskivat yli 10 % terveystieteellisen tutkimuksen otoksesta. Valtaosa ilmoitetuista ongelmista koski uroksia. Koirien iän suhteen jakauma oli varsin tasainen. Etenkin aggressiivisuuden esiintymistä rodussa tulee seurata ja sen esiintymistä ja ilmenemistapoja kartoittaa tarkemmin tulevissa kyselyissä.

Valeraskauteen liittyviä häiritseviä luonnemuutoksia ilmoitettiin noin 15 %:lla yli vuoden ikäisistä afgaaninartuista. Ongelmia olivat mm. kuviteltujen pentujen häiritsevä hoitaminen ja vahtiminen, huutaminen, ärtyisyys ja toisaalta flegmaattisuus.

Mahdollisesti osittain luonteeseen liittyvänä havaintona voidaan todeta, että jopa 25 %:lla afgaaneista ilmoitettiin olleen jonkinasteisia sisäsiisteysongelmia pentuajan jälkeen. Sanallisia liäselytyksiä oli niin vähän, ettei niiden perusteella voida tehdä kattavia arvioita, mutta joissakin tapauksissa omistaja viittasi vastauksessaan mielenosoitukselliseen ”protestipissaamiseen”.

Ruotsin afgaaniyhdistyksen (Sveriges Afghaner rf.) vuonna 2004 toteuttamassa terveystarkastuksessa aggressiivisuutta (aina tai usein) oli ilmoitettu ihmisiä kohtaan 2 %:ssa vastauksista ja muita koiria kohtaan 7 %:ssa. Sosiaalisena koiraansa piti 76 % vastaajista. Ääni- tai paukkuar-kuutta ilmoitettiin 17 %:lla, eroahdistusta 20 %:lla ja käytöshäiriöitä 11 %:lla. Kuitenkin 89 % vastaajista ilmoitti olevansa tyytyväinen afgaaninsa käytökseen.

Näyttelyistä ja kokeista saatavat luonnetiedot

Valtaosa suomalaisista afgaaneista esitetään näyttelyssä ainakin muutaman kerran elämänsään. Tämän vuoksi suomalaisten afgaanien luonteesta voidaan saada suuntaa antavaa kuvaa myös näyttelyarvostelujen kautta, kuitenkin sillä varauksella, että tuomarien arvostelukäytäntö ja -asteikko vaihtelevat suuresti. Kaikkiaan vakavia käytösongelmia koskevat huomautukset ovat näyttelyarvosteluissa suhteellisen harvinaisia. Vuosina 2000-2004 näyttelyssä oli annettu 0 tai EVA koiran käytöksen perusteella 18 eri afgaanille. Useimmissa tapauksissa syyksi oli ilmoitettu, että koira on arka tai ei anna koskea itseensä. Noin puolessa tapauksista kyseessä oli nuori, alle 1,5-vuotias koira. Aggressiivisesta käytöksestä mainittiin neljän 0:lla tai EVA:lla palkittu koiran arvostelussa.

Rotujärjestö on ryhtynyt kirjaamaan näyttelyarvosteluista muistiin luonnetta tai käyttäytymistä koskevat huomautukset. Huomautukset on tähän mennessä tallennettu vuoden 1992 arvosteluista lähtien. Vuosien 1992-2004 näyttelyarvosteluista tallennettiin yli 600 eriasteista huomautusta noin 330 eri koiralle, joiden saamat arvostukset vaihtelivat 0:sta ja EVA:sta erinomaiseen. Huomautusten sisältöä ja jakautumista käsitellään tarkemmin jäsenlehdessä.

Myös juoksukilpailuissa afgaanien luonne ja käyttäytyminen tulevat näkyviin sekä kilpailusuorituksen aikana että muuten koepaikalla, mm. eläinlääkärin tarkastuksessa ja kontaktissa maastojuoksukilpailujen lähettäjänsä. Suorituksen hylkääminen (diskvalifiointi) voi kertoa aggressiivisesta käytöksestä, mutta hylkäämiseen johtaneen häirinnän syynä on voinut olla muunkinlainen käytös, esim. leikkiminen. Ratajuoksukilpailuissa on 2000-luvulla keskimäärin 7 % suorituksista johtanut diskvalifiointiin. Maastojuoksukilpailuissa diskvalifioinnit ovat harvinaisempia.

4.2.2 Käyttöominaisuudet

Vinttikoirien viralliset käyttökokeet ovat ratajuoksu ja maastajuoksu. Vinttikoirakokeiden säännöissä on määritelty kokeiden tarkoituksiksi koirien metsästys- ja juoksuominaisuuksien selville saaminen, näiden ominaisuuksien korkeatasoisina pitäminen ja harrastajien yhteistoiminnan kehittäminen.

Afgaanin metsästysominaisuuksista ei Suomessa ole suoraa käytännön hyötyä, koska niitä ei voida käyttää metsästyksessä rodulle tyypillisellä tavalla. Juoksuominaisuuksia ylläpitämällä kuitenkin tuetaan afgaanin rotutyypillistä rakennetta ja luonnetta niin, että afgaani säilyy toiminnallisena kokonaisuutena. Juoksuharrastus tarjoaa myös omistajalle lisämotivaatiota pitää koira hyvässä fyysisessä kunnossa. Oikein suunnattuna metsästysvietti ei vaikeuta arkielämää afgaanin kanssa.

Afgaanit eivät ole Suomessa tai muualla pohjoismaissa jakautuneet näyttely- ja käyttölinjan koiriin, vaan hyviä juoksijoita ja näyttelykoiria on tullut samoista pentueista. Vuosina 1990-2004 syntyneissä käyttövalioissa on 10 kaksoisvaliota (muoto- ja käyttövalio) ja niistä kolme koiraa on myös kansainvälisiä muotovalioita ja yksi kansainvälinen käyttövalio. Tänä ajanjaksona syntyneistä käyttövalioista kolme on tuontikoiria ja loput ovat syntyneet Suomessa 17:ssä eri pentueessa, joista 14:ssä on valmistunut myös muotovalioita. Ulkomailla, erityisesti Manner-Euroopassa erillistä käyttölinjaa esiintyy (ns. juoksijatyyppin afgaani).

Käyttökokeisiin osallistumista on seuraavassa tarkasteltu ajanjaksolta 1994-2005, jolta on käytävissä Suomen Vinttikoiraliitto ry:n keräämät tilastot. Tarkastelujakso ei täysin vastaa edellä populaation tarkastelussa käytettyä kolmen sukupoven ajanjaksoa (1990-2004), mutta antaa kuitenkin riittävän kuvan rodun nykytilanteesta.

Juoksukokeisiin osallistuneet afgaanit

Syntymävuosi	Suomessa syntyneitä	Juoksukoetuloksen saaneita	% ikäluokasta
1994	105	18	17 %
1995	114	25	22 %
1996	93	18	19 %
1997	124	12	10 %
1998	120	33	28 %
1999	76	29	38 %
2000	48	7	15 %
2001	61	17	28 %
2002	77	20	26 %
2003	62	18	29 %
2004	96	7	7 %
Yhteensä	976	204	21 %

Tilastossa on otettu huomioon 31.12.2005 mennessä juostut koetulokset. Vuonna 2005 syntyneet koirat eivät ole vielä olleet kilpailukäisiä.

Ratajuoksukilpailut

Ratajuoksuuharrastajien määrä on vuosien saatossa pudonnut romahdusmaisesti. Kun 1970-80-lukujen vaihteessa kilpailuihin osallistui vuosittain noin 60 afgaania, on juoksusuorituksia nykyisin 20-30 koiralla vuodessa.

Suomessa on vinttikoiraradat Helsingissä, Hyvinkäällä, Mikkelissä, Tampereella, Turussa ja Oulussa. Ratajuoksussa hyvän suorituksen edellytykset ovat nopeus, viehevarmuus ja se, ettei koira häiritse kilpakumppaneitaan. Juostavat matkat ovat yleisimmin 280 m ja 480 m, joista käyttövalioaika on määritelty 480 metrille. Afgaanien käyttövalioaika tuli voimaan 1974 ja se oli aluksi 39,5 s. Vuonna 1976 käyttövalioaikaa tiukennettiin 39,3 sekuntiin ja vuonna 1996 se muutettiin 39,8 sekunniksi. Huhtikuussa 2006 tulivat voimaan ratakohtaiset käyttövalioajat.

Afgaanin käyttövalioaika on Helsingin, Hyvinkään ja Tampereen radalla edelleen 39,8 s ja Oulun, Turun ja Mikkelin radoilla 40,2 s. Tällä aikojen porrastuksella on tarkoitus tasoittaa rataprofiileitaan hitaampien ratojen aiheuttamia eroja. Käyttövalioaikoja juoksevia koiria ei yleensä ole kaudessa kuin muutama, mutta kilpailu saadaan aikaiseksi hitaammillakin koirilla, kunhan ne ovat suhteellisen tasaväkisiä.

Koira voi osallistua maasto- ja ratajuoksukilpailuihin 18 kk iästä alkaen sen kilpailukauden loppuun, jona vuonna koira täyttää 8 v. Seuraavissa taulukoissa osallistumisaktiivisuutta on tarkasteltu vertaamalla kilpailuihin osallistuneiden koirien määrää kilpailuiässä olevien koirien kokonaismäärään (kilpailuvuotta 2-8 v aikaisempien vuosien rekisteröintimäärät).

Afgaanien ratajuoksukilpailut Suomessa 1994 – 2005

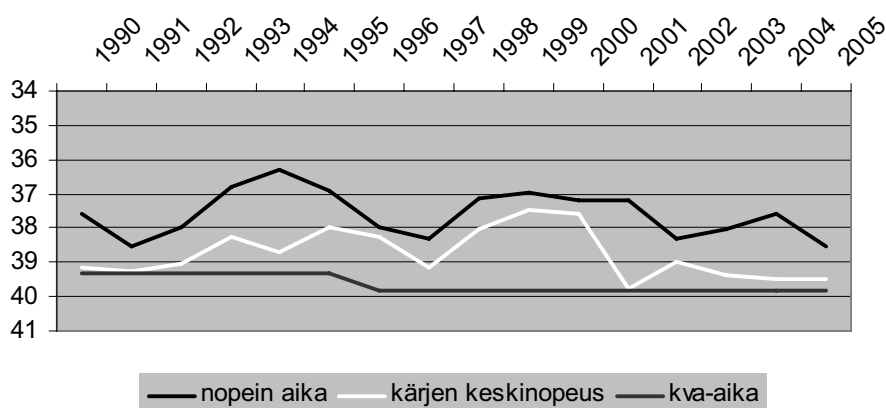
Vuosi	480 m		280 m		350 m	
	Koiria	Suorituksia	Koiria	Suorituksia	Koiria	Suorituksia
1994	47	197	14	26		
1995	39	*	21	*		
1996	33	*	16	*		
1997	36	161	16	23		
1998	40	170	18	25		
1999	22	115	13	21		
2000	27	115	8	10		
2001	20	51	13	22		
2002	19	69	10	12		
2003	20	60	13	13		
2004	26	119	13	29		
2005	23	87	14	30	3	3

Ratajuoksukäyttövaliot ja osallistumisaktiivisuus 1994 – 2005

Vuosi	Suorituksia / koira 480 m	Käyttövalioksi valmistui	Kilpailu- ikäisiä koiria	Osallistumis- aktiivisuus, %
1994	4,2	0	566	8 %
1995	*	1	641	6 %
1996	*	3	626	5 %
1997	4,5	1	719	5 %
1998	4,3	0	730	5 %
1999	5,2	3	727	3 %
2000	4,3	1	793	3 %
2001	2,6	0	796	3 %
2002	3,6	1	736	3 %
2003	3,0	1	694	3 %
2004	4,6	0	651	4 %
2005	3,8	0	613	4 %

Osallistumisaktiivisuus = kunakin vuonna kilpailleiden koirien määrä jaettuna 2-8-vuotiaiden koirien lukumäärällä

Nopeimmat ajat 1990-2005

Kärjen keskinopeus

= Vuoden Nopein -kilpailussa sijoittuneiden kolmen parhaan koiran kolmen parhaan ajan keskiarvo

Maastajuoksukilpailut

Maastajuoksukilpailuja alettiin Suomessa järjestää kokeilumielessä 1980-luvun puolivälissä, ja vuonna 1988 niistä tuli virallinen koemuoto. Aluksi osallistujia oli vuosittain 20-30, mutta heti 1990-luvun vaihteen jälkeen laji saavutti nykyisen suosionsa ja kilpailevien koirien määrä nousi 50-70:een vuodessa.

Maastokilpailussa koirat juoksevat mutkitellen kulkevan vieheen perässä pareittain. Koiran suoritus arvostellaan viiden eri osa-alueen summana (nopeus, innokkuus ja seuraaminen, älykyys ja ajotyöskentely, ketteryys, kestävyys). Eri vinttikoiraroduilla on omat, toisistaan hieman poikkeavat tavat metsästä. Siksi tuomarin on otettava huomioon rotukohtaiset ominaisuudet suorituksia arvioidessaan. Arvostelua helpottamaan ja yhtenäistämään on laadittu kaikille roduille omat arvosteluohjeet. Ohjeistuksen myötä arvostelu perustuu yhä enemmän koiran luontaisen toiminnan ja rotutyypillisten metsästysominaisuuksien arviointiin. Afgaanin osalta arvosteluohjeen ovat laatineet SA-FA:n juoksutoimikunta ja maastajuoksun palkintotuomarit. Afgaania koskeva maastajuoksun arvosteluohje on *liitteenä 9.7*.

Afgaanien maastokilpailut Suomessa 1994 – 2005

Vuosi	Koiria	Suorituksia	Suorituksia / koira	Käyttövalioksi valmistui	Kilpailukäisiä koiria	Osallistumis- aktiivisuus, %
1994	79	309	3,9	0	566	14 %
1995	92	314	3,4	3	641	14 %
1996	69	241	3,5	3	626	11 %
1997	67	202	3,0	2	719	9 %
1998	74	271	3,7	1	730	10 %
1999	57	224	3,9	3	727	8 %
2000	52	238	4,6	1	793	7 %
2001	63	218	3,5	3	796	8 %
2002	61	181	3,0	4	736	8 %
2003	60	177	3,0	2	694	9 %
2004	63	203	3,7	2	651	10 %
2005	68	230	3,4	3	613	11 %

4.3 Terveys

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Afgaaninvinttikoiralle ei ole vahvistettu PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut Suomessa afgaaninvinttikoirilla todetut merkittävät sairaudet

Afgaania pidetään yleisesti terveenä rotuna eivätkä vuonna 2004 tehdyn terveystarkastuksen tulokset olennaisesti muuttaneet tätä käsitystä. Afgaaneilla esiintyy monia koirilla yleensä todettuja sairauksia, niiden joukossa myös sellaisia sairauksia ja vikoja, joita pidetään ainakin osittain perinnöllisinä (mm. allergiat, immuunivälitteiset sairaudet ja sydänsairaudet). Mitään erityisesti afgaanille tyypillisiä pidettäviä vakavia sairauksia ei kuitenkaan ole osoitettu.

Kun lasketaan keskiarvo kaikista SA-FA:n tietoon tulleista eri-ikäisten afgaanien kuolemantapauksista, saadaan afgaanin keskimääräiseksi eliniäksi 9 v 10 kk (urokset 9 v ja nartut 10 v 1 kk). Veteraani-ikä (8 v) saavuttaneiden koirien odotettavissa oleva elinikä on ollut keskimäärin 11 v 8 kk molemmilla sukupuolilla. Vanhimmat suomalaiset afgaanit ovat eläneet 15-16-vuotiaiksi.

4.3.2.1 Tietolähteet

Terveystarkastus 2004: SA-FA toteutettiin vuoden 2004 aikana afgaanien omistajille suunnatun terveystarkastuksen, johon saatiin vastaukset 219 elävästä ja 167 kuolleesta koirasta. Vastaukset kattoivat noin 20 % vuosina 1991-2004 syntyneistä afgaaneista. Kattavimmin vastauksia saatiin 1-3-vuotiaista koirista (45 % ikäluokasta), muissa ikäluokissa vastausprosentti oli 16-17 %. Kyselyn tulosten perusteella ei voida tehdä yksityiskohtaisia päätelmiä eri sairauksien tai vikojen yleisyydestä, mutta sitä voidaan pitää suuntaa antavana. Yhteenveto terveystarkastuksen tuloksista on *liitteenä 9.11*.

Elinikärekisteri: SA-FA on vuonna 2006 aloittanut kaikkien rotujärjestön tietoon ilmoitettujen kuolemantapausten kokoamisen yhteiseen tiedostoon. Tiedostoon tallennetaan SA-FA:n julkaisuissa tai SA-FA:n kotisivuille linkitetyillä internet-sivuilla ilmoitetut afgaanien kuolinajat ja kuolinsyyt sekä omistajien SA-FA:lle tekemät kirjalliset ilmoitukset. Tiedostossa on elinikä tiedot 630 afgaanista (tilanne kesäkuussa 2006), mikä kattaa yli 25 % 1980-1990-luvuilla syntyneistä koirista ja lähes 60 % jalostukseen käytetyistä koirista.

Kasvattajakysely: Vuoden 2006 aikana toteutetaan kasvattajille suunnattu kysely, jolla selvitetään tarkemmin astutuksiin, synnytyksiin ja pentuajan sairauksiin liittyneitä ongelmia.

Yliopistollisen eläinsairaalan potilasmateriaalista tehty tutkimus: Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan ja Suomen Kennelliiton yhteistyöprojektina julkaistiin vuonna 2003 rotukohtainen kartoitusta eläinsairaalan potilaista ja eläinlääketieteellisen tiedekunnan patologian laitoksen ruumiinavauspöytäkirjoista. Eläinsairaalan potilaina oli ollut 137 afgaania vuosina 1993-2000 ja patologian laitoksella tutkittavina 12 afgaania vuosina 1990-1997. Yleisimmillä potilailla diagnosoituja sairauksia olivat kasvaimet (10), iho-oireet (5) ja virtsatietulehdus (5). Yleisin ruumiinavauksissa todettu sairaus olivat kasvaimet (5).

4.3.2.2 Merkittävimmät sairaudet ja viat

Silmäsairaudet

Afgaanilla on todettu perinnöllistä nuoruusiän harmaakaihia (JC, HC). Silmätarkastusten havainnoista kerrotaan tarkemmin jaksossa 4.3.2.3 *Afgaanien silmätarkastukset*.

Syöpäsairaudet

Erilaiset syövät ja kasvaimet ovat afgaanien yleisin kuolinsyy. Useimmiten afgaanit sairastuvat niihin vasta vanhalla iällä, yli 10-vuotiaana. Läkällä afgaaneilla esiintyy kasvaimia erityisesti nisissä, kiveksissä tai eturauhasessa, vatsan alueella ja suolistossa sekä luu- ja imusolmukesyöpää. Nuoria afgaaneja on menehtynyt erityisesti luusyöpään ja imusolmukesyöpään.

Keuhkosairaudet

Afgaanin rintakehän rakenne voi altistaa ilmarinnalle (pneumothorax), maitiaisnesterinnalle (chylothorax) tai veririnnalle (hemothorax), joissa rintaonteloon vuotaa ilmaa tai nestettä. Ne ovat vakavia sairauksia, jotka voivat johtaa nopeasti kuolemaan tai vaativat tehokasta ja pitkäaikaista hoitoa. Näitä sairauksia on tullut yksittäisinä tapauksina rotujärjestön tietoon (1984, 1990 ja 1995 syntyneillä koirilla), mutta terveystieteissä niistä ei tullut ilmoituksia. Yliopistollisen eläinsairaalan potilaista kolmella oli todettu idiopaattinen nestekeräytymä rintaontelossa. Hengitystieongelmia tai kroonista yskää ilmoitettiin terveystieteissä neljällä koiralla ja keuhkolaajentuma oli kuolinsyynä kahdella yli 10-vuotiaalla koiralla. Yliopistollisen eläinsairaalan potilasaineiston kartoituksessa todettiin, että afgaaneilla esiintyi hengitystietulehduksia muihin rotuihin verrattuna melko paljon (4 tapausta potilailla ja yksi ruumiinavauksessa).

Allergiat

Allergiaa ilmoitettiin terveystieteissä 7 %:lla afgaaneista. Useimmiten kyseessä oli ruoka-aineallergia, jota hoidettiin ruokavaliomuutoksilla. Siitepölyallergiaa ilmoitettiin muutamalla koiralla. Allergia ilmeni useimmiten iho-oireina ja kutinana, mutta allergisilla koirilla ilmoitettiin myös tavallista useammin silmä- ja korvatulehduksia sekä tassuvaivoja.

Immuunivälitteiset sairaudet

Immuunivälitteisiä sairauksia pidetään perinnöllisinä ja ne voivat yleistyessään olla jalostuksen kannalta erittäin haitallisia, koska niiden täsmällistä periytymistapaa ei tunneta eikä koiria voida yleensä testata niiden varalta etukäteen. Rotujärjestön tietoon on tullut joitakin yksittäisiä tapauksia, joissa afgaanin on todettu tai epäilty sairastuneen immuunivälitteiseen sairauteen. Terveystieteissä saatiin ilmoitus kilpirauhasen vajaatoiminnasta neljällä koiralla ja immuunivälitteistä ihosairaudesta (pemphigus foliaceus) kuolinsyynä yhdellä 1980-luvulla syntyneellä koiralla, joka oli sairastunut epätyypillisen myöhäisessä iässä. Rotujärjestön tietoon on aikaisemmin tullut kaksi tapausta, joissa afgaani on menehtynyt nuorella iällä immuunivälitteiseen hemolyyttiseen anemiaan eli IMHA:an (toinen 1980-luvulla, toinen 1990-luvulla). Yliopistollisen eläinsairaalan potilasaineistoissa on näiden lisäksi todettu IMHA kahdella afgaanilla. Demodikoosi oli todettu kahdella ja pemphigus-kompleksi yhdellä afgaanilla (ilmeisesti sama koira kuin edellä mainittu). (*Immuunivälitteisten sairauksien esiintymisestä ulkomailla ks. 4.3.3.1 Ruotsin terveystieteiden ja 4.3.3.4 Yhdysvallat*).

- **Kilpirauhasen vajaatoiminnan** aiheuttamia oireita ovat mm. haluttomuus, vilaisuus, painon nousu, turkin oheneminen tai karvattomat alueet, ihon hilseily, karvattomilla alueilla ihon tummuminen ja paksuuntuminen. Kilpirauhasen vajaatoiminnan syynä voi olla immuunivälitteinen kilpirauhas-tulehdus tai tuntemattomasta syystä johtuva kilpirauhasen surkastuma. Sairaus on yleensä hoidettavissa lääkityksellä, joka kestää koko loppuelämän ja vaatii seurantaa. Sairaus estää koiran osallistumisen juoksukilpailuihin eikä sairasta koira pidä käyttää jalostukseen.

- **Muita immuunivälitteisiä sairauksia** ovat mm. immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia (IMHA), verihiutalekato eli trombosytopenia (IMT), systeeminen lupus erythematosus (SLE, ns. punahukka), joka on koko kehoon vaikuttava sidekudossairaus, sekä immuunivälitteiset ihosairaudet kuten pemphigus vulgaris ja pemphigus foliaceus.

Myös sikaripunkin aiheuttamaa ihotulehdusta (demodikoosi) pidetään immuunivälitteisenä. Immuunivälitteiset sairaudet ovat erittäin vakavia: ne esiintyvät jo nuorilla koirilla ja johtavat usein kuolemaan tai vaativat elinikäistä hoitoa. Niiden diagnosointi perustuu yleensä veriarvojen tulkintaan, mutta joissakin tapauksissa yksiselitteinen taudinmääritys voi olla vaikeaa. Sairasta koira ei pidä käyttää jalostukseen.

Sydänsairaudet

Sydänsairauksia esiintyy afgaaneilla iäkkäiden koirien kuolinsyynä, mutta joskus myös nuoremilla koirilla. Terveyskyselyssä ilmoitettiin sydänvian olleen kuolinsyynä 10 afgaanilla (iältään 7–14 v, keski-ikä 11,5 v). Eläinlääketieteellisen tiedekunnan patologian laitoksen ruumiinavauksissa todettiin sydänvika kahdella 6-vuotiaalla afgaanilla. Rotujärjestön tietoon on tullut joitakin tapauksia, joissa afgaanin on ilmoitettu sairastavan sydämen vajaatoimintaa. Taipumusta sydänsairauksiin pidetään perinnöllisenä.

Nivelsairaudet

Ulkomaisissa lähteissä mainitaan, että afgaaneilla on todettu lonkkaniveldysplasiaa (HD). Suomessa on lonkkakuvattu 38 vuosina 1986-2002 syntynyttä afgaania, jotka kaikki todettiin terveiksi: 33:lla (87 %) oli A-tulos ja 5:llä (13 %) B-tulos. Vuotta 1986 aikaisempia lonkkakuvaustuloksia rotujärjestölle on ilmoitettu 32 kappaletta; näistä yhden tuontiuroksen lausuntona oli rajatapaus (luu- ja rustolisää) ja muut todettiin terveiksi. Kyynärnivelen dysplasiaa (OD) on epäilty joissakin tapauksissa, mutta virallisissa kyynärnivelukuvauksissa todettuja tapauksia ei ole. (*Ulkomaisista lonkkatutkimustuloksista ks. kohta 4.3.3.2 Afgaanien lonkkakuvaukset.*)

Hammaspuutokset ja purentaviat

Terveyskyselyssä hammaspuutoksia (useimmiten yhden tai kahden välihampaan eli premolaarin puutoksia) ilmoitettiin 18 %:lla afgaaneista. Muutaman välihampaan puutoksia ei afgaaneilla ole pidetty merkittävänä, koska siitä ei ole koiralle itselleen haittaa. Hammaspuutteisten koirien käyttö jalostukseen voi kuitenkin merkitä sekä hammaspuutosten yleistymistä että puuttuvien hampaiden määrän lisääntymistä.

Purentavikoina esiintyy sekä alapurentaa että yläpurentaa, yleensä lievänasteisena (8 ilmoitusta, 4 %). Vaikea ala- tai yläpurenta voi vaikeuttaa syömistä ja aiheuttaa hampaiden painumista ikeniin tai kitalakeen. Lievänä purentavika ei haittaa koiran jokapäiväistä elämää, mutta on ulkomuotovirhe, joka rajoittaa koiran käyttöä näyttelyharrastukseen.

Kivespuutokset

Kivespuutoksia ilmoitettiin terveyskyselyssä kahdella uroksella (2 %). Kivespuutosten yleisyyttä selvitetään tarkemmin kasvattajille suunnatulla kyselyllä.

Valeraskaus

Afgaaninartut kärsivät usein valeraskausoireista (nisien turpoaminen, maidoneritys, käyttäytymisen muutos), jotka usein voimistuvat iän myötä. Terveyskyselyssä eriasteisia valeraskausoireita mainittiin lähes puolella nartuista. Vain 20 % narttujen omistajista ilmoitti, ettei narttu kärsi lainkaan valeraskauksista. Valeraskauden kesto oli yleensä joitakin viikkoja. Vaikeasteisina valeraskaudet häiritsevät koiran ja omistajan jokapäiväistä elämää ja estävät ajoittaisesti koiran käytön harrastukseen. Oireita voidaan hoitaa lääkityksellä tai kohdunpoistoleikkauksella.

Pentuajan sairaudet

Ennen luovutusikää ilmenevien sairauksien yleisyyttä selvitetään tarkemmin kasvattajille suunnatulla kyselyllä. Afgaaneilla pentuaikana esiintyneitä sairauksia tai vikoja ovat olleet mm. napatyrä, ruokatorven laajentuma, ruokatorven ahtauma ja pikkupentujen märkivä ihotulehdus (juveniili pyoderma).

4.3.2.3 Afgaanien silmätarkastukset

Afgaaninvinttikoirien silmiä on Suomessa tutkittu perinnöllisen nuoruusiän harmaakaihin (JC, HC) varalta jo 1960-luvulla ensimmäisten sairaustapausten ilmetyä ja kattavammassa määrin 1970-luvulta lähtien. SA-FA on tallentanut afgaanien silmätarkastustulokset tietokantaan, jossa on tiedot noin 1 430 Suomessa syntyneen ja 140 tuontikoiran tarkastustuloksista (vuoden 2005 loppuun mennessä).

SA-FA:n suositus kasvattajille on ollut, että jalostukseen käytettävien koirien silmät tulee tutkia ennen astutusta ja todeta terveiksi ja että alle 4-vuotiaina tutkittujen koirien silmätutkimustulokset eivät saa olla puolta vuotta vanhempia.

Aktiivisilla silmätarkastuksilla on onnistuttu pitämään silmäsairauksien määrä varsin vähäisenä. Silmätarkastettujen koirien osuus on ollut 1980-luvulta lähtien yli puolet kannasta. Vuosina 1990-2004 syntyneistä afgaaneista neljällä on todettu perinnöllinen harmaakaihi (joista yhdellä kaihi saattoi eläinlääkäriin lausunnon mukaan johtua myös koiran sairastamasta penikkataudista) ja yhdellä vuonna 2002 syntyneellä koiralla todettiin mahdollisesti alkava HC, joka vaatii uusintatarkastuksen. Lisäksi yhdellä virolaisella, suomalaissukuisella koiralla todettiin Suomessa tehdyssä tarkastuksessa HC.

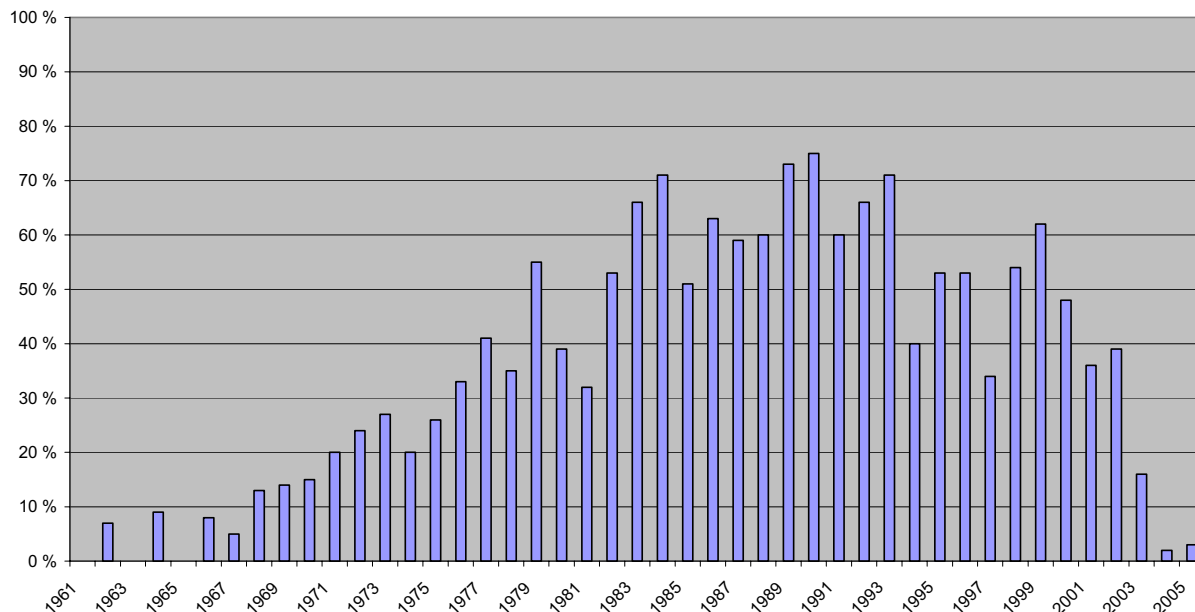
Alla olevassa taulukossa on esitetty yhteenveto Suomessa syntyneiden afgaanien ja tuontikoirien silmätutkimusprosentteista ja tutkimustuloksista. Vuosina 2000-04 syntyneiden osalta on huomattava, että tähän ryhmään kuuluu nuoria koiria, joiden osalta tarkastusluvut eivät ole vielä lopulliset. Syntymävuosien mukaan eriteltyt silmätutkimustulokset ovat liitteessä 9.8 ja kasvattajakohtaiset silmätarkastusprosentit liitteessä 9.9. Taulukoissa ovat mukana 16.8.2006 mennessä tarkastetut koirat.

	Lukumäärä	Silmä-tarkastettu	Tarkastus-%	Oireeton alle 4-v (o)	Oireeton yli 4-v (ov)	Harmaakaihi (HC)
1961-69 syntyneet	391	43	11 %	0 0,0 %	41 95,3 %	2 4,7 %
1970-79 syntyneet	1 415	394	28 %	200 50,8 %	188 47,7 %	6 1,5 %
1980-89 syntyneet	758	443	58 %	230 51,9 %	207 46,7 %	6 1,4 %
1990-99 syntyneet	1.072	595	56 %	305 51,2 %	286 48,1 %	4 0,7 %
2000-04 syntyneet	397	135	34 %	87 64,4 %	47 34,8 %	1 *) 0,7 %

*) mahdollisesti alkava kaihi, vaatii uusintatarkastuksen

SA-FA:n julkaisemissa afgaanien silmätarkastustuloksissa käytetään merkintöjä o = oireeton alle 4 vuoden iässä ja ov = oireeton yli 4-vuotiaana. Käytännössä ov-merkintää on käytetty myös sellaisten koirien kohdalla, jotka on todettu oireettomiksi silmätarkastuksessa 1-2 kuukautta ennen 4-vuotispäiväänsä.

Suomessa syntyneiden afgaanien silmitarkastusprosentit syntymävuosittain

Vanhempien silmitarkastukset pentueen syntyessä

Tarkastelujaksolla 1990-2004 syntyi 214 pentuetta, joiden isinä oli 123 eri urosta (joista 33 ulkomailla asuvaa ja 25 tuontia) ja emoina 163 eri narttua (joista 23 tuontikoiraa).

Syntyneissä pentueissa lähes 90 %:ssa molemmilla vanhemmilla oli SA-FA:n suositusten mukainen silmitarkastuslausunto. SA-FA:n jäsenkasvattajien pentueista lähes jokainen täytti rotujärjestön silmitarkastussuositukset.

Jalostukseen käytettyjen koirien silmitarkastukset

Jalostukseen käytettyjen koirien tarkastelun aineistona ovat vuosina 1990-99 syntyneet afgaanit, koska vuosina 2000-04 syntyneisiin kuuluu paljon nuoria koiria, joiden jalostuskäyttöä ja silmitarkastuksia koskevat luvut tulevat vielä olennaisesti muuttumaan. Vuosina 1990-1999 syntyneistä afgaaneista on käytetty jalostukseen 151 Suomessa syntynyttä ja 31 tuontikoiraa (31.12.2005 mennessä). Yhteensä suomalaisia jalostuskoiria oli 182, joista 31.12.2005 tilanteen mukaan silmitarkastettuja oli 93 % ja viimeisin silmitarkastuslausunto oli ov 76 %:lla tarkastetuista ja o 24 %:lla tarkastetuista.

Huomattava on, että tässä ikäluokassa kaikki koirat ovat vähintään 6-vuotiaita, joten niille on ollut periaatteessa mahdollista hankkia ”lopullinen” silmitarkastuslausunto yli 4-vuotiaana. Kuitenkin 31 %:lla jalostusuroksista ja 18 %:lla jalostusnartuista tieto niiden silmien terveydestä on jäänyt alle 4-vuotiaana tehdyn tarkastuksen varaan. Näillä koirilla silmitarkastuslausunto oli annettu keskimäärin 3-vuotiaana (urokset 2 v 6 kk, nartut 3 v 2 kk).

Jalostukseen käytetyt Suomessa asuvat afgaanit (1990-1999 syntyneet)

	Lukumäärä	Oireeton Yli 4-v (ov)	Oireeton alle 4-v (o)	Ei silmä- tarkastettu
Kotimaiset urokset	45	29	13	3
Kotimaiset nartut	106	77	21	8
Kotimaiset yht.	151	106	34	11
Tuontiurokset	17	11	6	-
Tuontinartut	14	12	1	1
Tuonnit yht.	31	23	7	1
Urokset yht.	62	40	19	3
Nartut yht.	120	89	22	9
Kaikki yht.	182	129	41	12

Jalostuskoirien sisarusten silmätarkastukset

Suomessa syntyi 1990-1999 yhteensä 955 afgaania, joista 151 on käytetty jalostukseen Suomessa (31.12.2005 mennessä). Sellaisissa pentueissa, joista on käytetty vähintään yhtä koiraa Suomessa jalostukseen, on syntynyt yhteensä 589 koiraa, joista on silmätarkastettu yhteensä 392 koiraa. Silmätarkastusprosentti näissä pentueissa on keskimäärin 67 % ja rotujärjestön jäsenenä olleiden kasvattajien pentueissa keskimäärin 71 %. Jalostukseen käyttämättömissä pentueissa keskimääräinen silmätarkastusprosentti oli 38 %. Kaikkiaan noin puolet (54 %) jalostukseen käytetyistä, Suomessa syntyneistä koirista tuli sellaisista pentueista, joista oli silmätarkastettu vähintään 80 %.

Neljässä pentueessa jalostukseen käytettyjä koiria ja niiden sisarusia ei ollut lainkaan tutkittu; kaikki syntyivät samassa kennelissä, jonka kasvattaja ei ollut rotujärjestön jäsen.

Afgaaneilla todettuja silmätauti

Silmäeläinlääkärien mukaan on hyvin tavallista, että silmistä löydetään poikkeavuuksia, joita ei pidetä merkittävänä tai joiden merkitystä ei tunneta. Nämä havainnot kirjataan lausuntoihin seurantaan varten sivulöydöksinä. Perinnöllisen harmaakaihin suhteen oireettomiksi todetuilla, vuosina 1990-2004 syntyneillä afgaaneilla on todettu muita silmätarkastushavaintoja seuraavasti (lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet-tietokanta, kesäkuu 2006).

Afgaaneilla todettu silmätarkastuksissa

- muita mykiömuutoksia, ei perinnöllisiä 43 koiralla
- muita sarveiskalvomuutoksia 31 koiralla
- membrana pupillaris persistens 6 koiralla (1 sairas, 5 tulkinnanvarainen)
- muut morbi corporis vitrei (lasiaisen rappeutuma) 2 koiralla
- cilia aberranta (ylimääräisiä silmäripsiä) 2 koiralla
- verkkokalvolöydökset, tarkemmin määrittelemättömät 1 koiralla
- muu morbi organorum lacrimalium (kynnelrauhanen ja/tai -kanavan sairaus) 1 koiralla.

Yhteensä muita silmätarkastushavaintoja oli 85 kappaletta 82 eri koiralla, joista seitsemän oli tuontejaa ja loput 75 tulivat yhteensä 57 eri pentueesta. Näistä on jalostukseen käytetty 29 koiraa, joista 13:lla oli todettu ei-perinnöllisiä mykiömuutoksia, 13:lla sarveiskalvomuutoksia, yhdellä sekä mykiö- että sarveiskalvomuutoksia 7-vuotiaana, yhdellä lasiaisen rappeumaa ja yhdellä tarkemmin määrittelemätön verkkokalvolöydös 7 ½-vuotiaana.

Terveyskyselyssä 2004 ilmoitettuja silmäsairauksia olivat lisäksi viherkaihi ja kuivasilmä, molemmista yksi tapaus.

Perinnöllinen harmaakaihi (HC) ¹⁾: Hereditary cataract (HC) eli perinnöllinen harmaakaihi on nuorella tai keski-ikäisellä koiralla esiintyvä silmän linssin samentuma joko yhdessä tai molemmissa silmissä. Nuoruusiän kaihista käytetään myös nimitystä juvenile cataract (JC). HC on todettu tai epäilty perinnölliseksi jo yli 70 rodulla. Perinnöllinen kaihi periytyy tavallisimmin autosomaalisesti resessiivisesti (väistyvä, sukupuolesta riippumaton), joskin dominoivasti periytyvää kaihia myös tavataan.

Kaihi on nimitys linssissä olevalle samentumalle, jonka läpi valo ei pääse. Normaalisti nuoren koiran linssi on kristallinkirkas. Sen tehtävä on taittaa valoa sopivasti verkkokalvolle, jotta silmä voi aistia. Perinnöllisen kaihin tyypillisiä tunnusmerkkejä ovat mm. muutoksen sijainti rodulle tyypillisessä paikassa linssissä, muutoksia on molemmissa silmissä tai muutos on etenevä. Pieniä pistemäisiä tai lasikuitumaisia samentumia silmän linssin ytimessä eli nukleuksessa ja muutoksia linssin taka- tai etukapselissa ei lueta kuuluvaksi kaihimuutoksiin. Kaihi voi olla pieni muutos linssissä, joka ei etene eikä vaivaa koira, mutta se voi myös johtaa linssin täydelliseen samentumiseen ja silmän näkökyvyn menetykseen. Kaihiin ei ole olemassa lääkettä. Kirurginen hoito, jossa linssikapselin ympäröivä linssin samentunut sisältö poistetaan ja tilalle asetetaan valo taittava keinolinssi, on ainoa tapa saada sokeutuneen silmän näkökyky takaisin.

Neljän vuoden iästä alkaen koiralla silmän linssi alkaa samentua (seniili skleroosi, nukleari skleroosi). Linssi harmaantuu ja siinä on usein tyypillinen siniharmaa kajo. Tämä johtuu linssin ikääntymisen myötä sen kovettumisesta ja on täysin normaali fysiologinen ilmiö eikä vaikuta sanottavasti koiran näkökykyyn.

Kaihin kehittymistä ja periytymistä afgaaneilla selvitettiin vuonna 1987 Kennelliiton osittain rahoittamalla tutkimuksella. Koepentueen vanhempina oli kaksi kaihia sairastavaa afgaania, jotka olivat keskenään puolisisaruksia. Seitsemästä pennusta yksi menehtyi nuorena. Muut kuusi silmätarkastettiin säännöllisesti ja kaikille kehittyi harmaakaihi. Koska yhden pennun silmistä ei saatu tietoa, afgaanin kaihin periytymistavasta ei voitu tehdä varmoja päätelmiä.

Membrana pupillaris persistens: Persistoiva pupillaari membraani (PPM) on synnynnäinen ei-periytyvä tai joillakin roduilla perinnölliseksi epäilty silmän kehityshäiriö, jossa sikiökautisen silmän linssin etuosaa ruokkiva verisuonitettu verkko/kalvo ei rappeudu normaalisti syntymän jälkeen 4-5 viikon sisällä (joillakin roduilla voi viedä jopa kuukausia). Tästä jäänteinä voidaan nähdä yhdessä tai molemmissa silmissä linssin etukapselissa keskellä pieniä pigmentoituuneita pisteitä tai iriksen eli värikalvon pinnalla lankamaisia rihmoja. Rihmat voivat olla lyhyitä tai pitkiä. PPM-rihmat voivat kulkea iriksestä irikseen jopa pupillan poikki, iriksestä linssin etukapseliin tai iriksestä sarveiskalvoon aiheuttaen linssin ja sarveiskalvon kiinnityskohtaan samentumamuutoksen. Vakavimmissa tapauksissa PPM-muutokset heikentävät yksilön näkökykyä. Sairaus ei lievemmissä muodoissa haittaa yksilöä lainkaan. Siihen ei ole hoitoa.

Sarveiskalvon dystrofia: Corneal dystrophy (CD) eli sarveiskalvon rappeutuma on usealla rodulla perinnölliseksi epäilty tai todettu sairaus. Osalla roduista sarveiskalvoon ilmaantuu paikallinen, pinnallinen tai sarveiskalvon keskiosassa sijaitseva, näköä haittaamaton hento samea alue (epiteliaalinen dystrofia). Joillakin roduilla sarveiskalvon syvin osa rappeutuu (endoteliaalinen dystrofia), jolloin muutos on usein etenevä ja johtaa lopulta näkökyvyn heikkenemiseen. Oireina havaitaan paikallinen sameus silmän sarveiskalvolla, joka voi olla metallimaisesti kiiltävä tai siinä voi olla siniharmaa kajo (ikään kuin bensaläikät silmän pinnalla). Tilaan ei liity yleensä muita silmän tulehdusoireita kuten punoitusta tai lisääntyntä silmävuotoa. Muutos alkaa usein samalla tavalla molemmissa silmissä, mutta ei välttämättä samanaikaisesti. Myöhemmin silmän sarveiskalvon rakenteen muutokset voivat johtaa kivuliaiden ja huonosti paranevien sarveiskalvohaavaumien syntymiseen. Sairauteen ei ole lääkettä. Ainoa tehokas hoito on siirtää sairastuneen sarveiskalvon tilalle terve sarveiskalvo, mikä toimenpiteenä on vaativa ja sopivan sarveiskalvon luovuttajan löytäminen työlästä.

1) Silmäsairauksien kuvauksessa on käytetty pääasiallisena lähteenä Sari Jalomäen artikkelia (Apexin nettiklinikka)

Retinan dysplasia: Verkkokalvon vajaakehitys (RD). Mainitaan afgaaneilla ulkomailla tavattujen sairauksien joukossa, mutta Suomessa siitä ei ole tutkimushavaintoja.

PRA: Verkkokalvon etenevä surkastuma. Mainitaan afgaaneilla ulkomailla tavattujen sairauksien joukossa, mutta Suomessa siitä ei ole tutkimushavaintoja.

Cilia aberranta: Ylimääräisiä ripsiä luomien reunoissa. Ne voivat olla yksittäisiä ja hentoja tai niitä on useita ja karkeita, jolloin ne aiheuttavat kovaa kipua. Oireina on silmien siristelyä, kyyneelvuotoa ja joskus sarveiskalvon haavautumista.

4.3.3 Yhteenveto afgaaninvinttikoirilla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

4.3.3.1 Ruotsin terveystarkastus

Ruotsissa rotujärjestö Sveriges Afghaner rf. toteutti vuonna 2004 terveystarkastuksen, johon saatiin vastaukset 292 afgaanista (elossa 180, kuolleita 112). Ruotsin terveystarkastuksen tulokset ovat myös Suomen kannalta merkittäviä, koska molemmissa maissa on pitkälle samoja afgaanisukuja.

Yleisimmin esiin tulleita sairauksia olivat kasvaimet. Anaalirauhastulehduksia mainittiin 19 koiralla ja allergioita 17 koiralla, mikä vastaa allergioiden yleisyyttä Suomen terveystarkastuksessa. Kilpirauhasen vajaatoiminta mainittiin 10 koiralla, muu autoimmuunisairaus kuudella koiralla ja Addisonin tauti (lisämunuaiskuoren vajaatoiminta), jota myös pidetään immuunivälitteisenä sairautena, kahdella koiralla. Hammaspuutoksia oli sama määrä (18 %) kuin Suomessa, mutta puurentaviat olivat Ruotsin kyselyn vastauksissa yleisempiä (8 %) kuin Suomessa. Silmätarkastetuiksi ilmoitettiin 205 koiraa, joista kaihi oli todettu kuudella (3 %). Krooniset valeraskaudet olivat nartuilla hyvin yleisiä (29 % nartuista). Yhteenveto kyselyn tuloksista on *liitteenä 9.11*.

4.3.3.2 Afgaanien lonkkakuvaukset

Pohjoismaissa on afgaaneja lonkkakuvattu hyvin vähän. Ruotsin terveystarkastuksessa ilmoitettiin lonkkakuvatuksi 16 koiraa, joista yhdeksällä oli A-tulos ja muiden tuloksia ei ollut ilmoitettu. Norjan kennelliiton tilastojen mukaan Norjassa on lonkkakuvattu 22 vuosina 1980-2002 syntyneitä afgaania, joista 20 (91 %) todettiin terveiksi, yhdellä todettiin lievä (svak) ja yhdellä keskivaikea (midd) lonkkaniveldysplasia.

Yhdysvalloissa OFA:n (Orthopedic Foundation for Animals) tietokanta sisältää tiedot vuoden 1974 jälkeen lonkkakuvatuista koirista. OFA:n kaikkien rotujen yleistilastossa ilmoitetaan afgaanien lonkkaniveldysplasian esiintymisasteeksi 5,8 % (dysplasian vaikeusasteita ei ole eritelty) ja erinomaisiksi (excellent) arvosteltujen osuudeksi 28,8 %. Tutkittujen afgaanien määräksi ilmoitettiin 5 829 (tammikuu 1974 – joulukuu 2005). Näillä luvuilla afgaani sijoittui lonkkaniveldysplasian yleisyyden suhteen sijalle 114 niistä 140 rodusta, joilla lonkkia oli tutkittu.

Afgaanien dysplasiaprosentti on OFA:n seurantalaston mukaan pysynyt jokseenkin samana: se on ollut ennen vuotta 1980 syntyneillä koirilla 5,4 %, 1990-92 syntyneillä 5,3 % ja 2000-02 syntyneillä 5,4 %. Erinomaisiksi arvosteltujen kuvaustulosten osuus on noussut samoilla vertailuryhmillä 24,4 %:sta 37,6 %:iin.

Suomalaisten afgaanien lonkkakuvaustuloksia on selostettu kohdassa *4.3.2.2 Merkittävimmät sairaudet ja viat / Nivelsairaudet*.

4.3.3.3 Terveystietoja Kanadasta

Kanadalaisten korkeakoulujen ylläpitämällä Canine Inherited Disorders Database -internetsivustolla koiraroduilla tyypillisesti esiintyvät perinnölliset sairaudet ja viat on jaettu vakavuuden mukaisessa järjestyksessä neljään ryhmään:

1 *Tärkeimmät, rodussa yleiset, vakavat sairaudet:* ei mainintoja afgaanin kohdalla.

2 *Muut rodussa esiintyvät geneettiset sairaudet, vähemmän yleiset tai vähemmän vakavat sairaudet:* afgaanilla mainittu harmaakaihi, sarveiskalvon dystrofia, demodikoosi (sikaripunkin aiheuttama ihoinfektio), lonkkaniveldysplasia ja kilpirauhasen vajaatoiminta.

3 *Rakenteeseen liittyvät viat tai häiriöt:* ei mainintoja afgaanin kohdalla.

4 *Muut sairaudet tai viat, jotka voivat olla perinnöllisiä rodussa:* afgaanilla mainittu silmänpainetauti (glaukooma), PRA, RD (retinal dysplasia), von Willebrandin sairaus (immuunivälitteinen verenvuotosairaus).

4.3.3.4 Terveystietoja Yhdysvalloista

OFA:n (Orthopedic Foundation for Animals) tietokanta sisältää myös tutkimustuloksia afgaanien kyynärnivelkuvauksista ja kilpirauhasetesteistä. Kyynärniveltilaston mukaan afgaaneja on vuosina 1974-2005 kuvattu 117 kappaletta, joista 6,8 %:lla oli todettu kyynärnivelen dysplasia. Kilpirauhasen toiminta oli tutkittu 60 afgaanilta, joista 6,7 %:lla todettiin autoimmuuninen thyroidiitti (sisäsyntyinen kilpirauhasen tulehdus) ja 3,3 %:lla idiopaattinen (ilman tunnettua syytä alkanut) kilpirauhasen vajaatoiminta. OFA:n kotisivuilla esitetään myös Michigan State Universityn kilpirauhasetutkimustilastoja, joiden mukaan testattuja afgaaneja on 494 ja autoimmuuninen thyroidiitti oli todettu 7,3 %:lla. On kuitenkin huomattava, että afgaanien kilpirauhasen toimintaa ei yleensä tutkita rutiininomaisesti, vaan tutkimuksiin on todennäköisesti valikoitunut oikeita koiria tai niiden sukulaisia.

Pohjois-Amerikassa koirien terveystietoja on kerätty laajaan tietokantaan, jossa on tiedot 24 yliopiston eläinlääketieteellisten tiedekuntien klinikoiden potilaskäynneistä vuosina 1970-1995. Kymmenen tavallisinta syytä afgaanien eläinlääkärikäynteihin olivat kirpputartunta, luunmurtumat, ripuli, kilpirauhasen vajaatoiminta, hilseilevä ihottuma, korvatulehdus, hammaskivi, perinnöllinen kaihi, lonkkavika ja allerginen ihottuma. Luettelon järjestys kuvaa rotukohtaista riskiä, eli sitä, miten paljon yleisemmin sairaus esiintyi afgaanilla kuin muilla roduilla.

Yhdysvalloissa vuonna 1994 ilmestynyt teos **W. Jean Dodds, DVM: Guide to Hereditary and Congenital Diseases in Dogs** luettelee afgaanilla tavatun seuraavia perinnöllisinä tai synnynnäisinä pidettyjä sairauksia: herkkyyys nukutusaineille, kaihi, sarveiskalvon dystrofia, glaukooma (silmänpainetauti), PRA (verkkokalvon etenevä surkastuma), RD (verkkokalvon vajaakehitys), vilkkuluomen kiertymä (ns. kirsikkasilmä), membrana pupillaris persistens, kyynärnivelen epämuodostuma, osteokondriitti (kasvuikäisen luuston kehityshäiriö), hemofilia (verenvuototauti), hemivertebra (selkänikamien kehityshäiriö), kilpirauhasen vajaatoiminta, pemphigus foliaceus (immuunivälitteinen ihosairaus), von Willebrandin sairaus (immuunivälitteinen verenvuotosairaus), myelopatia (selkäytimen kuolioinen rappeutuma), narkolepsia (nukahteluna ilmenevä uni-häiriö). Sairauksien yleisyydestä ei teoksessa anneta tietoja. Esimerkiksi narkolepsia mainitaan yleensä kirjallisuudessa vain dobermanneilla esiintyneenä sairautena, joten luettelossa voi olla myös hyvin yksittäisinä tapauksina ilmenneitä sairauksia.

Afgaanin perinnöllistä myelopatiaa on kuvattu yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa vuonna 1978. Tutkimus koski neljää afgaaninvinttikoiraa. Kaikki todetut sairastapaukset esiintyivät samassa suvussa. Myelopatia on selkäytimen rappeutuma (leukodystrofia), joka aiheuttaa vakavia keskushermoston häiriöitä. Koiralla alkaa ilmetä heikkoutta ja koordinaatiovaikeuksia 3-13 kuukauden iässä ja tila huononee nopeasti. Sairauden on arveltu periytyvän afgaanilla autosomaaliseen

na (ei sukupuoleen sidottuna) resessiivisesti ja sitä pidetään erittäin harvinaisena. Sairauden myöhemmästä esiintymisestä afgaaneilla ei ole tietoja.

4.3.3.5 Terveystietoja Australiasta

Sydneyn yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan ylläpitämässä LIDA-tietokannassa (Listing of Inherited Disorders in Animals) ilmoitetaan afgaaninvinttikoiralla raportoidun seuraavia sairauksia: Factor VIII deficiency, hemofilia A (verenvuototauti), von Willebrandin sairaus (immuunivälitteinen verenvuotosairaus), kilpirauhasen vajaatoiminta, lymfosyyttinen tyroidiitti (kilpirauhasen tulehdus), tyroidiitti, pemphigus foliaceus (immuunivälitteinen ihosairaus), hemivertebra (selkänikamien kehityshäiriö), osteochondritis dissecans ja osteochondrosis dissecans (kasvuikäisen luuston kehityshäiriö), anesteettinen idiosynkrasia (herkkyys nukutusaineille), kaihi, sarveiskalvon dystrofia, vilkkuluomen kiertymä, glaukooma (silmänpainetauti), narkolepsia (nukahteluna ilmenevä unihäiriö), myelopatia (selkäytimen kuolioinen rappeutuma), membrana pupillaris persistens, PRA (verkkokalvon etenevä surkastuma), RD (verkkokalvon vajaa-kehitys), vilkkuluomen kiertymä (ns. kirsikkasilmä). Luettelo on lähes yhtenevä edellä mainitussa W. Jean Doddsin kirjassa lueteltujen sairauksien kanssa.

4.3.3.6 Muut kirjallisuudessa esitetyt tiedot

Saksalaisessa vuonna 1997 julkaistussa tutkimuksessa on kuvattu afgaaninvinttikoiran D-(+)-glyceric aciduria –tapausselostus. Tämän sairauden esiintymisestä ei ole tarkempia tietoja.

4.4 Ulkomuoto

Afgaanin rotumääritelmä sallii varsin paljon vaihtelua mm. koon, värien ja turkin määrän suhteen. Rotumääritelmän päähuomio on terveessä rakenteessa ja rodulle tyypillisissä liikkeissä sekä rodulle tyypillisissä yksityiskohdissa (kuten suuret tassut, kolmionmuotoiset silmät, silmukkahäntä ja turkin kasvutapa). Afgaaninvinttikoiran rotumääritelmä on *liitteenä 9.13*.

Afgaani on yksi suosituimmista näyttelyroduista: se on useimmissa näyttelyissä 5-10 runsaslukuisimman rodun joukossa. Noin kolme neljäsosaa afgaaneista käy näyttelyssä vähintään yhden kerran elämänsä aikana. Näyttelyarvostelujen kautta saatava kuva rodun ulkomuodon tasosta kattaa siten varsin hyvin suomalaisen afgaanikannan.

Valtaosa näyttelyissä käyneistä afgaaneista on arvioitu ulkomuodoltaan erinomaisiksi tai erittäin hyväksi. Vuosina 2000-2004 Suomessa syntyneistä afgaaneista 95 % oli saanut vähintään kerran laatuarvostelussa arvosanan EH tai ERI. Harrastajien näyttelyaktiivisuutta kuvaa se, että noin viidesosa Suomessa syntyneistä afgaaneista valmistuu muotovalioiksi ja yli kolmasosa palkitaan ainakin yhdellä sertifikaatilla. Näyttelykäyntejä kuvaavia tilastotietoja on *liitteenä 9.14*.

Rotujärjestön erikoisnäyttely järjestetään vuosittain ja sen tuomariksi kutsutaan ulkomailta rodun asiantuntija, lähes aina kasvattajatuomari. Hyvin suuri osa suomalaisesta afgaanikannasta tulee arvioiduksi rotujärjestön erikoisnäyttelyssä, sillä sen osallistujamäärä on ylittänyt huomattavasti vuotuiset rekisteröintimäärät.

Ulkomuodon ongelmat ja poikkeamat rotumääritelmästä

Rotumääritelmän mukainen afgaani on terverakenteinen ja liioittelematon, lihaksikas ja vahva-luustoinen vinttikoiira, jonka ulkomuodosta ei aiheudu ongelmia sen terveydelle ja toiminnallisuudelle.

Afgaani on yksi näyttävimmistä koiraroduista. Ryhdikkyys, hulmuava turkki ja ainutlaatuinen liikkuntatapa ovat ominaisuuksia, jotka ovat tehneet afgaanista suosituksen näyttelykoiran useimmissa kennelmaissa. Kilpailu kehissä on kovaa, ja isoista koiramääristä erottuvat parhaiten ryhdikkäimmät ja näyttävimmät liikkuvat yksilöt, eikä tämä ole voinut olla vaikuttamatta kasvattajien jalostusvalintoihin ja sen myötä afgaanin rakenteeseen.

Liioitellun ryhdin myötä ovat etuasentoiset etuosat, pystyt lavat ja suorat olkavarret yleistyneet. Etuasentoisessa etuosassa koko eturaaja on sijoittunut liian eteen niin, että kyynärpään kohdalle piirretty pystysuora viiva ei osu koiran sään kohdalle, kuten pitäisi, vaan keskelle kaulaa. Myös lyhyitä olkavarsia esiintyy paljon. Afgaanin lapojen ja olkavarsien tulee olla pitkät ja viistot. Eturaajat ovat hyvin rungon alla. Pään asento on luonnollinen sekä seistessä että liikkueissa.

Näyttäviä, äärimmäisen avoimia sivuliikkeitä haettaessa ovat lantion ja takaraajojen mittasuhteet muuttuneet. Yleistyviä virheitä ovat jyrkkä lantio, lyhyt reisiluu ja liian pitkä sääriluu, ja toisaalta liian tasainen risti ja lyhyet, suorat takaraajat. Afgaanin lantion tulee olla hieman viisto, reisiluun ja sääriluun yhtä pitkät ja takaraajojen pitkät.

Etuosan ja takaosan virheet vaikuttavat ylälinjaan, jonka virheet ovat tällä hetkellä yksi rodun suurimmista ongelmista. Afgaaneilla esiintyy notkoselkiä, karpinselkiä, laskevia selkälinjoja ja takakorkeutta. Selän tulee olla suora ja joustava sekä seistessä että liikkueissa. Säkä ja sarvennaiset ovat jokseenkin samalla tasolla.

Riittävän vahva luusto, suuret tassut ja vahvat alaleuat ovat ominaisuuksia, joiden säilymistä rodussa tulee vaalia. Kevytluustoisia afgaaneita on paljon.

Koiraharrastuksessa esiintyneiden doping-ongelmien torjumiseksi Kennelliiton uusi antidoping-sääntö tulee voimaan 1.1.2007. Koiran ulkonäön tai esiintymisen muuttaminen keinotekoisesti on kielletty. Se on haitallista paitsi eläinsuojelunäkökohdista myös jalostuksen kannalta, koska koiran ominaisuuksista ei saada todenmukaista kuvaa.

Yleinen ja jopa monien kasvattajien hyväksymä käytäntö on kasvuikäisten pentujen hännän teippaus sen oikean muodon varmistamiseksi. Vaarana on, että tällöin menetetään tieto silmukkahännän periytymisestä.

Tuomareiden näkemyksiä afgaanin ulkomuodosta

Rotujärjestö on jo useiden vuosien ajan haastatellut suurimpien näyttelyiden afgaanituomarit arvostelun jälkeen ja julkaissut haastattelut rotujärjestön lehdessä. Kaikille tuomareille on esitetty samat kysymykset koirien yleistasosta, hyvistä ominaisuuksista ja esiin tulleista virheistä. Lisäksi tuomareita on pyydetty vertaamaan suomalaisten afgaanien tasoa muiden maiden tasoon. Lähes poikkeuksetta tuomarit ovat pitäneet suomalaisten afgaanien yleistasoa erittäin hyvänä ja korostaneet erityisesti tason leveyttä, eli todella huonoja koiria ei juuri näyttelyissä näy. Virheistä tuomarit ovat useimmin maininneet etuosan ongelmat.

Kasvattajien ja harrastajien näkemyksiä afgaanin ulkomuodosta

Vuonna 2003 järjestettiin Ruotsissa pohjoismainen afgaaniseminaari (Afghansymposium), johon osallistui noin 50 henkilöä (afgaanituomareita, kasvattajia ja harrastajia) Ruotsista, Norjasta ja Suomesta. Seminaarissa ryhmätöistä koostettiin oheisessa taulukossa esitetyt afgaanin tärkeimmät ominaisuudet ja pahimmat virheet.

Afgaanin tärkeimmät ominaisuudet	Afgaanin pahimmat virheet
Kokonaisvaikutelma (lihaksikkuus, tyylikkyys, ryhti, ylpeys, tasapaino, pitkät linjat kaulasta takaraajoihin, arvokkuus, voima, kulmikkaus, vinttikoiramaisuus)	Arkisuus (tyylikkyyden ja ryhdin puute, ”yleiskoira” afgaanin vaatteissa) Epäselvä sukupuolileima
Liikkeet (sulavat, joustavat, viiveelliset, tehokkaat)	Liikkeet (rotutyypillisten liikkeiden puute)
Pää ja ilme (arvokkuus, aristokraattisuus, kuiva, ohut iho, kolmikulmaiset silmät)	Pää (meislauksen puute, heikko alaleuka, karkea tai puikkomainen pää)
Turkki (pitkä, silkinhieno, oikein asettunut, top-knot)	Muotioikut (liioiteltu ryhti ja trimmaus)
Ylälinja (sarvennaisten esillä, suora, vankka selkä, leveä, kalteva risti, kulmikkaus)	Selkä (sään tai sarvennaisten puute, laskeva selkälinja)
Tassut (suuret, lihaksikkaat)	Runko (liian raskas tai liian kevyt luusto, karkeus, pienet tassut)
	Etuosa ja kaula (lyhyt kaula, virheellinen kaulan kiinnitys, kapea tai liian leveä etuosa, huonot kulmaukset)
	Mittasuhteet (epätasapaino, matalaraajaisuus, pitkä, heikko lanneosa, lyhyt rintakehä)
Häntä (silmukka, kannetaan liikkueessa korkealla)	
Takaosa (pitkät, kulmautuneet takaraajat)	
Itämaisuus	

SA-FA:n vuonna 2005 järjestämässä afgaaniseminaarissa rodun kasvattajat ja harrastajat listasivat tärkeimpiä ominaisuuksia, jotka rodussa tulisi säilyttää, sekä huolestuttavimpia uhkia, joihin tulisi kiinnittää huomiota. Seminaariin osallistui 37 henkilöä, joihin kuului 10 kasvattajaa, yksi eläinlääkäri ja useita jalostukseen käytettyjen koirien omistajia. Yhteenveto heidän näkemyksistään on esitetty oheisessa taulukossa.

Tärkeimmät säilytettävät ominaisuudet afgaanin rakenteessa/ulkomuodossa	Pahimmat virheet nykyisten afgaanien rakenteessa/ulkomuodossa
Rodunomaiset yksityiskohdat (silmuksikäntä, itämainen ilme, silkinhieno turkki)	Huonot ylälinjat
Vahva luusto, isot tassut ja voimakas alaleuka	Heikko luusto
Liikkeiden viive	Etuasentoiset etuosat ja pystyt lavat
	Turkin trimmaus koneella ja saksilla

5 Yhteenvedo aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Afgaaninvinttikoiralle ei ole aikaisemmin vahvistettu jalostuksen tavoiteohjelmaa.

6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Visio ja arvot

SA-FA:n tulevaisuudenkuvana, visiona, on afgaaninvinttikoiran säilyminen terveenä, hyväluonteisena, toiminnallisena, ylväänä ja katseita keräävänä koirarotuna – ”**kauniina juoksijana**”. Afgaani ei ole ”jokamiehen koira”, mutta oikein kohdeltuna se sopii hyvin monenlaisille ihmisille ja erilaisiin ympäristöihin.

Visiona on, että afgaanien kasvattajat ja harrastajat kertovat avoimesti koiriensa hyvistä ja huonoista puolista ja että koirien sairauksista voidaan kerätä ja jakaa asiallista tietoa.

Toimintaa ohjaavina arvoina ovat afgaaninvinttikoirien hyvinvointi ja hyvä kohtelu ja kaikkien harrastajien ja harrastusmuotojen tasapuolinen kunnioittaminen.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

Populaatio: Ongelmien ennalta ehkäisemiseksi pyritään turvaamaan laaja geenipooli ja hidastamaan sukusiitosasteen kasvua.

Terveys: Rodun terveydentila halutaan säilyttää hyvänä. Tavoitteena on kerätä tietoa afgaanien terveydestä jatkuvasti ja kattavasti ja välittää sitä kasvattajille. Silmätutkimusten tulee jatkua kattavina niin, että afgaaneista silmätarkastetaan vähintään 50 % ja kaikkien pentueiden vanhemmat on silmätarkastettu.

Luonne: Afgaanien luonteet halutaan säilyttää hyvinä. Afgaanien luonteista tulee kerätä kattavammin tietoa. Aggressiivisuuden tai arkuuden aiheuttamia ongelmia ei saa esiintyä.

Ulkomuoto ja käyttöominaisuudet: Tavoitteena on rotumääritelmän mukainen afgaani, jonka rakenteessa ei ole liioiteltuja piirteitä. Rotu halutaan säilyttää sekä näyttelyihin että juoksukilpailuihin sopivana ilman, että se eriytyy näyttely- ja käyttölinjoihin. Tavoitteena on, että sekä koirien ulkomuodosta että käyttöominaisuuksista saadaan dokumentoitua tietoa kattavasti niin, että vähintään 25 %:lla afgaaneista olisi ainakin yksi juoksukoetulos ja vähintään 75 %:lla olisi ainakin yksi näyttelyarvostelu.

Markkinapotentiaali: Tavoitteena on, että afgaanin hankkimista suunnittelevilla on riittävästi tietoa afgaanin hoidosta ja rodun asettamista vaatimuksista. Pitovaikeuskoirien välttämiseksi pentumäärä ei saisi merkittävästi ylittää kysyntää.

6.3 Rotujärjestön strategia

SA-FA:n strategia sisältää keinoja, joilla yhdistys pyrkii toteuttamaan edellä asetettuja tavoitteita. Kuvatuista toimintatavoista osa on jo ennestään käytössä ja osa suunnitellaan ja käynnistetään toimintasuunnitelman voimassaoloaikana.

Jalostusvalinnat ovat kasvattajien vastuulla ja heidän päätettävissään. Afgaaninkasvattajat ovat yleensä tehneet jalostusvalintansa itsenäisesti pyytämättä rotujärjestöltä jalostussuosituksia. SA-FA ei ylläpidä suositeltujen jalostusurosten luetteloa eikä suosittelu tai kiellä yksittäisiä jalostusyhdistelmiä. Yhdistyksen näkemys on, että rodussa ei ole toistaiseksi tarvetta ottaa käyttöön rekisteröintirajoituksia PEVISA-ohjelmaan liittymällä.

SA-FA vaikuttaa jalostusvalintoihin tuottamalla kasvattajille tietoa afgaanien terveydestä ja siitoskoirien jalostuskäytöstä sekä julkaisemalla näyttely- ja koetuloksia. SA-FA ohjaa jalostusta yleisillä suosituksilla (ks. luku 6.6, jalostussuosituksiset). Lisäksi SA-FA tarjoaa pentuvälityspalvelua sellaisille jäsenkasvattajiansa pentueille, jotka täyttävät pentuvälityksen toimintaohjeisiin sisältyvät suositukset. SA-FA antaa pyydettyä jalostusneuvontaa.

SA-FA seuraa rodun kehitystä ja kerää tietoa säännöllisesti toteutettavilla terveystarkastuksilla sekä järjestämällä esimerkiksi silmätarkastuksia, jalostustarkastuksia, luonnekuvaustilaisuuksia ja koirien mittauksia. SA-FA arkistoi kerätyt tiedot ja julkaisee niistä yhteenvetoja ja aikasarjoja.

SA-FA:n järjestämässä tuomarikoulutuksessa painotetaan rodulle tärkeitä ominaisuuksia ja tuodaan esiin kielteisinä pidettävät muutokset rakenteessa ja luonteessa. SA-FA:n erikoisnäyttelyn tuomareiksi kutsutaan kokeneita ja arvostettuja asiantuntijoita, mieluiten kasvattajatuomareita.

SA-FA tukee afgaaninvinttikoirien kysyntää jakamalla tietoa rodusta internetissä, esitteissä ja muussa julkaisutoiminnassaan. Rodun esittelyssä tuodaan esiin monipuolisesti sen ominaisuuksia seura- ja harrastuskoirana ja vältetään yksipuolista näyttelypainotteisuutta. SA-FA tuottaa rodun harrastajille tietoa afgaanin hoidosta jäsenlehdessään, internet-sivuillaan ja järjestämällä koulutustilaisuuksia sekä ylläpitämällä alueellista yhdyshenkilöverkostoa.

6.4 Vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat

<i>Hyvät puolet (vahvuudet)</i>	<i>Huonot puolet (heikkoudet)</i>
<i>Populaatio</i> <ul style="list-style-type: none">– Afgaanikantaa on käytetty suhteellisen laajasti jalostukseen– Varsinaista matadorijalostusta ei ole esiintynyt– Runsaasti tuontikoiria, joiden kautta on käytävissä erilaisia sukulinjoja	<i>Populaatio</i> <ul style="list-style-type: none">– Jalostusvalinnat ovat keskittyneet harvoihin sukulinjoihin (isoisien jalostuspanosten ylituotantoa)– Sukusiitosaste on nousussa
<i>Terveys</i> <ul style="list-style-type: none">– Pitkäikäinen rotu– Vakavia rodulle tyypillisiä sairauksia ei ole ilmennyt	<i>Terveys</i> <ul style="list-style-type: none">– Kattavan ja luotettavan terveystiedon saaminen on erittäin vaikeaa– Narttujen synnytyksikä on varsin korkea (vaatii selvittämistä, onko siitä haittaa synnyttäjien tai pentujen terveydelle)
<i>Luonne</i> <ul style="list-style-type: none">– Valtaosa koirista on hyväluonteisia	<i>Luonne</i> <ul style="list-style-type: none">– Arkuuden, aggressiivisuuden, käytösongelmien ja eroahdistuksen esiintyminen

<p><i>Käyttöominaisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rotu ei ole Suomessa eriytynyt käyttö- ja näyttelylinjoihin – Hyviä juoksijoita löytyy useista eri suvuista 	<p><i>Käyttöominaisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mahdollisuuksia osallistua juoksuharrastukseen vaikeuttaa se, että kilpailuja sekä juoksuroja tai harjoituspaikkoja on suhteellisen vähän
<p><i>Ulkomuoto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rodun ulkomuoto on yleisesti ottaen vakiintunut ja yhtenäinen – Valtaosa koirista palkitaan näyttelyissä vähintään arvosanalla erittäin hyvä (EH) 	<p><i>Ulkomuoto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tuomarit palkitsevat näyttelyissä myös sellaisia afgaaneja, joilla on rotumääritelmän vastaisia rakennevirheitä (ns. show-koira)
<p><i>Markkinapotentiaali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hyvin tunnettu, monien ihaillema rotu 	<p><i>Markkinapotentiaali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Turkinhoidon ja liikunnantarpeen asettamat vaatimukset vähentävät kysyntää

Mahdollisuudet	Uhat
<p><i>Populaatio</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Afgaanikannan laajempi jalostuskäyttö ja sukusiitoksen välttäminen – Rotujärjestö kykenee tuottamaan tietoa ja valistusta, jonka kasvattajat omaksuvat ja ottavat jalostusvalinnoissa huomioon 	<p><i>Populaatio</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Geenipoolin supistuminen niin, että sairauksia aiheuttavien geenien vaikutus tulee esiin – Yleinen sukusiitosdegeneraatio (mm. vastustuskyvyn heikkeneminen, koon ja pentuekoon pieneneminen)
<p><i>Terveys</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kasvattajat ja harrastajat antavat avoimesti tietoa koiriensa terveydestä – Terveyskysely toteutetaan säännöllisesti ja koirien omistajat osallistuvat siihen kattavasti – Sairauksien periytymistavoista pystytään hankkimaan tietoa, jonka kasvattajat omaksuvat ja ottavat jalostusvalinnoissa huomioon 	<p><i>Terveys</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tiedon puute rodussa esiintyvistä sairauksista – Sairauksien, erityisesti immuunivälitteisten sairauksien tai muiden perinnöllisinä pidettyjen sairauksien yleistymisen
<p><i>Luonne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hyväluonteisia koiria arvostetaan jalostusvalinnoissa – Kasvattajat ja harrastajat antavat avoimesti tietoa koiriensa luonteista – Koirien omistajat osallistuvat kattavasti luonnetesteihin tai muihin tilaisuuksiin, joissa kerätään tietoa koirien luonteesta 	<p><i>Luonne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Luonteisiin ei kiinnitetä riittävästi huomiota jalostusvalinnoissa – Pitovaikeudet lisääntyvät ja koiria lopetetaan – Rodun maine kärsii. – Pentukysyntä heikkenee, jos koiran käsittely vaatii erityisosaamista – Aggressiivinen käytös aiheuttaa vammoja ihmisille tai muille koirille, eroahdistus aiheuttaa vahinkoa omaisuudelle ja vaikeuttaa koiranpitoa
<p><i>Käyttöominaisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Juoksuharrastuksen lisääntyminen – Kilpailujen ja harjoittelumahdollisuuksien lisääntyminen 	<p><i>Käyttöominaisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Yksipuolinen kiinnostuneisuus harrastuksiin ja entistä suuremman menestyksen hakeminen näyttelyissä tai juoksukilpailuissa – Eriytyminen näyttely- ja käyttölinjoihin, jolloin geenipooli kapenee ja afgaanin rotutyypillisyyttä kärsii

<p><i>Ulkomuoto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kasvattajat perustavat jalostusvalintansa rotumääritelmän mukaiseen ulkomuotoon pitämättä näyttelyvoittojen määrää ratkaisevana 	<p><i>Ulkomuoto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tuomarit palkitsevat näyttävää olemusta, vaikka rakenne olisi virheellinen – Näyttävyyden tavoittelusta johtuvien rakennevirheiden yleistyminen – Virheellisen rakenteen aiheuttamat kivut ja vaivat yleistyvät – Koiran esineellistäminen näyttelyvälineeksi, jos afgaanin maine näyttelyissä menestyvänä rotuna saa rodun pariin hakeutumaan harrastajia, joita kiinnostaa näyttelymenestys enemmän kuin koira yksilönä. Tällöin vastuu koiran hyvinvoinnista heikkenee ja kotia vaihtavien koirien määrä saattaa lisääntyä, mikä lisää kysynnän tarvetta.
<p><i>Markkinapotentiaali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rodun kysynnän kasvu maltillisissa rajoissa – Rotujärjestön ja alueellisten yhteyshenkilöiden tarjoama informaatio tavoittaa rodusta kiinnostuneet kohderyhmät – Rodusta kiinnostutaan monipuolisena harrastus- ja seurakoirana eikä sitä pidetä vain näyttelyihin tarkoitettuna työläänä ”turkkirotuna” – Kasvattajat kiinnittävät huomiota turkin laatuun ja määrään myös helppohoitaisuuden kannalta 	<p><i>Markkinapotentiaali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Pentujen kysyntä romahtaa vaikeahoitoisen rodun maineen vuoksi – Pentujen myynnin vaikeus lisää kasvattajien välistä kilpailua, mikä heikentää yhteistyötä – Geenipooli kapenee, jos kysynnän puuttuessa ei voida pitää yllä riittävän laajaa jalostuspohjaa – Koirien hyvinvointi heikkenee, jos kasvattajat joutuvat kysynnän puuttuessa myymään pentuja sellaisiin koteihin, jotka eivät kykene huolehtimaan afgaanin hoidosta.

6.5 Varautuminen ongelmiin

Rotuun kohdistuvia riskejä ja niiden syitä on esitetty edellisen luvun **Uhat-kohdassa**. Keinoja niiden välttämiseksi pohditaan saman luvun **Mahdollisuudet-kohdassa**. Riskeihin varautumiseksi rotujärjestö voi käyttää strategiansa mukaisia keinoja, kuten kasvattajille, koiranomistajille ja tuomareille suunnattua koulutusta, tiedonkeruuta ja tiedotusta sekä jalostusta koskevia suosituksia. Jalostusta koskevat suositukset esitetään kootusti luvussa 6.6.

Koulutuksen toteuttamiseksi SA-FA järjestää suunnittelukaudella afgaaniseminaarin tai muun koulutustilaisuuden pääsääntöisesti joka toinen vuosi.

Populaatio

- Tietoisuuden lisäämiseksi rodun sukusiitostilanteesta SA-FA julkaisee jalostusyhdistelmien sukusiitosprosentit jäsenlehdessä jalostuspalstalla ja vuosittain rekisteröintitietojen yhteydessä. SA-FA:n kotisivujen pentuvälitylistalla linkitetään yhdistelmien sukutaulu KoiraNetin tietoihin.
- Isoisien jalostuspanoksia koskeva tarkastelu toistetaan säännöllisesti entiseen tahtiin neljän vuoden välein ja siitä julkaistaan selostus jäsenlehdessä.
- Jotta sukusiitosaste pysyy hallinnassa rodun tasolla, jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia sisäsiitosyhdistelmien käytöstä (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Terveys

- Kaikki silmätarkastuslausunnot ja muut viralliset tarkastustulokset (lonkkakuvaukset) julkaistaan jäsenlehdessä ja tallennetaan rotujärjestön ylläpitämään tietokantaan.
- SA-FA järjestää vuosittain joukkosilmätarkastuksen pääkaupunkiseudulla ja toivoo alueellisten yhdysenkilöiden järjestävän joukkosilmätarkastuksia asuinseudullaan.
- Terveystiedosta kerätään tietoa toistamalla afgaaninomistajille suunnattu terveystarkastus säännöllisesti yhden sukupolven eli viiden vuoden välein.
- Afgaanin lisääntymiseen ja pentueiden terveyteen liittyviä asioita kartoitetaan kasvattajille suunnatulla kyselyllä.

- SA-FA lisää internet-sivuilleen lomakkeen, jonka kautta afgaaneilla esiintyneitä sairauksia voidaan jatkuvasti ilmoittaa tiedoksi rotujärjestölle.
- SA-FA ryhtyy seuraamaan afgaanien elinikä ja kuolinsyitä kokoamalla niistä tietoja erilliseen tietokantaan (ns. elinikärekisteri).
- Selvitetään mahdollisuuksia lonkkanivelten terveyden nykytilanteen kartoittamiseen vapaaehtoisuuteen perustuvan projektin muodossa, johon kerättäisiin erisukuisia koiria siten, että projektiin osallistuvat sitoutuisivat lonkkakuvauttamaan sovitut koirat tietyn ajan kuluessa SA-FA:n osallistuessa kustannuksiin yhdistyksen kokouksen talousarviossa päättämällä määrällä.
- SA-FA julkaisee jäsenlehdessä kirjoitussarjan afgaanilla esiintyvistä sairauksista.
- Jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia jalostuskoirien silmätarkastuksista, jalostuskoirien iästä (jotta niiden terveydestä on ehditty saada riittävästi tietoa), sekä sairaiden koirien tai niiden lähisukulaisten jalostuskäytöstä (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Luonne

- Selvitetään ja otetaan käyttöön keinoja, joilla on mahdollista jatkossa hankkia systemaattista tietoa jalostuskoirien ja niiden sisarusten luonteesta, esim. vinttikoirien persoonallisuusprofiili, virallinen luonnetesti tai käyttäytymiskuvaus.
- Luonnetestitulokset julkaistaan jäsenlehdessä.
- Tilanteen seuraamiseksi rotujärjestön käyttöön kootaan näyttelyarvosteluista luonnetta koskevat huomautukset.
- Kotimaisten tuomareiden koulutuksessa kiinnitetään huomiota koiran luonteeseen ja opastetaan tuomareita kuvaamaan havaintonsa selkeästi arvostelussa.
- Terveyskyselyn yhteydessä kerätään tietoa omistajien arvioista koirien luonteesta.
- Jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia koirien luonteen huomioon ottamisesta jalostusvalinnoissa (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Käyttöominaisuudet

- Jaetaan tietoa juoksuharrastuksesta jäsenlehdessä, kotisivuilla ja esitteillä.
- SA-FA kannustaa näyttely- ja käyttöominaisuuksien säilyttämiseen samoissa yksilöissä jakamalla vuosittain kiertopalkinnon sekä näyttelyissä että juoksukilpailuissa menestyneille koirille (tavoiteohjelman voimaan tullessa jaettavina ovat Vuoden käyttöluokan afgaani ja Aktiiviafgaani -kiertopalkinnot).
- Käyttökokeissa menestyneitä koiria esitellään rotujärjestön julkaisuissa ja kotisivuilla tasapuolisesti suhteessa näyttelyissä menestyneisiin.
- Käyttö- ja näyttelylinjojen eriytymisen ehkäisemiseksi jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia jalostuskoirilta edellytettävästä ulkomuodosta ja käyttöominaisuuksien testaamisesta (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Ulkomuoto

- Kasvattajien ja harrastajien rotumääritelmän tuntemusta kehitetään järjestämällä koulutustilaisuuksia ja julkaisemalla jäsenlehdessä tai juhlakirjassa afgaanin rakennetta koskevia kirjoituksia sekä julkaisemalla kotisivuilla tuomarikoulutusaineiston tekstiosa sen jälkeen, kun se on viimeistelty.
- SA-FA ryhtyy järjestämään jalostustarkastuksia suunniteltuaan tarkastusten sisällön ja toteuttamistavan. Jalostustarkastuksen tulokset julkaistaan.
- Hammaspuutosten seuraamiseksi kotimaisten tuomarien koulutuksessa toivotaan, että näyttelyarvosteluissa mainitaan tiedoksi hammaspuutokset. Hammaspuutoksia koskevat maininnat kootaan näyttelyarvosteluista rotujärjestön käyttöön.
- Kotimaisten tuomarien koulutuksessa opastetaan tuomareita tunnistamaan rodulle tyypillinen turkin kasvutapa ja kiinnittämään huomiota siihen, että turkin laatu on tärkeämpi kuin sen määrä.
- SA-FA korostaa, että koirien ulkonäön tai esiintymisen muuttaminen dopingin avulla tai muuten keinotekoisesti on ehdottomasti kielletty. Torjuttavaa on myös narttujen kiiman siirtäminen hormonihoidolla turkin määrän lisäämiseksi.
- Rodunomaisen silmukkahännän säilyttämiseksi SA-FA suosittelee, että koirien ulkomuotoa ei muuteta keinotekoisesti teippaamalla kasvuikäisten pentujen häntäsilmuksia.

- Ulkomuodon hyvän tason ja terveen rakenteen säilyttämiseksi jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia jalostuskoirilta edellytettävästä ulkomuodosta (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Markkinapotentiaali

- SA-FA jakaa tietoa afgaanista kotisivuillaan, esitteessä, jäsenlehdessä ja juhkakirjassa. Rotuesittelyissä tuodaan esiin monipuolisesti afgaanin ominaisuuksia seura- ja harrastuskoirana ja annetaan realistinen kuva turkinhoidosta ja sitä helpottavista apukeinoista.
- SA-FA ylläpitää alueellisten yhdyshenkilöiden verkostoa ja tukee heidän mahdollisuuksiaan antaa neuvontaa rodusta kiinnostuneille.

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Edellä suunniteltujen hankkeiden arvioitu aikataulu jalostuksen tavoiteohjelman voimassaoloaikana on seuraava:

2007	2008	2009	2010	2011
- Isoisien jalostuspanostarkastelu vuosilta 1992-2006 - Kasvattajille suunnatun terveystarkastuksen tulosten kokoaminen ja julkaiseminen - Sairauksien ja kuolinsyyden ilmoittamislomakkeen käyttöönotto	- Ks. alla mainitut hankkeet	- Terveystarkastus afgaanien omistajille	- Ks. alla mainitut hankkeet	- Isoisien jalostuspanostarkastelu vuosilta 1996-2010 - Kasvattajille suunnatun kyselyn lisätyöstä ja pentujen terveydestä - JTO:n toteutumisen arviointi
Kirjoitussarja afgaanin terveydestä			Seuraavan JTO:n valmistelu	
Seminaari tai koulutustilaisuus keskimäärin joka toinen vuosi				
Lonkkakuvausprojekti				
Jalostustarkastusten suunnittelu ja järjestäminen				
Luonnetestien tai käyttäytymiskuvausten suunnittelu ja järjestäminen				

Vuosittain toteutetaan

- Koulutus rotuun erikoistuville tuomareille
- Erikoisnäyttely
- Joukkosilmätarkastus
- Rekisteröintitietojen ja sukusiitosprosenttien julkaiseminen
- Luonnetta koskevien huomautusten keruu edellisen vuoden näyttelyarvosteluista

Jatkuvasti ylläpidettäviä

- Silmätarkastustulosten tallennus
- Kuolinaika- ja kuolinsyytietojen tallennus elinikärekisteriin
- Sairauksia koskevien ilmoitusten vastaanottaminen

Jalostussuosituks

Pentuvälitykseen otetaan yhdistelmät, jotka täyttävät hallituksen vahvistamissa pentuvälityksen toimintaohjeissa asetetut edellytykset. Tällä hetkellä voimassa olevat ja ehdotetut uudet pentuvälityksen toimintaohjeet ovat *liitteenä 9.10*.

SA-FA **suosittelee** seuraavia, kasvattajien kokemuksiin perustuvia **hyviä käytäntöjä**. Yhdistys ei valvo suositusten noudattamista, mutta ilmaisee niillä kantansa.

Terveys ja luonne

- Kasvattajat kiinnittävät erityistä huomiota jalostuskoirien luonteisiin. Arkaa tai aggressiivista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.
- Sairasta koiraa ei käytetä jalostukseen, jos epäillään että sairaus voi olla perinnöllinen tai astuminen tai pentueesta huolehtiminen rasittaisivat koiraa sairauden vuoksi liikaa.
- Yhdistelmää, josta on syntynyt vakavasti sairas koira, ei tule uusia. Jos tehdään sitä sukutaulultaan läheisesti muistuttava yhdistelmä (esim. sama isä ja emon täyssisar), on käytettävä harkintaa ja selvitettävä, mitä kyseisen sairauden periytyvyydestä tiedetään.
- Ihanne on, että kaikki koirat silmätarkastettaisiin kaksi kertaa: ensimmäisen kerran noin 1,5-vuotiaana ja toisen kerran yli 4-vuotiaana. Jos koira tutkitaan vain kerran elämässään, olisi toivottavaa että se on ainakin 2-vuotias mutta ei niin vanha, että ikämuutokset alkavat vaikeuttaa tulkintaa. Koiran silmän linssi alkaa terveilläkin koirilla samentua iän myötä jo neljän vuoden iästä alkaen.
- Jalostukseen käytettävät koirat ja niiden sisarukset silmätarkastetaan. Koska rodussa ei ole Suomessa todettu PRA:ta tai muita myöhäisellä iällä ilmeneviä silmänsairauksia, rotujärjestö pitää riittävänä, että koiran silmät on tarkastettu sen täytettyä 4 vuotta.
- Kilpirauhasen toiminta on hyvä tutkia ennen jalostuskäyttöä niiltä koirilta, joiden lähisuvussa on esiintynyt kilpirauhasen vajaatoimintaa.
- Jos koiralla ilmenee terveysongelmia (esim. silmänsairaus tai kilpirauhasen vajaatoiminta) jalostuskäytön jälkeen, sen jälkeläisiä on syytä seurata mahdollisimman kattavasti ennen niiden käyttöä jalostukseen.
- Kasvattajat kiinnittävät huomiota hammaspuutoksiin ja käyttävät harkintaa käyttäessään jalostukseen koiria, joilta puuttuu useita hampaita.

Sukusiitos ja geenipoolin laajuuden turvaaminen

- Jotta sukusiitosaste pysyy hallinnassa rodun tasolla, jalostukseen ei tulisi käyttää isätytär-, äiti-poika-, täyssisarus-, puolisisarus- tai serkusyhdistelmiä eikä yhdistelmiä, joissa toinen osapuoli on toisen osapuolen isän tai emon täyssisarus (setä-, täti- tai enoyhdistelmät).
- Geenipoolin laajuuden turvaamiseksi jalostuksessa ei tulisi uusia samoja yhdistelmiä.
- Uroksen jalostuskäytön suositeltava yläraja on sen elinaikana neljä Suomessa syntyntä pentuetta tai 25 pentua (noin 5 % sukupolvesta).

Ikäsuositukset

- Nartun tulisi synnyttäessään olla yli 2-vuotias ja lähempänä kolmea kuin kahta vuotta, jotta se on henkisesti ja fyysisesti riittävän kypsä ja sen terveydestä on ehditty saada tietoa.
- Kun kyseessä on siitosuro, jonka taustoja kasvattaja ei tarkasti tunne (esim. tuontiurossa), tulisi välttää sen käyttöä hyvin nuorena. Tällöin uroksen tulisi pentujen syntyessä mieluiten olla täyttänyt 2 vuotta, jotta sen terveydestä ja muista ominaisuuksista on ehditty saada tietoa.
- Urosta ei tulisi käyttää jalostukseen yhtä pentuetta enempää ennen kuin sen jälkeläiset ovat siinä iässä, että niiden terveydestä ja muista ominaisuuksista on saatu tietoa.
- Jos käytetään jalostukseen iäkästä narttua (erityisesti ensisynnyttäjänä), on pyrittävä kaikin keinoin varmistamaan että se on hyvässä fyysisessä kunnossa.

Ulkomuoto ja käyttöominaisuudet

- Pentueen vanhemmat ovat ulkomuodoltaan erinomaisia ja rotumääritelmän mukaisia.
- Koiraa, jolla on vakava rakenne- tai ulkomuotovirhe, ei suositella käytettäväksi jalostukseen.
- Pentueen vanhempien käyttöominaisuuksia on mahdollisuuksien mukaan testattu juoksukilpailuissa tai juoksuharjoituksissa.

7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

SA-FA:n vuotuisessa toimintasuunnitelmassa ja siihen sisältyvässä jalostustoimikunnan toimintasuunnitelmassa jaksotetaan tavoiteohjelman toteuttaminen tarkemmin vuositasolla. Toteutuneesta toiminnasta raportoidaan vuosittain toimintakertomuksessa ja rotujärjestön yleiskokouksessa. Tavoiteohjelman toteutumista arvioidaan kokonaisuutena seuraavan jalostuksen tavoiteohjelman valmistelun yhteydessä.

Toimintasuunnitelmaan sisältyvien kartoitusten ja kyselyiden tuloksista tiedotetaan jäsenistölle jäsenlehdessä, kuten myös järjestetyistä tapahtumista ja käynnistetyistä hankkeista.

8 Lähteet

(Internetissä julkaistujen artikkelien kohdalla on mainittu www-osoite ja päivämäärä, jolloin osoitteen voimassaolo on tarkistettu)

Luku 2

- Science-lehti 21.4.2004 (vol 304)
- Kay Cawthorne & Inge James, Begum... the Beginning of an Era Vol II (1993, USA)
- Ed Gilbert & Constance O Miller, The Complete Afghan Hound (1982, USA, 3. p)
- Ali Hupka, Afghan origins, Southern Afghan Club Magazine 4/1975 ja 7/1976 (Englanti)
- Constance O. Miller, Gazehounds, the search for truth (1988, USA)
- Margaret Niblock, The Afghan Hound, a definitive study (1980, Englanti)
- Eta Pauptit, vdOm newsletter nr 26 (2004, Hollanti)
- Xavier Przewdziecki, Our Levriers (2001, Ranska)
- Ad van der Snee, Koning der Hunden - Afghaanse Windhond (1994, Hollanti)
- Direct from Afghanistan (Two interviews with Wahab Abdul Kamal, AHR November-December 1997)
- The Afghan Hound Review, Afghan Hound World Congress (July-August 2000, USA)
- Annika Kutilainen, Sukujuuret Afganistanissa – takki länsimailta (Afgaani 4/1995-2/1996)
- Suomen Afgaanit ry., Juhlakirja 1981 ja Juhlakirja 2006
- Aboriginaaliafgaanin rotumääritelmä 31.1.1999, RFOS-RKF The Russian Federation of Hunting Dog Owners (AHR May-June 2002)
- The Kalagh tazi http://ourworld.compuserve.com/homepages/s_tillotson/kalagh.htm (30.3.2006)

Luku 4.1.4

- Riitta Lamminsalo, Onko sukusiitoksesta haittaa (luentomateriaali 29.10.2005, tilastot vuosilta 1978-1991, rotuina suomenajokoira, saksanpaimenkoira, kultainen noutaja, labradorinnoutaja, rottweiler ja collie)
- Kokonaisvaltaisen koiranjalostuksen tuki ry, artikkelikokoelma yhdistyksen internet-sivuilla <http://www.koiranjalostus.fi/artikkelit.html>

Luku 4.1.7

- Per-Erik Sundgren, Koiranjalostus (1977)
- Lennart Swenson, Hur använder vi våra avelsdjur (luentomoniste 1992)
- Isoisien jalostuspanostarkastelut 1977-1991 (Afgaani 1/1993), 1981-1995 (SA-FA:n Juhlakirja 1996), 1984-1999 (Afgaaniseminaari 4.12.1999), 1988-2002 (Afgaani 4/2002)

Luku 4.3.2

- Riitta Aho, Afgaanin perinnöllisestä harmaakaihista <http://www.kolumbus.fi/punapaula/fin-afgaanit/julkaisut/Afgaanin-perinnallinen-kaihi.htm> (30.3.2006)
- Riitta Aho, Hereditary Cataracts in Afghan Hound (AHR January-February 1996)
- Riitta Aho, Afgaanin rintakehä on sen heikko kohta (Afgaani 3/2000)
- Riitta Aho, Perinnöllisiä sairauksia on myös afgaanilla! (Afgaani 2/1987)
- Kirk N. Gelatt, DVM, University of Florida, Current Eye Disease Overview Welcome http://www.spinone.com/AKC_CHF99/26EyeDisease.htm (21.3.2006)
- Sari Jalomäki, Perinnölliset silmäsairaudet, niiden oireet, diagnostiikka sekä merkitys yksilön ja jalostuksen kannalta. 30.11.2004, Malmin Eläinklinikka Apex, Apexin nettiklinikka www.apexelainkli.fi/ (21.3.2006)

Sheryl Krohne, DVM, Inherited Cataracts in Dogs (CERF News August 2001) www.vmdb.org/aug01.html (19.6.2006)

Constance O Miller, The Discovery and Study of the Developmental Cataract in Afghan Hounds (Afghan Hounds in America, AHCA 1973)

Hilkka Nousiainen, Afgaanien kaihistä (Afgaani 1/1986)

C A Sharp, Nouseva myrsky – mitä kasvattajien tulisi tietää immuunijärjestelmästä (Australian Shepherd Health and Genetics Institute, julkaistu ensimmäisen kerran Aussie Times -lehdessä 2002) http://www.ashgi.org/articles/immune_rising_storm_finnish.htm (28.8.2006)

Ville Suutari, Rotukoirilla esiintyvien sairauksien kartoitus / FCI:n ryhmät 1 (lammas- ja karjakoirat) ja 10 (vinttikoirat). Kotieläinhygienian julkaisu 50 (Helsingin yliopisto, eläinlääketieteellinen tiedekunta, kliinisen eläinlääketieteen laitos (Helsinki 2003)

Luku 4.3.3

Canine Inherited Disorders Database -internetsivusto (perustajina Sir James Dunn Animal Welfare Centre at the Atlantic Veterinary College, University of Prince Edward Island ja Canadian Veterinary Medical Association)

Afgaanin rotutyypillisistä sairauksista: www.upei.ca/~cidd/breeds/afgan2.htm (päivitetty viimeksi 16.3.2003, tark. 21.3.2006)

Perinnöllisestä myelopatiasta: <http://www.upei.ca/~cidd/intro.htm> / Inherited nervous system disorders / Leukodystrophies (päivitetty viimeksi 30.10.2001, tark. 21.3.2006)

OFA (Orthopedic Foundation for Animals) internetsivusto www.offa.org (19.6.2006)

Hip Dysplasia statistics www.offa.org/hipstatbreed.html

Elbow Dysplasia statistics www.offa.org/elbowstatbreed.html

Thyroid statistics www.offa.org/thystatbreed.html

Haku tutkimustulosten perusteella www.offa.org/search.html

W. Jean Dodds, DVM: Guide to Hereditary and Congenital Diseases in Dogs (julkaisija The Association of Veterinarians for Animal Rights, USA, 1994), tiivistelmä internet-osoitteissa <http://siriusdog.com/articles/hereditary-congenital-diseases-dog.htm> ja www.nzymes.com/articles/hereditary_congenital_diseases_in_dogs.htm (21.3.2006)

Canine breed-specific risks of frequently diagnosed diseases at veterinary teaching hospital (Prof. C Richard Dorn, Ohion osavaltion yliopisto ja Amerikan kennelklubin Koirien terveysäätiö, viite artikkelissa Riitta Aho, Luotettavien sairaustilastojen kerääminen 6.9.2004) www.kolumbus.fi/punapaulan/fin-afgaanit/kolumnit/sairaustilastot.htm (29.8.2006)

J. F. Cummings ja A. de Lahunta, Hereditary myelopathy of Afghan Hounds, a myelinolytic disease. Acta Neuropathol (Berl). 1978 Jun 30;42(3):173-81. Viite tutkimukseen NCBI:n (National Center for Biotechnology Information, USA) internet-sivulla http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=676666&dopt=Abstract (21.3.2006)

LIDA (Listing of Inherited Disorders in Animals) internetsivusto (The University of Sydney Faculty of Veterinary Science) www.vetsci.usyd.edu.au/lida (päivitetty 16.3.2005, tark. 19.6.2006)

A. C. Sewell, A. Moritz ja M. Duran, D-(+)-glyceric aciduria in an Afghan hound. Department of Paediatrics, University of Frankfurt, Germany. J Inherit Metab Dis. 1997 Jul;20(3):395-6.

Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema, Koiran selkäsairaudet <http://www.htk.fi/public/ppu/Selkasairaudet.htm> (21.3.2006)

9 Liitteet

9.1 Yhteenveto vuosina 1921 – 1945 tuoduista kantakoirista

Kantakoiriksi on laskettu Afganistanista, Baluchistanista ja Intiasta tuotujen koirien lisäksi myös sellaiset Intiassa ensimmäisen polven kasvatustyön tuloksena syntyneet koirat, joiden vanhempia ei tuotu länsimaihin. Jos vanhemmat tuotiin Englantiin, ne on laskettu kantakoiriksi eikä niiden samalla kertaa tai myöhemmin tuotuja jälkeläisiä ole mainittu erikseen.

Majuri Bell-Murrayn kantakoirat (5 koira):

	Väri	Sukup.	Vanhemmat	Tuontimaa	Synt.	Tuotu
Begum	White	Narttu	Tuntemattomat	Baluchistan	1912	1921
Rajah	Fawn, black mask	Uros	Tuntemattomat	Baluchistan	1914	1921
Baluch	Cream	Uros	Taiza x Nurm	Baluchistan	20.2.1920	1921
Pushum	Golden brindle	Narttu	Sher x Ghoree	Baluchistan	1917	1921
Ooty	Light red, black mask	Uros	Zorawar x Dil	Baluchistan	20.1.1921	1921

Majuri ja rouva Ampsin kantakoirat (8 koira):

	Väri	Sukup.	Vanhemmat	Tuontimaa	Synt.	Tuotu
Sirdar of Ghazni	Bmg	Uros	Tuntemattomat.	Afganistan - > Intia	1923	1925
Khan of Ghazni	Fawn to light buff	Uros	Tuntemattomat	Afganistan - > Intia	1921	1925
Malik of Ghazni	Dark red	Uros	Tuntemattomat	Afganistan - > Intia	?	1925
Danenda of Ghazni	Reddish fawn	Uros	Tuntemattomat	Afganistan - > Intia	1924	1925
Rani of Ghazni	Fawn	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan - > Intia	1923	1925
Roshni of Ghazni	Fawn	Narttu	Jack x Jane	Intia	15.8.1925	1925
Surkh of Ghazni	-	Narttu	Tuntemattomat	Intia	1925	1925
Zarifa of Ghazni	Black, white spot on chest	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan - > Intia	1924	1925

Muut tuonnit Englantiin ja Yhdysvaltoihin (11 koira):

	Väri	Sukup.	Vanhemmat	Tuontimaa	Synt.	Tuotu
Shahzada	Cream	Uros	Tuntemattomat	Afganistan	?	1925
Afroz	Red	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	?	1925
Lakki Marwat	Light fawn running to white	Uros	Tuntemattomat	Intia	?	1928
Fatima	Fawn, blk face & tip of tail	Narttu	Khan of Earl Soham x Kushdil of Earl Soham	Intia	23.1.1928	?
Ardmore Anthony	White	Uros	Khan Baber x Dakkas Delight	Intia	1929	1929
Farah of Ariana	-	Narttu	Tuntemattomat	?	?	viim. 1933
Saki of Paghman	Grey, dark grey saddle	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	1932	1934

Tazi of Beg Tute	Light fawn, red saddle	Uros	Tuntemattomat	Afganistan	1932	1934
Nerone of Pommel Rock	Brown biscuit	Uros	Ardmor Anthony x Sheila Beg	Intia	5.5.1934	?
Umberto	Brown, lt biscuit, lt br muzzle	Uros	Amanullah x Sheila Beg	Intia	7.6.1935	?
Chota *	Ivory, shaded mask	Uros	Tuntemattomat *	?	?	1945

Kantakoirat yhteensä 24 koiraa

* Huom. Eräissä lähteissä Chotan oletetaan olleen Hollannissa 1941 syntynyt Barukhzy's Harmokar, joka joutui kadoksiin toisen maailmansodan aikana. Chotan on jäljitetty tulleen Belgiaan vuonna 1945 Egyptistä palanneen englantilaisen sotilasosaston mukana. Miten se oli päätynyt Afrikkaan – Hollannista tai Afganistanista – ei ole varmaa tietoa.

9.2 Myöhemmin jalostukseen käytettyjä alkuperämaatuonteja

Nimi	Väri	Sukup.	Vanhemmat	Tuontimaa	Kohdema	Tuotu
Rex	Bmg	Uros	Tuntemattomat	Afganistan	Italia	1960
Haraddin Ben Ghazir	Brindle	Uros	Tuntematon x Judy Ben Ghazir	Turkki	Saksa	1972
Chipak Barqak	Bmg	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	Englanti	1974
Kalilla of Ghazni	Bmg	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	USA	1975

Kullakin näistä koirista oli yksi pentue. Rexillä oli pentue hollantilaisessa van de Oranje Manege-kennelissä ja yhtä sen jälkeläisistä (Peggy vdOM) on käytetty jalostukseen El Kharaman-kennelissä. Jalostusta jatkettiin Peggyn jälkeläisillä Topper, Amber ja Afghani, ja ne ovat nykyäänkin löydettävissä ns. vdOM-linjan afgaanien sukutauluissa. Chipak Barqakilla oli pentue englantilaisessa Jagai-kennelissä, josta suku jatkui neljän polven ajan, mutta on nykyisin sammunut. Kalilla of Ghaznilla oli pentue yhdysvaltalaisessa of Ghazni-kennelissä, jonka kasvatustyö on pysynyt hyvin suppeana. Haraddin Ben Ghazirin jälkeläisiä on saksalaisessa Mohahazy-kennelissä, jonka kasvatustyössä siihen linjattiin voimakkaasti. Tätä linjaa voi löytää mannereurooppalaisten ns. juoksijatyypin afgaanien sukutauluista.

Kaikkiaan näillä tuonneilla ei kuitenkaan ole ollut vaikutusta jalostukseen koko rodun tasolla. Laajimmin afgaanikantaan on integroitu Rexin verilinja, mutta sekin esiintyy vain rajoitetussa osapopulaatiossa (ns. vdOM-afgaanit).

9.3 Afgaanin rekisteröintimääriä eri maissa

	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska ¹⁾	Viro ¹⁾	Englanti	Espanja	Saksa	Ranska	USA ²⁾	Australia	Kanada ¹⁾
1990	104	155	54	51	*	429	117			*	260	213
1991	78	163	56	37	*	460	156			*	289	197
1992	97	124	39	73	*	400	137			*	241	222
1993	106	173	20	29	*	370	97			*	269	115
1994	114	129	26	31	*	419	140	303		*	227	143
1995	131	163	39	41	*	303	142	314		*	231	152
1996	100	119	25	60	*	457	161	280		*	205	118
1997	101	92	38	10	12	356	132	302		*	177	116
1998	144	106	18	40	4	464	90	317		*	222	124
1999	100	125	19	19	0	259	107	172		*	209	86
2000	46	119	10	5	13	310	90	199		*	133	89
2001	72	157	14	32	5	228	39	191		*	160	60
2002	88	105	37	14	14	214	76	165		*	182	83
2003	62	99	33	18	13	264		137	211	707	157	
2004	100	120	22	24	4	235		178	163	854	144	
2005	88	100	18	7	0	213			158	673	149	

1) Rekisteröintiluvussa syntyneet pentueet ilman tuonteja

2) USA:ssa on tavallista rekisteröidä vain osa pentueesta; pentueita 2003 154, 2004 154, 2005 153

Lähteenä on käytetty Murray Anderson (the Tazi Tourist) keräämiä rekisteröintitietoja (Our Afghans 2003), AFSA:n (Afghan Hound and Saluki Club of Estonia) internet-sivuilleen keräämiä tietoja, sekä Ruotsin, Norjan, Tanskan, Englannin, Saksan, Ranskan, USA:n ja Australian kennelliittojen internet-sivujen rekisteröintitietoja.

9.4 Eniten afgaaninvinttikoiria kasvattaneet suomalaiset kennelit 1961 - 2005

Kennelnimi	Pentueita	Pentuja	Keskim. pentuekoko	Ensimmäisen ja viimeisimmän pentueen syntymävuodet
Tuohi-Tikan	32	214	6,7	1961 / 2005
Punapaulan	28	148	5,3	1984 / 2005
Satumaan	28	174	6,2	1968 / 1978
Kirman	25	163	6,5	1969 / 2003
Neliapilan	22	126	5,7	1975 / 2005
Choice	21	139	6,6	1976 / 2004
Tazi-Pa-Chenga	21	137	6,5	1969 / 1987
Sonate's	19	125	6,6	1984 / 2005
Of Zlazano	17	94	5,5	1988 / 1998
El Miharaja	16	97	6,1	1962 / 1991
Jackstraw's	14	82	5,9	1974 / 1993
A'Rosafan	13	83	6,4	1990 / 2003
Byblos	13	87	6,7	1989 / 2004
Al-Faraz	12	96	8,0	1968 / 1980
Taikatassun	12	60	5,0	1979 / 1993
Goldshadow	11	70	6,4	1968 / 1984
Sagoslottets	11	67	6,1	1990 / 1999
Moonpearl's	10	70	7,0	1987 / 2005
Scaramis	10	62	6,2	1978 / 2004
Nabila's	9	54	6,0	1994 / 2005
Sunrice	8	76	9,5	1977 / 1986
Ran-Har	7	51	7,3	1971 / 1979
Sheralji	7	40	5,7	1990 / 2005

9.5 Luonnetestatut afgaanit

Virallisesti luonnetestatut afgaanit

	1 uros s. 1987	2 uros s. 1987	3 narttu s. 1987	4 uros s. 1988	5 narttu s. 1993	6 narttu s. 1996	7 uros s. 1998	8 narttu s. 2000	9 narttu s. 2002
Toimintakyky	+1	+1	+1	+1	+1	+1	-1	-1	+1
Terävyys	+1	+1	+1	+1	+1	+3	+3	+1	+1
Puolustushalu	-1b	+1a	-1	+1a	-1	+1	+3	+1	+1
Taistelutahto	-2	-1	-1	-1	-2	+2	-1	-1	+2
Hermorakenne	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1
Temperamentti	+3	+2	+2	+3	+1+2	+3	+1	+3	+2
Kovuus	+3	+1	-2	+3	-2	-2	+1	-2	+1
Luoksepäästävyys	+3	+3	+2	+3	+3	+3	+3	+3	+3
Laukauspelottomuus	*	*	*	*	+	+	++	+	+
Loppupisteet	144	125	84	156	89	148	84	86	155
Tulos	+1	+1	+1	+2					

Epävirallisesti luonnetestatut afgaanit

	10 uros s. 1984	11 narttu s. 1984	12 narttu s. 1985	13 uros s. 1987	14 narttu s. 1987	15 narttu s. 1989	16 uros s. 1989
Toimintakyky	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1
Terävyys	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1
Puolustushalu	+1a	+1a	-1b	+1a	+1a	+2	-1b
Taistelutahto	-1	+2	+1	-1	+2	-1	-1
Hermorakenne	+1	+1	+2	+1	+1	+1	+1
Temperamentti	+3	+3	+2	+2	+3	+1	+1
Kovuus	+1	-2	+3	+1	+1	-2	-2
Luoksepäästävyys	+3	+2b	+3	+2b	+3	+1a	+2b
Laukauspelottomuus	*	*	*	*	*	*	*
Loppupisteet	110	131	164	80	170	27	39
Tulos	+1	+1	+2	+1	+2	-	-

* Huom. 1992 asti laukaustesti sisältyi kohtaan Hermorakenne.

Afgaanien luonnetesteissä saamien arvioiden selitykset:

Toimintakyky: +1 kohtuullinen, -1 pieni
 Terävyys: +1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua, +3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
 Puolustushalu: +1 pieni, +1a pieni, hillitty, +2 suuri, hillitty, +3 kohtuullinen, hillitty, -1 haluton, -1b mitätön
 Taistelutahto: +2 kohtuullinen, -1 pieni, -2 riittämätön
 Hermorakenne: +1 hieman rauhaton, +2 rauhallinen ja varma
 Temperamentti: +1 erittäin vilkas, +2 kohtuullisen vilkas, +3 vilkas
 Kovuus: +1 hieman pehmeä, +3 kohtuullisen kova, -2 pehmeä
 Luoksepäästävyys: +1a hyväntahtoinen, hieman pidättyväinen, +2 luoksepäästävä, hieman pidättyväinen, +2b hyväntahtoinen, aavistuksen verran pidättyväinen ilman hyökkäyspyrkimyksiä, +3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
 Laukauspelottomuus: + laukausrvarma, ++ laukauskokematon

Testattujen koirien nimet ja testipäivät

- 1 Phantom-Hill Ahoy What A Boy, testattu 3.10.1992 (5,5 v)
- 2 Phantom-Hill A Black Devil, testattu 3.10.1992 (5,5 v)
- 3 El Miharaja Myriam, testattu 16.9.1990 (3 v)
- 4 Dur-i-Durrans Exciting Review, testattu 3.10.1992 (4 v)
- 5 Byblos Bananarama, testattu 19.5.1996 (3 v)
- 6 Kirman Pindara, testattu 29.5.1999 (3 v)
- 7 Moonpearl's Give Me A Five, testattu 3.7.2004 (6 v)
- 8 Kirman Roshana, testattu 22.5.2004 (4 v)
- 9 Yazakhan's Sandstorm, testattu 28.8.2004 (2 v)
- 10 Kirman Ishmin, testattu 11.5.1989 (5 v)
- 11 Kirman Jhirika, testattu 30.10.1988 (4 v)
- 12 Hazaco Förgätmigej, testattu 11.9.1988 (3 v)
- 13 Kirman Kharif, testattu 30.10.1988 (1,5 v)
- 14 Khalibadh Granadilla, testattu ?
- 15 Kirman Lahana, testattu 12.4.1992 (3 v)
- 16 Kirman Mohajem, testattu 12.4.1992 (3 v)

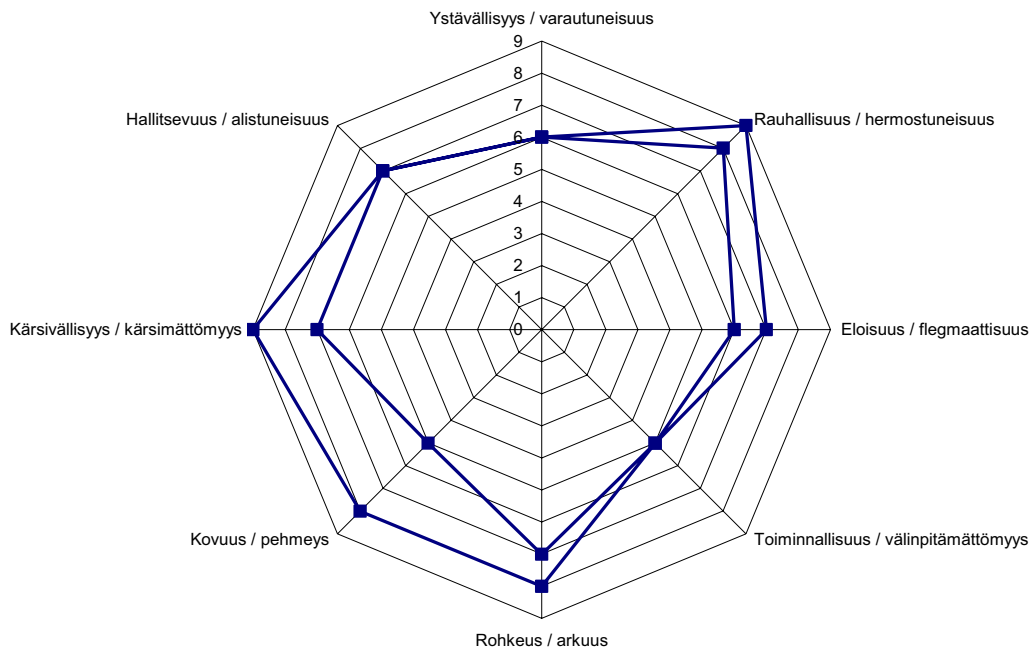
Lisäksi epävirallisessa luonnetestissä 29.5.1989 on testattu Kirman Ishira (+2), Kirman Khasida (+1), Mandrill's Mistake (+2) ja Taikatassun Loitsu (+2), mutta niiden testilomakkeet eivät ole tallella (Afgaani 3/1989).

9.6 Alustava afgaanin ihanteellinen persoonallisuusprofiili

Vinttikoirien persoonallisuusprofiilissa koiran käyttäytymistä kuvaillaan kahdeksasta näkökulmasta, joista kustakin on määritelty ääripää, esim. ystävällisyys–varautuneisuus. Ääripäitä on kuvailtu myös sanallisesti (esim. ystävällinen = hyväntahtoinen, luoksepäästävä). Asteikko on rotukohtainen niin, että 10 pisteeseen arvioidaan koira, joka osoittaa ominaisuutta niin täysillä kuin senrotuiselle suinkin voidaan kuvitella. Esimerkiksi äärimmäisen ystävällinen, suorastaan tunkeileva koira saa pisteluvun 10 ja äärimmäisen varautunut pisteluvun 0. Pisteluku 5 annetaan silloin, kun käytöksen perusteella ei voida sanoa, onko se ystävällistä vai varautunutta. Pisteytyksessä arvioidaan siis ensin, kummalla puolella keskirajaa liikutaan, ja sitten määritellään pisteluvun avulla, kuinka lähellä ääripäätä koiran käytös oli.

28.5.2006 pidetyssä koulutus- ja keskustelutilaisuudessa luonnosteltiin alustavasti afgaanin ihanteellinen persoonallisuusprofiili. Koetestaukset osoittivat, että pisteytystä joudutaan kuitenkin vielä tarkistamaan testin kehittytyön myötä mm. ystävällisyyden ja toiminnallisuuden osalta. Alustava ihanneprofiili oli seuraavanlainen (asteikossa ensiksi mainittu ominaisuus = 10, jälkimmäisenä mainittu = 0):

Ystävällisyys–varautuneisuus	6
Rauhallisuus–hermostuneisuus	8-9
Eloisuus–flegmaattisuus	6-7
Toiminnallisuus–välinpitämättömyys	5
Rohkeus–arkuus	7-8
Kovuus–pehmeys	5-8
Kärsivällisyys–kärsimättömyys	7-9
Hallitsevuus–alistuneisuus	7

9.7 Maastajuoksun arvosteluohje afgaaninvinttikoiralle

Suomen Vinttikoiraliitto ry. koesääntöjen liite 2004.

Rotu: Afgaaninvinttikoiraa
Alkuperämaa: Afganistan

1. Yleistä:

Olemus ilmentää voimaa ja itämaista arvokkuutta yhdistyneenä nopeuteen. Karvapeite silkkinen, kyljistä ja jaloista pitkää, selästä karva lyhyttä. Turkin pitää antaa kasvaa luonnonmukaisesti. Etukäpälät suuret, päkiät tiiviisti maata vasten, takakäpälät ei yhtä suuret.

Häntä kiertyy silmukalle ja koira pitää sitä liikkeessaan korkealla.

Alkuperäinen vuoristotyyppin afgaani on kooltaan pienempi ja runsasturkkisempi kuin tasankotyyppin afgaani, joka on korkeampi, pidempi ja huomattavasti vähäturkkisempi. Ihannesäkäkorkeus uroksilla 68-74 cm ja nartuilla 63-69 cm.

2. Koiran käyttötarkoitus ja metsästystapa

Afgaanin ominaisuudet metsästäjänä tulevat parhaiten esiin sen metsästäessä vuoristoseudulla. Ketteryys, nopeus, liikkeiden sulavuus ja nopea reaktiokyky tekevät siitä todellisen metsästäjän.

Afgaania on käytetty jopa leopardien metsästykseseen. Pääasiassa sillä on kuitenkin metsästetty pienempää riistaa kuten gaselleja, jäniksiä ja viiriäisiä. Ne ovat metsästäneet ryhmässä, urokset ja nartut sekaisin. Saaliin saatuaan ne odottavat vieressä, kunnes isäntä on saapunut paikalle ja tappanut saaliin. Riistaa ajaessaan afgaani on omillaan ja riippuvainen omista kyvyistään. Se tajuaa vaistonvaraisesti, miten missäkin tilanteessa on meneteltävä, eikä sen tarvitse totella ihmistä.

3. Maastajuoksussa arvosteluun vaikuttavia tekijöitä

3.1 Nopeus

Juoksu on sulavaa ja joustavaa. Jos koira liikkuu ”pomppien”, vauhti ei ole nopeaa. Nopean koiran vauhti säilyy samana alusta loppuun ja antaa vaikutelman, että se on erittäin vaivatonta ja lennokasta.

3.2 Innokkuus ja seuraaminen

Innokkaasti juokseva afgaani juoksee matalana seuraten saalistaan tiiviisti katseellaan. Se voi myös haukkua ajaessaan. Se pyrkii tehokkaasti saamaan saaliinsa ”elävänä”, joten afgaanin ei tarvitse tehdä ”tappoloikkaa”, mutta saaliin saatuaan koira puolustaa ja vartioi sitä. Myös parin on osoitettava kiinnostustaan saaliiseen.

3.3 Älykyys ja ajotyöskentely

Afgaani vaatii haasteellisen radan, oltava nousua ja laskua. Ajotyöskentely tarkkaa seuraamista, pystyy käyttämään apunaan maastovaihteluita ja esteitä. Sen tulee myös pystyä reagoimaan saaliin liikkeisiin rytmivaihteluilla. Se pyrkii pakottamaan saaliin aukealle. Ryhmämetsästäjänä toinen parista voi toimia varmistavana koirana estäen saaliin pääsyn (metsään) pois aukealta alueelta.

3.4 Ketteryys

Ketterällä afgaanilla on erittäin nopea reaktiokyky. Myös koordinaatiokyvyn on oltava hyvä.

Se pystyy erittäin nopeisiin suunnanvaihdoksiin. Huomioitava kuitenkin on, että jos kahdella koiralla on sama massa, niistä nopeammalla ei välttämättä ole yhtä hyvä ketteryys kuin hitaammalla. Myös raskas, suurempikokoinen afgaani tarvitsee enemmän aikaa kääntyäkseen.

3.5 Kestävyys

Kestävä afgaani säilyttää juoksutyyliinsä alusta loppuun. Henkisellä kestävyydellä on merkittävä osuus tällä itämaisella, itsenäisellä ja omanarvontuntoisella rodulla.

9.8 Afganien silmätutkimukset syntymävuosittain 1961 – 2005

<i>Syntymä- vuosi</i>	<i>Suomessa syntynyt</i>	<i>Tutkittu yhteensä</i>	<i>Tutkittu tuonteja</i>	<i>Tutkittu Suomessa syntyneitä</i>	<i>Tutkittu Suomessa syntyneitä, %</i>
1961	15	0	0	0	0 %
1962	15	1	0	1	7 %
1963	6	0	0	0	0 %
1964	32	3	0	3	9 %
1965	21	3	3	0	0 %
1966	36	5	2	3	8 %
1967	55	4	1	3	5 %
1968	86	12	1	11	13 %
1969	99	15	1	14	14 %
1970	160	24	0	24	15 %
1971	168	34	1	33	20 %
1972	170	40	0	40	24 %
1973	108	30	1	29	27 %
1974	199	44	5	39	20 %
1975	152	40	1	39	26 %
1976	112	37	0	37	33 %
1977	98	42	2	40	41 %
1978	123	44	1	43	35 %
1979	104	59	2	57	55 %
1980	59	25	2	23	39 %
1981	53	19	2	17	32 %
1982	89	50	3	47	53 %
1983	85	57	1	56	66 %
1984	92	66	1	65	71 %
1985	65	35	2	33	51 %
1986	41	28	2	26	63 %
1987	111	70	4	66	59 %
1988	45	33	6	27	60 %
1989	62	60	15	45	73 %
1990	83	69	7	62	75 %
1991	83	59	9	50	60 %
1992	61	48	8	40	66 %
1993	96	80	12	68	71 %
1994	105	43	1	42	40 %
1995	114	67	7	60	53 %
1996	93	58	9	49	53 %
1997	124	49	7	42	34 %
1998	120	68	3	65	54 %
1999	76	49	2	47	62 %

Syntymä- vuosi	Suomessa syntynyt	Tutkittu yhteensä	Tutkittu tuonteja	Tutkittu Suomessa syntyneitä	Tutkittu Suomessa syntyneitä, %
2000	48	33	10	23	48 %
2001	61	24	2	22	36 %
2002	77	32	2	30	39 %
2003	62	12	2	10	16 %
2004	96	4	2	2	2 %
2005	74	2	0	2	3 %
Yhteensä	3 834	1 612	142	1 470	

Taulukossa on otettu huomioon silmätarkastustulokset 16.8.2006 asti (viimeisin huomioon otettu KoiraNetin päivitys 22.9.2006).

Tilastoinnissa on otettu huomioon myös Ruotsiin vietyjen afgaanien tarkastustuloksia, jotka on julkaistu SKK:n Hunddata-tietokannassa.

9.9 Afgaanien silmätutkimukset kasvattajittain

Taulukossa on esitetty vuosina 1990-2003 syntyneiden afgaanien silmätutkimustulokset (16.8.2006 asti, viimeisin huomioon otettu KoiraNetin päivitys 22.9.2006). Tilastoinnissa ei ole voitu ottaa huomioon niiden koirien osuutta, joille ei ole ollut mahdollista saada silmätarkastuslausuntoa (esim. ulkomaille viedyt tai nuorina kuolleet), vaan nämä tarkastusprosentit kertovat vain, kuinka monesta koirasta on saatu tutkimustietoa. Tilastoinnissa on otettu huomioon myös Ruotsiin vietyjen afgaanien tarkastustuloksia, jotka on julkaistu SKK:n Hunddata-tietokannassa.

Kasvattajat on mainittu pentueiden määrän mukaisessa järjestyksessä.

	<i>Tutkittu 16.8.2006 mennessä</i>	<i>Pentueita 1990-2003</i>	<i>Pentuja 1990-2003</i>	<i>Tutkittuja 1990-2003 syntyneistä (>3v)</i>	<i>Tutkittuja 1990-2002 syntyneistä (>4 v)*</i>
Punapaulan	84	18	92	91 %	
Of Zlazano	5	16	85	6 %	
Sonate's	86	15	99	87 %	
A'Rosafan	17	13	83	20 %	22 %
Neliapilan	44	12	68	65 %	72 %
Byblos	39	11	74	53 %	
Sagoslottets	36	11	67	54 %	
Moonpearl's	39	8	59	66 %	
Nabila's	26	7	45	58 %	62 %
Scaramis	31	6	36	86 %	88 %
Kirman	22	6	32	69 %	75 %
Choice	21	5	36	58 %	
Sheralji	10	5	26	38 %	43 %
Taikatassun	13	4	22	59 %	
Mirrot	14	3	28	50 %	
Hienohelman	12	3	22	55 %	75 %
Tiltahaminan	3	3	22	14 %	
Shebnaz	8	3	19	42 %	
Tuohi-Tikan	14	3	19	74 %	
Karhu Tiina	12	3	18	67 %	
Zhannel's	5	3	17	29 %	

	<i>Tutkittu 16.8.2006 mennessä</i>	<i>Pentueita 1990-2003</i>	<i>Pentuja 1990-2003</i>	<i>Tutkittuja 1990-2003 syntyneistä (>3v)</i>	<i>Tutkittuja 1990-2002 syntyneistä (>4 v)*</i>
Ingenue	5	2	18	28 %	30 %
Firesoul's	9	2	16	56 %	
Tajmadoran	9	2	14	64 %	
Tähtisateen	9	2	14	64 %	
Dreamtime	5	2	13	38 %	
Dog-Feelgood	3	2	12	25 %	
Pices	5	2	11	45 %	
Emir El Haddz	5	2	9	56 %	
Yazakhan's	4	2	9	44 %	
Hearthill	1	1	10	10 %	<i>kaikki s. 2003</i>
Alametsä Maria	4	1	8	50 %	
Misty Dawn's	0	1	8	0 %	
Pramya	2	1	8	25 %	
Arearea's	5	1	7	71 %	
El Miharaja	7	1	7	100 %	
Kuutarhan	2	1	7	29 %	
Zardac	2	1	7	29 %	
Assassin	0	1	6	0 %	
Blackmandy's	5	1	6	83 %	
Hindhill's	2	1	6	33 %	
Fa'iza's	2	1	5	40 %	
Listahitin	2	1	5	40 %	
Lylymäki & Roito (Papatazin)	3	1	5	60 %	
Ninicon	0	1	5	0 %	
Sharinjah	1	1	5	20 %	
Jackstraw's	0	1	4	0 %	
Kesäheinän	3	1	3	100 %	
Al-Asir	0	1	2	0 %	
Al-Jannah	1	1	2	50 %	
Davalyan	0	1	1	0 %	
Indie's	0	1	1	0 %	
Yhteensä	637	198	1 203	53 %	

**) Merkitty vain niille kasvattajille, joilla on ollut myös vuonna 2003 syntyneitä pentuja.*

SA-FA:n julkaisemat ja tilastoimat silmätarkastustulokset eivät ole täysin yhteneviä Suomen Kennelliiton KoiraNet-tietokannan terveystilastojen kanssa, koska kaikkia afgaanien silmätarkastustuloksia ei ole rekisteröity Kennelliiton tietokantaan. SA-FA:n julkaisemat silmätarkastustulokset perustuvat Kennelliiton lähettämien tietojen lisäksi koirien omistajien itse lähettämiin silmätarkastuslausuntojen jäljennöksiin.

9.10 Pentuvälityksen toimintaohjeet

Voimassa olevat (2006)

Pentulistalle otetaan vain ne suomalaisten, SA-FA:n jäsenkasvattajien kasvattamat pentueet, jotka täyttävät Suomen Kennelliiton jalostus- ja rekisteröintikriteerit sekä seuraavat SA-FA:n suositukset kasvattajille:

- Siitokseen käytettävien koirien silmät tulee tutkia ennen astutusta ja todeta terveiksi. Alle 4-vuotiaiden koirien silmätutkimustodistukset eivät saa olla yli puolta vuotta vanhempia.
- Siitokseen ei tulisi käyttää alle 18 kk ikäistä urosta, eikä narttu saisi synnyttäessään olla alle 3-vuotias. Ikärajoihin rotujärjestö voi myöntää poikkeuksia painavista syistä.
- Kasvattajan tulee ilmoittaa pentueen rekisteröinnistä pentuvälitykseen viimeistään ennen kuin pennut ovat täyttäneet 4 kk (kopio rekisteritodistusten lunastuskuitista). Mikäli rekisteröinti-ilmoitusta ei ole tehty, pentue poistuu pentulistalta. Pentueen saa takaisin listalle toimittamalla rotujärjestölle em. todistuksen.
- Yhdistykselle tulee toimittaa kopio ulkomaisessa rekisterissä olevan vanhemman rekisteritodistuksesta.

Ehdotus (2007 alkaen)

Pentuvälitykslistalle otetaan vain ne suomalaisten, SA-FA:n jäsenkasvattajien kasvattamat pentueet, jotka täyttävät Suomen Kennelliiton jalostus- ja rekisteröintimääräykset sekä seuraavat SA-FA:n suositukset:

- Pentueen molemmat vanhemmat on silmätarkastettu ennen astutusta ja todettu terveiksi. Alle 4-vuotiaana tutkittujen koirien silmätarkastuslausunnot eivät ole 6 kk vanhempia.
- Pentueen vanhemmat eivät ole isä ja tytär, emo ja poika, täyssisarukset tai puolisisarukset.
- Kumpikin pentueen vanhemmista on saanut näyttelyssä laatuarvostelussa vähintään arvosanan EH (erittäin hyvä). Ulkomaisilta koirilta, joiden kotimaassa ei ole käytössä laatuarvostelua, edellytetään sijoitus virallisessa luokassa tai muu vastaava näyttelytulos. Puuttuvan näyttelytuloksen voi korvata se, että koira on hyväksytty jalostustarkastuksessa tai siitä on ulkomuototuomarin lausunto.
- Yhdistykselle on toimitettu kopio ulkomaisessa rekisterissä olevan vanhemman rekisteritodistuksesta.
- Jos kyseessä on Kennelliiton rekisteröintimääräyksissä hyväksytty kaksoisastutus, pentulistalle otetaan yhdistelmä siltä osin kuin vanhemmat täyttävät edellä mainitut edellytykset. Samalla mainitaan, että kyseessä on kaksoisastutus.
- Pentulistan tarkoituksena on välittää rekisteröityjä, puhdasrotuisia pentuja. Jos pentu ei ole rekisteröity neljän kuukauden ikään mennessä, pentulistalle lisätään maininta siitä, että pentue ei ole vielä rekisteröity. Suomen Kennelliiton koirankauppaehdojen mukaan kasvattajan on toimitettava rekisterikirja pennun ostajalle viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun omistusoikeus on siirtynyt ostajalle.

9.12. Yhteenveto Ruotsissa vuonna 2004 toteutetun terveystutkimuksen tuloksista

Suomennettu Sveriges Afghaner rf:n julkaisemasta yhteenvedosta

1 Yleistä

Sukupuoli

Uroksia	145	50 %
Narttuja	147	50 %
	<u>292</u>	

Ikä

Alle 2 v	19	7 %
2-8 v	97	33 %
yli 8 v	64	22 %
Elossa yht.	<u>180</u>	62 %
Kuollut	<u>112</u>	38 %
	292	

Koiran yleinen terveydentila

erinomainen	192	70 %
hyvä	65	24 %
vähemmän hyvä	15	5 %
huono	2	1 %
	<u>274</u>	

5 Hampaat ja purenta

Normaali purenta

(saksipurenta)	268	90 %
Tasapurenta		
(level bite)	6	2 %
Yläpurenta	22	7 %
Alapurenta	2	1 %
	<u>298</u>	

Puuttuvia hampaita

kyllä	44	18 %
ei	<u>205</u>	82 %
	249	

Mitä hampaita puuttuu

P1	38
P2	12
P3	3

6 Luusto

Onko koiran lonkat röntgenkuvattu?

kyllä	16	6 %
ei	263	94 %
	<u>279</u>	

Virallisia tuloksia	A	4 kpl	B-E	0 kpl
Epävirallisia tuloksia	A	5 kpl	B-E	0 kpl

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Spondyloosi	2	267	269	1 %
Välilevyongelmia	5	267	272	2 %
Muita selkäongelmia	2	268	270	1 %
Rappeuttava välilevysaira	2	269	271	1 %
Koukkuhäntä	1	268	269	0 %
Nikama- tai luustomuutoksia	1	262	263	0 %

7 Silmät

Onko koiran silmät tutkittu epävirallisesti?

kyllä	205	JC (kaihi)	6
ei	179	RD	0
	<u>384</u>		

huom. SvA:n yhteenvedon luvuissa on todennäköisesti tässä virhe

8 Kuulo

Kroonisia korvatulehduksia

kyllä	11	4 %
ei	264	96 %
	<u>275</u>	

9 Allergiat

Onko koiralla allergioita?

kyllä	17	6 %
ei	263	94 %
	<u>280</u>	

Oireilee

iho	11	65 %
korvat	2	12 %
silmät	0	0 %
suolisto	4	24 %
	<u>17</u>	

10 Iho

	kyllä	ei
Hot spot	1	263
Talirauhastulehdus	5	271
Demodex (sikapunkki)	0	275

11 Sairaudet

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Sokeritauti	2	281	283	1 %
Kilpirauhasen vajaatoiminta	10	276	286	3 %
Haimatulehdus	1	276	277	0 %
Addisonin tauti	2	271	273	1 %
Anaalirauhastulehdus	19	263	282	7 %
Virtsatietulehdus	11	268	279	4 %
Napa- tai muu tyrä	16	259	275	6 %
Epilepsia	3	265	268	1 %
Kohtaus jota ei ole luokiteltu epilepsiaksi	2	261	263	1 %
Hyvälaatuinen kasvain	19	232	251	8 %
Pahalaatuinen kasvain	31	239	270	11 %
Ärtynyt suoli	9	273	282	3 %
Ruokatorven laajentuma	10	280	290	3 %
Sylkirauhasen kysta/rakkula (ranula)	0	277	277	0 %
Sydänsairaus	8	272	280	3 %
Maksasairaus	4	270	274	1 %
Munuaissairaus	3	273	276	1 %
Haimasairaus	1	284	285	0 %
Autoimmuunisairaus	6	282	288	2 %

13 Kysymyksiä nartuista

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Säännölliset juoksuajat	114	9	123	93 %
Epäsäänn. juoksuajat	20	75	95	21 %
Krooninen valeraskaus	35	84	119	29 %
Kohtutulehdus	18	107	125	14 %
Emätintulehdus	5	115	120	4 %
Maitorauhastulehdus	9	106	115	8 %
Nisäkasvaimia	19	102	121	16 %
Onko narttua käytetty jalostukseen	26	111	137	19 %
Synnytys				
luonnollisesti	45	76		76 %
keisarinleikkauksella	14	24		24 %
Sikiöitä kuollut (ennen synnytystä)				
kyllä	5	21		21 %
ei	19	79		79 %

14 Kysymyksiä uroksista

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Kryptorkismi (kumpikaan kives ei laskeutunut)	17	128	145	12 %
Monorkismi (toinen kives ei laskeutunut)	7	128	135	5 %
Eturauhasvaivoja	10	126	136	7 %
Esinahantulehdus	29	112	141	21 %
Epämuodostuneita siittiöitä	0	79	79	0 %
Hedelmättömyys	1	85	86	1 %
Ei ole kiinnostunut nartuista	20	79	99	20 %
Yliseksuaalinen	4	130	134	3 %
Onko urosta käytetty jalostukseen	14	127	141	10 %

15 Luonne

Koiran käytös muita koiria kohtaan						%	
	aina	usein	joskus	harvoin	ei koskaan	yht.	aina/usein
aggressiivinen	4	14	55	67	127	267	7 %
dominoiva	11	20	79	68	79	257	12 %
sosiaalinen	121	85	40	13	8	267	77 %
varautunut	8	14	82	70	86	260	8 %
arka	1	3	21	67	169	261	2 %

Koiran käytös ihmisiä kohtaan						%	
	aina	usein	joskus	harvoin	ei koskaan	yht.	aina/usein
aggressiivinen	0	3	15	31	110	159	2 %
dominoiva	4	8	22	28	185	247	5 %
sosiaalinen	141	64	42	12	12	271	76 %
varautunut	7	35	89	55	85	271	15 %
arka	2	9	27	45	175	258	4 %

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Ääni- tai paukkuarka	47	230	277	17 %
Eroahdistusta	56	229	285	20 %
Käytöshäiriöitä	30	251	281	11 %
Oletko tyytyväinen koiran käytökseen	257	31	288	89 %

9.13 Afgaaninvinttikoiran rotumääritelmä

AFGAANINVINTTIKOIRA (AFGHAN HOUND)

Ryhmä: 10

FCI:n numero: 228 Hyväksytty: FCI 22.11.2004 SKL-FKK 25.9.2005

**Alkuperämaa: Afganistan
Vastuumaa: Iso-Britannia**

KÄYTTÖTARKOITUS: Vinttikoiria.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 10 vinttikoirat, alaryhmä 1 pitkä- ja hapsukarvaiset vinttikoirat; käyttökoetulosta ei vaadita.

YLEISVAIKUTELMA: Olemus kuvastaa vahvuutta ja arvokkuutta yhdistyneenä nopeuteen ja voimaan. Pää on ylväästi koholla.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Itämainen ilme on rodulle tyypillinen. Afgaaninvinttikoiria katsoo suoraan ihmiseen ja ikään kuin hänen lävitseen. Koira on arvonsa tunteva ja pidättyväinen, luonteessa on myös tietynlaista kiihkeyttä.

PÄÄ

KALLO-OSA: Pitkä, ei liian kapea, sopusuhtainen ja pitkän, runsaan karvan peittämä; niskakyyhmy on selvä.

OTSAPENGER: Loiva.

KIRSU: Mieluiten musta, maksanruskea hyväksytään vaaleilla yksilöillä.

KUONO-OSA: Pitkä; leuat ovat vahvat.

LEUAT / HAMPAAT / PUREMENTA: Leuat ovat voimakkaat. Täydellinen, säännöllinen ja täysihampainen leikkaava purenta, ts. alaleuan etuhampaat koskettavat kevyesti yläleuan etuhampaiden takapintaa; hampaat ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden. Tasapurenta sallitaan.

SILMÄT: Mieluiten tummat, mutta kullanruskeatkin voidaan sallia; lähes kolmi-kulmaiset, sisänurkasta ulkonurkkaan päin hieman ylöspäin viistot.

KORVAT: Alas ja taakse kiinnittyneet, tiiviisti päänmyötäisesti riippuvat; pitkän, silkinhienon karvan peittämät.

KAULA: Pitkä ja vahva. Pään asento on ylväs.

RUNKO

SELKÄ: Suora, keskipitkä ja lihaksikas.

LANNE: Suora, leveä ja melko lyhyt.

LANTIO: Hieman viisto. Sarvennaiset ovat melko korostuneet ja kaukana toisistaan.

RINTAKEHÄ: Kylkiluut ovat melko kaareutuneet, rintakehä on syvä.

HÄNTÄ: Ei liian lyhyt; alaskiinnittynyt, hännänpäässä on silmukka; niukasti hapsutusta. Häntä kohoaa koiran liikkuesssa.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat suorat, vahvaluiset ja edestä katsottuna suorassa linjassa.

LAVAT: Pitkät ja viistot, taakse sijoittuneet, lihaksikkaat ja voimakkaat olematta raskaat.

OLKAVARRET: Pitkät ja viistot.

KYYNÄRPÄÄT: Sivulta katsottuna sään kanssa samalla pystysuoralla linjalla, tiiviisti rungonmyötäiset, eivät sisään- eivätkä ulospäin kiertyneet.

VÄLIKÄMMENET: Pitkät ja joustavat.

KÄPÄLÄT: Voimakkaat ja erittäin suuret sekä pituus- että leveyssuunnassa, pitkän ja tiheän karvan peittämät; varpaat ovat kaarevat, päkiät tiiviisti maata vasten.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat voimakkaat, lonkasta kintereeseen hyvin pitkät, kintereestä kápälään verraten lyhyet.

POLVET: Hyvin kulmautuneet ja hyväasentoiset.

KÄPÄLÄT: Pitkät, eivät aivan niin leveät kuin etukäpäliät; pitkän ja tiheän karvan peittämät. Kannukset voidaan poistaa.

LIIKKEET: Sulavat, joustavat ja erittäin tyylikkää.

KARVAPEITE

KARVA: Pitkää ja silkinhienoa kyljissä, kupeissa sekä etu- ja takaraajoissa. Täysi-kasvuisilla koirilla selkäkarva on lyhyttä ja ihonmyötäistä lavoista taaksepäin. Päälaella otsasta taaksepäin karva on pitkää ja silkinhienoa, kuonossa lyhyttä. Korvat ja raajat ovat runsaskarvaiset; välikämmenet voivat olla lyhytkarvaiset. Karvapeitteen tulee kehittyä luonnollisesti.

VÄRI: Kaikki värit ovat sallittuja.

KOKO JA PAINO

SÄKÄKORKEUS: Ihannesäkäkorkeus uroksilla 68 - 74 cm, nartuilla 63 - 69 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellämainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja niiden vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

9.14 Afgaaninvinttikoirien näyttelykäynnit, laatuarvostelut ja muotovaliot

Vuosina 2000-04 syntyneiden afgaanien näyttelykäynnit

Syntymä- vuosi	Suomessa syntyneitä	Käynyt näyttelyssä alle 2-vuotiaana	% omasta ikäluokasta*	Käynyt näyttelyssä yli 2-vuotiaana	% omasta ikäluokasta*
2000	48	33	69 %	28	58 %
2001	61	47	77 %	26	43 %
2002	77	52	68 %	39	51 %
2003	62	46	74 %	28	45 %
2004	96	57	59 %	(alle 2-vuotiaita)	
Yhteensä	344	235	68 %	121	49 %

*Oma ikäluokka = samana vuonna Suomessa syntyneet
Näyttelykäynnejä on seurattu 1.4.2006 asti.

Vuosina 2000-04 syntyneiden afgaanien laatuarvostelupalkintojen jakauma

Syntymä- vuosi	Laatuarvostelu 1 (EH tai ERI)	%	Laatuarvostelu 2 (H)	%	Laatuarvostelu 3 (T)	%	Vähint yksi sertifikaatti	%
2000	32	91 %	3	9 %	0	0 %	15	43 %
2001	43	90 %	5	10 %	0	0 %	22	46 %
2002	54	95 %	3	5 %	0	0 %	21	37 %
2003	46	98 %	1	2 %	0	0 %	18	38 %
2004	56	98 %	1	2 %	0	0 %	10	18 %
Yhteensä	231	95 %	13	5 %	0	0 %	86	35 %

Kullekin koiralle on kirjattu sen saama korkein laatuarvostelun arvosana. Sertifikaatit on mainittu erikseen.
Prosentit on laskettu näyttelyissä käyneiden lukumäärästä. Huomioon on otettu näyttelyt 1.4.2006 asti.

Muotovaliot syntymävuoden mukaan 1990-2003

Syntymä- vuosi	Suomessa syntyneitä	Valmistunut muotovalioksi, kpl	Valmistunut muotovalioksi, %
1990	83	23	28 %
1991	83	20	24 %
1992	61	17	28 %
1993	96	30	31 %
1994	105	23	22 %
1995	114	23	20 %
1996	93	23	25 %
1997	124	13	10 %
1998	120	23	19 %
1999	76	27	36 %
2000	48	10	21 %
2001	61	13	21 %
2002	77	10	13 %
2003	62	8	13 %
Yhteensä	1 203	263	22 %

Taulukossa on huomioitu 31.12.2005 mennessä saavutetut muotovalion arvot (suomalaisten valionarvojen lisäksi myös vientikoirien uusissa kotimaissaan saavuttamat valionarvot siinä määrin kuin ne ovat olleet tiedossa).

Vuosittain Suomessa valmistuneet muotovaliot 1990-2005

Vuosi	Fin Mva	Kans Mva
1990	17	1
1991	22	1
1992	21	2
1993	25	0
1994	28	0
1995	21	5
1996	20	9
1997	21	6
1998	28	1
1999	19	6
2000	20	3
2001	31	3
2002	21	4
2003	11	5
2004	23	2
2005	23	3
Yhteensä	351	51

Valioluvut sisältävät sekä Suomessa syntyneet että tuontikoirat.

SA-FA:n erikoisnäyttelyn osallistujamäärät

Vuosi	Koiria	Vuosi	Koiria	Vuosi	Koiria
1991	175	1996	137	2001	126
1992	135	1997	145	2002	107
1993	111	1998	126	2003	104
1994	135	1999	163	2004	94
1995	145	2000	129	2005	110